

LEGATIO
MARCHIONIS LAVARDINI ROMAM,

Ejúsque

CUM ROMANO PONTIFICE

INNOCENTIO UNDECIMO,

DISSIDIUM.

Ubi agitur

DE JURE, ORIGINE, PROGRESSU, ET ABUSU QUARTERIORUM FRANCHITIARUM SEU ASYLI, &c.

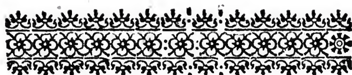
Et

Refutantur Rationes à Lavardini Advocato productæ, in Libello Gallico, cujus initium:

Si L' Auteur, &c. Anno 1688.

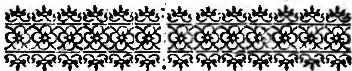
Anno recuperatæ Salutis MDCLXXXVIII. 24

PRÆMONITIO.

Monemus, ne quiſquam religioni ducat lectionem hujus libri, quamvis non præſeferat nomen Auctoris, Typographi, Loci aut Ordinarij approbantis. Verè námque in lucem prodit Superiorum permiſſu, & cum facultatibus requiſitis. Oportuit tamen ea nomina taceri ob rationabilem cauſam.

AD LECTOREM.

Nondum calamum posueram, quando nova scribendi causa se offert ex militari Marchionis Lavardini Oratoris Gallici Romam ingressu, quo non urbem tantùm, sed Europam omnem novo exemplo, inusitatóque concussit. Hactenus Principum Legatos, quippe pacis administros Mercurio similes vidimus; hodie Martem induerunt, armatósque se ostentant, caduceo in gladios mutato. Erit ergo, quem cupido incessat causas, modúmque rei perdiscendi, quæ omnium oculos perstrinxit; & posteritas quóque gratiam habebit, tam nova & grande

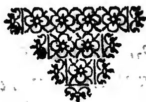
periculum minantia ingenuè narranti, nam hæc causa scribendi mihi fuit; cùm enim præviderempropartium studijs calamo pugnatum iri; ego, qui veritati unicè me addixi, nec ab alio gratiam expecto; statui arenam occupare, & candidâ, liberáq; affectibus narratione, trophæum veritati figere. Video Galliam Romámque collidi, maximum videlicet Regum, cum maximo Pontificum; istum innocentiâ tutum, illum potentiâ, fortunáque suâ nixum: utri victoria cedet, incertum mortalibus, & in arcana Divinitatis repositum; nec enim semper aut potentior causa, aut melior vicit. Ego, si ex votis decidi res possit, pacem utrínque optaverim. Cæterùm utcúnque id cadat, narrandi, quàm augurandi peritior rem totam à suis principijs evolvam.

Video

Video quidem jam aliorum calamis hoc argumentum libatum esse, ac præsertim nuperâ scriptione, quâ Pontificis Innocentij XI. Bulla contra Lavardini Apologiam defenditur, Italico sermone, idque tam facundè, solidèque, ut nihil habuerint Adversarij, quod responderent, contenti solùm silentio ac pudore cladem fateri. Prodijt quóque alia scriptio (a) *Gallico sermone, quâ Talonij Regij Advocati Declamatio injurijs plena, egregiè refutatur. Ego ne quid supersit veritati noxium, Libellum Galli cujusdam anonymi convincere aggredior, quo Lavardini Apologiam sustentat, inani consilio, si clamores excipias, Tartarorum videlicet more, quibus strepitus pro pugna est. Et tamen*

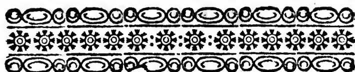
(a) Titulus libelli Gallici est: *Refutation d'un libelle Italien, &c. &c. Anno 1688.*

quia multis abundat, quæ aut lenocinio Gallici sermonis, aut specie veritatis incautos fallant, confutandum ſ ſcepi. Quòd ſi aliquis opponat mihi, nihil mea intereſſe, quid Romam inter, Galliámque agitetur, nec mearum eſſe partium, hoc certamen dirimere, conteſtim reſpondebo, quod olim, inq; ſimili cáuſa ex ſilvis ſuis reſpondit Hieronymus : (a) Canes latrant pro Dominis; tu non vis me latrare pro Chriſto? mori poſſum, tacere non poſſum. *Sed age rem ipſam aggrediamur.*

DE

(a) S. Hieron. l. 3. contra Rufin.

DE JURE, ORIGINE, Progreſſu & abuſu Quarteriorum Franchitiarum ſeu Aſyli, &c.

SUMMARIA.

1. Legatos Jure Gentium inviolabiles eſſe, nec ſubjacere Juri Talionis; non tamen Jure Aſyli gaudere.

2. Infiniti ex hac Immunitate abuſus Aſylorum & Immunitatum (quas Franchitias & Quartierios vocant) Hiſtoria Chronologicè, fuſeque exponitur, ac validiſſimè concluditur, hanc Immunitatem à Principum Legatis injuſtè uſurpari, nec unquam à Summis Pontificibus toleratam eſſe.

3. Innocentii XI. contra Franchitias Edicta, & quas ob cauſas?

4. Reges omnes Innocentii Diplomati acquieſcunt ſolâ Galliâ reluctante. Ingreſſus Romam Marchionis Lavardini.

5. Lavardinus Excommunicationem incurrisse declaratur. Pontificis moderatio.

6. Respondetur ad Libellum Anonymi: & primò ostenditur, nullam Lavardino ab Innocentio XI. Pontifice Maximo injuriam factam.

7. Nihil contra Jura Legatorum actum esse, cùm Pontifex Lavardinum pro Legato non habuit.

8. Romam esse communem Patriam, sed non ideò Lavardinum aliter à Pontifice excipiendum fuisse.

9. Magnam esse Gallorum in Ecclesiam Romanam merita, sed non minora Ecclesiæ Romanæ in Gallos.

10. Refelluntur, quæ de ignorantia Diplomatis Pontificij Gallus enarrat.

11. An Lavardinus sine debita forma Excommunicationi subjectus fuerit?

12. An verum sit, Reges præsertim Galliæ, ejúsque Ministros excommunicari non posse?

13. Cur non ipso Pontificatûs sui initio Asyla, & Immunitates Legatorum Innocentius deleverit?

14. An verum sit, Lavardinum verbis Bullæ comprehensum non esse?

15. Nihil

15. Nihil obſtare exemplum Sixti V.

16. An Innocentius ex voto Cardinalium Bullam ediderit?

17. An in cauſis temporalibus locus ſit Excommunicationis? & quid de minis & periculis à Lavardino declamatis?

18. An excuſari poſſint, quæ Romæ Lavardinus commiſit?

19. An conſultius ſit Aſyla Eccleſijs adimere, quàm Palatijs Legatorum?

20. An Pontifici Romano ſcandala adſcribi poſſint à Lavardino narrata?

21. An Lavardinus excuſari poſſit exemplis S. Ludovici, & Philippi Pulchri, quos ſprevisse Cenſuras dicit?

22. Refelluntur, quæ de ſacro in Gallijs fœdere Pontifici opponuntur.

23. An verum ſit, duriùs cum Lavardino actum, quàm cum aliorum Principum Legatis læſæ Majeſtatis reis?

24. An Pontifex debuerit abſtinere Cenſuris, quia iſtarum uſus ſæpè noxius?

25. An verum ſit, Cardinalium vota, qui Bullæ ſubſcripſerunt, eſſe ſubreptitia?

26. An Pontifex Innocentius ex Conſilijs

pendeat Religiosorum ignorantium, & minutorum, ut vocat, Prælatorum?

27. Refelluntur, quæ Lavardini Advocatus pro quatuor Propositionibus narrat.

28. An Bulla Pontificia Legatos non liget, quia Personam Regis repræsentant?

29. An Præscriptio Lavardinum juvet?

30. An Pisana conventio?

31. An Pontifex Innocentius malè in Gallos animatus sit?

32. Quo animo Pontificem esse oporteat, si armis Galli experiantur?

I.

PRincipum etiam hostium Legatos immunes sanctósque esse, nec posse injurijs violari res certa est, ac omnium Gentium exemplis, usúque recepta; nec aliud magis omnium populorum abominatione ac probro damnatum, quàm Legatos contumeliâ affecisse. Id verò tam notum est, ut rationibus & exemplis etiam Bar-

Barbarorum ſuperſedeam. (a) Sed nullibi magis ut Romæ florente Republicâ, Legatorum immunitas valuit, adeò ut etiam ſeditioſis, & clandeſtinis conſilijs imperium turbantibus parcerent, contenti eos obſervare, aut finibus proſcribere, aut hoſti, à quo miſſi erant, ad pœnam remittere. Unde communior Politicorum ſententia eſt, in Legatos etiam periculoſa molientes, animadverti non poſſe; alioquin ſi nulla Legatis impunitas, quàm innoxijs, quid plus illi haberent, quàm reliquum vulgus mortalium? nec unquam ratio & prætextus Principi deeſſet Legatum perſequendi, præſertim quia Legatus Principem repræſentat; unde quantacunque Legati ſit culpa, Principis dignitati nocere non debet, quandiu hic ratam non habet. Abundántque exempla maximè Romanorum, qui

(a) Vide Grotium de Jure Pacis & Belli L. 2. c. 18. & L. ſi quis ff. de Legation. Joſeph. hiſtor. antiq. lib. 15.

nullâ delicti specie, ut Legatum punirent, permoveri poterant, juris Gentium reverentiâ. Insigne hujus rei documentum apud Livium. (a) Tarquinij Româ proscripti Legatos miserant, qui à Senatu Regios thesauros repeterent; prævaluítque sententia, ut omnia redderentur; interim Legati nobilium animos pertentant, corrumpúntque; & dies condicta, quâ Tarquinij in urbem reciperentur. Conjuratio ad Senatum delata; rei in vincula conjecti, securísque percussi. *De Legatis*, inquit Livius, *parùm addubitatum est, & quamquàm visi sunt commisisse, ut hostium loco haberentur, jus tamen Gentium valuit.* Dion quóque in excerptis Legatorum: *Cùm juvenes quidam Legati à Carthagine Romam venissent, ibíque contumeliosè quædam fecissent; missi sunt Carthaginem, traditíque Carthaginensibus, ab his verò nihil ijs nocitum.* Tertio bello Punico Consules cum exercitu in Affricam missi sunt, jussique

(a) Liv l. 2.

jussique æmulam Imperij solo æquare. Romanos cum classe appulsos, Legati Carthaginensium in castris adeunt, auditóque Senatûs mandato, plenam doloris, querelæ, indignationis, contumeliæque orationem effundunt, reverentiæ obliti, & insultantibus potiùs quàm rogantibus similes; quibus Consul Censorinus: *Excendite castris incolumes, nam adhuc Legati estis.*

Addit Grotius, ne quidem jure Talionis violari Legatos posse: jus enim Gentium non solùm cavet dignitati Legatum mittentis, verùm etiam securitati ipsius Legati (alioquin nemo velit officio fungi, si tutus non sit) & ideò Jure Gentium, non solùm cum Principe, verùm etiam cum ejus Legato tacitè contractum, pactúmque videtur; sicque non quidem Principi fit injuria, si jure Talionis Legati malè habeantur, sed ipsis Legatis, quippe innocentibus, nec culpâ Principum obnoxijs. Non desunt

ſunt quidem exempla Legati, malè accepti, habitíque jure talionis, ſed quod flagitium exemplis vacuum? Planè ſi meliorum Principum, & Rerumpublicarum exempla conſulas, Romanæ præſertim (apud quam ſumma cura publicæ, inviolatæque fidei) videbis nihil in Legatos talioni licuiſſe. Narrat Appianus *de Bello Punico*, Romanorum Legatos malè à Carthaginenſibus habitos eſſe, cúmque urgeretur Scipio, ut eodem jure Punici Legati, qui in caſtris erant, haberentur; reſpondiſſe: *Nihil quod Romanorum inſtitutis indignum ſit, fieri patiar.* Iidem Pœni à Romanis ingenti clade acceptâ petendæ paci conſilia agitabant, ſed nemo Romam ire auſus, quòd timerent, ne eodem modo eorum Legati acciperentur, quo ipſi Romanos accepiſſent, injectis Conſuli Cornelio Aſinæ catenis, ſolus Anno fiduciâ Romanæ virtutis profectus eſt; & cùm ſermonem de finiendo bello cum utróque

Con-

Consulum sereret, eique Tribunus militum diceret, posse illi meritò evenire, quod Cornelio accidisset: (a) Consules Tribuno tacere jusso: *Isto metu*, inquiunt, *Anno fides Civitatis nostræ te liberat.* Planè Romana fides eò Imperium provexit, quò Politicorum nostræ ætatis artificia nunquam pervenère, Deo etiam in hostibus suis virtutem amante. Eadem Venetorum Reipublicæ magnanimitas. Selimus II. Marcum Antonium Barbarum Venetorum Legatum custodiæ tradiderat; posteà alium Legatum Venetias misit Cypro repetendæ, aut si Senatus abnueret, denuntiando bello. Is cùm paria formidaret, magnificè à Venetis responsum: *Non esse morem Reipublicæ, ut Jura Gentium in Legatis violari permitteret.*

Eâdem immunitate gaudent comites & vasa Legatorum, unde in antiqua fecialium forma hæc habebantur: *Rex facis ne me tu Regium nuntium* *Populi*

(a) Valerius Maxim. lib. 6. c. 6.

Populi Romani Quiritium, vasa, comitésque meos? Frustra enim esset immunitas Legatis data, si à Comitibus, rebúsque eorum vis non abesset, sine quibus vita dignitásque Legatorum esse non potest.

Jus Asyli domibus Legatorum, pro omnibus, qui illuc confugiunt, planè juris Gentium non est, nec ullæ Leges de hac re ostendi possunt: imò juri gentium repugnat, delicta reósque impunè ferri, maximo publicæ quietis damno. (a) Jura Gentium omnibus communia sunt, at tale non est hoc jus Asyli, nam nec Parisijs, nec in alijs quàm plurimis Aulis locum habet; ídque etiam Grotius fatetur, & Wicquefort in Tractatu Gallico, quem de Jure Legatorum scripsit. Alioquin major Legatorum Palatijs, quàm ipsis Ecclesijs immunitas esset, in quibus non omnibus flagitijs

(a) Grotius de Jure Pacis & belli l. 2. c. 18. n. 8. M. de Wicquefort nell'Ambassadeur Sect. 18.

flagitijs Aſylum patet. Aliæ quóque exceptiones ſunt, quibus hæc Legatorum immunitas reſtringi debet, & quas poſteà recenſebimus.

II. Cæterùm, ut fieri amat, hoc immunitatis Privilegium infinitis Abuſibus corrumpi cæpit, Romæ præſertim, ubi tot Aſylis apertis, quot Legatorum Palatijs, adjectíſque inſuper ingentibus urbis Regionibus, quæ Palatijs adjacent; tota ferè Roma in Aſylum, arámque impietatis tranſijt, nullum enim tam atrox facinus, cui non Arx & ſecuritas in aliquo Legatorum Palatio, aut ſi non omnia ſcelera Palatium caperet, non in vaſtis areis, vicíſque Palatio confinibus. Crederes revixiſſe Romulum, qui beneficio Aſyli vacuam urbem Latronibus populavit. Romani Pontifices cùm non poſſent domi ſuæ, in ipſaque Regia, & Metropoli Chriſtianæ Religionis exultantem & impunitam impietatem ferre ingenti Fidelium ſcandalo, qui videbant

videbant plus Romæ flagitijs licere, quàm alibi gentium; ídque ignaviam Principis dicerent; conati sunt licentiam repetitis edictis coërcere, finémque abusibus ponere.

Id verò ut se habuerit, altiùs repetendum duxi, basin enim ac fundamentum totius rei complectitur. Observandum igitur est, Jus Asyli antiquissimum esse, & quamvis primò immunitas Asyli quibusdam tantùm Civitatibus, sacrísque locis concessa fuerit, unde in antiquissima Judæorum Republica *Civitates Refugij*, & in Atheniensi *Aram misericordiæ* (a) legimus; paulatim tamen, ut fieri amat, ipsa Immunitas adeò extendi, proferríque cæpit, ac in abusum verti, ut ad quamlibet Cæsarum statuam Asylum metarentur; nec perditis hominibus ac ultimum supplicium meritis, promptius remedium eludendæ Justitiæ, quàm si Cæsaris imaginem amplecterentur; hanc verò scelerati quí-

que

(a) ἐλέου βωμός. Pausan. in Attic. lib. 1.

que in sinu gestabant, ut præstò esset, quò post delictum confugerent. Quantùm hæc licentia processerit, eleganter Tacitus describit. (a) *Insidebat,* inquit, *deterrimo cuíque licentia impunè probra, & invidiam in bonos excitandi, arreptâ Cæsaris imagine; libertíque etiam ac servi Patrono vel Domino cùm voces tùm manus intentarent, ultro metuebantur. Igitur Cajus Cestius Senator disseruit: Principes quidem instar Deorum esse, sed néque à Dijs nisi justas supplicum preces audiri. Abolitas Leges & funditus versas, ubi in foro, in Limine Curiæ ab Annia Ruffina, quam fraudis damnavisset, probra sibi & minæ intendantur, néque ipse audeas jure experiri ob effigiem Imperatoris oppositam.* Credas Tacitum hodiernum Romanæ urbis statum descripsisse, si quod ille de Principis imagine, tu de Principis Legato dicas. Ex hoc more ad statuas confugiendi ortum proverbium: *Statuam amplecti.* Philostratus de statua Tiberij: (b) *Impietatis damnatus quidam*

(a) Tacitus in Annal. l. 3. (b) Philostr. l. 1.

dam fuit, quòd servum suum verberâsset, qui drachmam argenteam Tiberij imagine signatam habuisset. Sæpe à Senatu, ac Cæsaribus (a) Romæ laboratum est, ut hanc corruptelam delerent, extántque adhuc Principum Leges, hujus testes licentiæ, & edicta quóque pœnis armata. Nam primò causa illius, qui ad statuam confugerat, statim à Judicibus examinabatur; si noxium reperissent, duplici pœnâ castigabant, & quòd deliquisset, & quòd statuam profanâsset scelerato amplexu, ac velut criminum protectricem. Id ex Tacito patet, aliisque locis ad marginem supra notatis. Deinde invalescente abusu, non tantùm Principum statuæ, verùm etiam ipsa Deorum templa criminosis sublata, adeò ut Suetonio, Tacitóque Auctoribus Senatûs Consulto decretum fuerit, totâ Græciâ novem tantùm Delubris

(a) V. L. 1. C. de his, qui ad statuam Pr. conf. l. 8. ff. de var. & extraordi. crim. l. 28. ff. de pœnit. &c.

Delubris jus Asyli permittendum esse. Quod si tanta cura fuit Idolorum cultoribus hoc malo urbem liberandi, quanta Pontificibus esse debuit, quibus necessitas incumbit efficiendi, ut Roma non solùm innocens sit, sed etiam sancta? Distinguam per annos, quid in hac re singuli Pontificum effecerint, ut tantò clariùs constet, quàm recens sit abusus magis quàm Privilegium, quod Gallici Oratores tanto conatu, tantáque offensione Orbis Christiani sibi usurpare contendunt.

Anno ergo *MCCCLX.* Electus est Urbanus V. quo tempore Cardinales jus Asyli usurpabant; at Urbanus penitùs sustulit: id ei Petrarcha his verbis gratulatur: *Audiebam te licentiam pestilentem salubri falce rigoris æquissimi præcidisse, illam dico, quæ scelestos homines gravissimis facinoribus perpetratis ad Cardinalium domos fugere solitos Legum modis, ac digno supplicio eximebat.* Ubi adverte, Urbani tempestate hunc abusum

solis

ſolis Cardinalium ædibus concluſum, Legatíſque Principum ignotum fuiſſe; néque enim iſtos Petrarcha ſileret, & ad ſolos Cardinales abuſum reſtringeret, ſi ſoli non eſſent.

Anno MDLII. Julius III. publico edicto omnibus Baronibus, Comitibus, Domicellis, Principum Oratoribus, Epiſcopis, Archiepiſcopis, Cardinalibus ſeverè prohibet, ne jus Aſyli aut Franchitiarum uſurpare audeant, declarátque læſæ Majeſtatis reos, qui Juſtitiæ miniſtris, ne illorum Palatia, plateáſque adjacentes ingredientes, reſiſtere audeant, ac inſuper abominandum ac deteſtabilem abuſum vocat. Ubi adverte ex hoc Julij Diplomate conſtare Aſylum & immunitatem localem, non fuiſſe eo tempore habitam, agnitámque pro jure Regijs Legatis debito, ſed pro injuſtiſſima potentiorum invaſione: ſi enim jus aut privilegium eſſet Legatorum, non Comites, non Barones, non Epiſcopi, & Cardina-

les

les eo uterentur, & tamen æquè iſti ac Regij Legati illud ſibi vendicabant. Et quî poſſet à Julio res *abominanda & deteſtabilis* vocari, ſi jus, aut privilegium eſſet? nec ullus aut Principum, aut Legatorum de injuria conqueſtus eſt, aut Diplomati adverſatus; quod manifeſto argumento eſt, non habuiſſe illos pro jure aut privilegio Legatis debito, alioquin ſi jura & privilegia ſua violari crederent, nunquam id ferrent, aut ſaltem non ſilerent. Præſertim cùm Julius ipſo anno vulgati Diplomatis cum Henrico Galliæ Rege pacem iniviſſet; quis verò credat voluiſſe recentem pacem turbare, violatis Galliæ Legatis, eorúmque privilegijs? Illud quóque pro Julij, aliorúmque Pontificum Diplomatibus diligenter notandum eſt, in præfati Julij III. Pij IV. Gregorij XIII. & Sixiti V. Bullis non reperiri vocem *Quarteriorum*, ſed tantùm *Franchitiarum*: Illa enim magis exprimit novellum jus Aſyli, quod à paucis

cis annis Legati usurpârunt, quódque pro Legatorum arbitrio plures plateas, ædésque complectitur, ex quibus facilè parvam aliquam Civitatem componas.

Anno MDLXI. Octo videlicet annis post Julij Diploma, aliud à Pio IV. in eandem sententiam vulgatum est, quo *omnibus Cardinalibus, Oratoribus ac Magnatibus Romanæ urbis prohibetur, ne Asylum aut receptaculum delinquentibus præbeant, néve ædes suas, aut alia quæcúnque loca Franchitias appellare audeant. Appellátque hunc Franchitiarum abusum rem pessimi atque perniciosi exempli; enormem & detestandam.* Ubi iterum observa, fuisse hoc Asylum non à solis Principum Legatis tanquam jus aut privilegium proprium, sed passim à potentioribus, ut in rapto fieri solet, occupatum. In eodem Diplomate Pius testatur hanc ipsam immunitatem seu Franchitiam *non ab ipsis Cardinalibus aut Oratoribus utpote modestis & Justitiæ cultoribus, sed plerúmque ipsorum familiarium culpâ*

culpâ & facto processisse. Non ergo hoc jus fuit aut privilegium (id enim primò, præcipuéque Dominis competeret) sed famulantium usurpatio & violentia. Néque hîc quóque ulla Legatorum querela aut indignatio legitur, quasi injuriam paterentur. Idem Pius *Anno MDLXV.* Graviter contra aliquorum Cardinalium, Magnatúmque licentiam in Consistorio invectus est reos suis ædibus receptantium: protestans, id nupero Diplomati suo adversari, séque omissis legibus, edictísque jam tandem ad facta & pœnas processurum.

Anno MDLXXIII. Hoc est, duodecim annis post Pij edictum, Gregorius XIII. Julij & Pij Edicta, pœnásque confirmat, & Franchitias non à solis *Principum Oratoribus*, sed primo loco à *Primatibus*, & Cardinalibus, ac deinde à *Principum Oratoribus* usurpatas esse testatur, non ergo hoc Legatorum privilegium fuit, sed Cardinalium & Præpotentium usurpatio, quos

Legati imitati sunt æmulatione au-ctoritatis, atque ut fieri solet, exemplo in alios aliósque grassante.

Anno MDLXXXV. Sixtus V. simili omninò Constitutione Franchitias seu jus Asyli persecutus est, declaravítque priorum Pontificum Bullas, pœnásque inflictas non tantùm comminatorias fuisse; quique illas transgrederentur, non solùm ficto, sed vero Majestatis delicto obstrictum iri. Post Sixti Diploma usque ad Urbanum VIII. non extant aliæ de hac re Pontificum Constitutiones; nam cùm lex justa esset, & Sixtus in ijs præsertim, quæ ad Justitiam, quietémque publicam pertinent, nemini parceret, nullo plebejorum aut Magnatum discrimine; credi omninò debet Jus hoc Asyli penitùs profligatum esse. Sanè Traianus Boccalinus (a) in suis ad Tacitum Commentarijs (vixit Boccalinus sub Paulo V. quin-

(a) Boccalinus Commentarijs in Tacit. lib. 3. fol. 219.

quindecim circiter annos poſt obitum Sixti) teſtatur, poſt tempora *Gregorij XIII. quando non Cardinales tantùm, Magnatéſque, ſed ferè nobilium quilibet jus Aſyli ſibi vendicabat, hunc abuſum ita ſublatum eſſe, ut Domui Dei plena ſecuritas redderetur, & Scelerati ubique ac nullâ locorum exceptione punirentur.* Ubi obſerva, abuſum hunc Aſyli ex nullo jure Legatorum proveniſſe; ſed ex promiſcua Magnatum ac nobilium licentia. Haud equidem ignoro, etiam poſt Sixti Conſtitutionem hujus mali ſcintillas aliquas micuiſſe reis in Magnatum Palatijs impunitatem quærentibus; ſed non ideò ſecuri erant, quippe Miniſtri Juſtitiæ omnes vias, areáſque Legatorum Palatijs contiguas percurrebant, nullo obſiſtere & repugnare auſo; idque ex publicis monumentis & tabularijs conſtat, in quibus quàm plurima hujus rei exempla occurrunt.

Anno MDCXXVI. Cùm iterum aliquæ hujus abusûs reliquiæ gliſcere inci-

perent, Urbanus VIII. Julij, aliorúmque Pontificum constitutiones renovat, additâ etiam pro qualitate delicti pœnâ mortis, in omnes quoquot Justitiæ effugiendæ causâ in Baronum, Cardinalium, aut Legatorum ædes se reciperent, eorúmque nomen invocarent. Repetitum fuit hoc edictum Urbani à Romanæ urbis Gubernatore Racagna *anno 1634.* Pontifice id ipsum per Chirographum urgente.

Anno MDCXLIII. Sub eodem Urbano ingenti dissidio inter Hispanicum Oratorem Marchionem (a) de los velos, & Lamecensem (b) Episcopum Lusitaniæ Legatum exorto, totâ nocte Hispanici, Gallicíque Oratoris (ad quem se Episcopus receperat) Palatia militaribus manipulis, excubijsque observata sunt. Imò Hispanico Oratore ad ædes Cardinalis Albernozij devecto consultandi causâ, alia militum

(a) Marchese de los Velos. (b) Monsig. Vescovo di Lamego.

litum Centuria, cuſtodiendo Palatio Cardinalis à Pontifice miſſa: nec tamen ulli Legatorum in mentem venit, quamvis Palatia ſua militaribus cuſtodijs obſepta viderent, ut de violata Legatorum immunitate conqueri auderent.

Anno MDCXLIX. Innocentio X. Pontifice, cùm duo (a) ſicarij per hortos Quirinales totidem nobiles Neapolitanos interemiſſent, peractóq; homicidio Oratoris Gallici Palatio ſe abdidiſſent; immiſſi continuò cum militum Centuria ſatellites, ingreſſique Palatium Sicarios ad ſupplicium eduxêre, Gallico Legato ne verbo quidem auſo repugnare. Denique non tantùm ex quàm plurimis exemplis, actíſque & Protocollis, ac Tabularijs publicis; ſed etiam totius Romæ teſtimonio certum, notoriúmque eſt, ſub Urbani & Innocentij longis Pontificatibus liberum fuiſſe Juſtitiæ curſum, nullóque immuni-

 tatis

(a) Ballì de Valences.

tatis aut Asyli prætextu impeditum; imò sub ipsius Alexandri VII. initijs, quid hæc Legatorum immunitas & Asylum, seu Franchitiæ essent, Romæ ignoratum est.

Anno MDCLV. Sueciæ Regina ingenti Magnificentiâ Romæ excepta, ac omnibus regijs honoribus culta cùm Palatium Farnesium, quo posteà Galliæ Legati usi sunt, ad habitandum delegisset; nunquam de hoc Asylo aut immunitate postulanda cogitavit, quamvis Regina esset, nec etiam *anno 1659.* quando Romam reversa est. Licèt posteà *anno 1668.* tertiò Romam delata, cùm videret hanc immunitatem à Legatis prætendi, ipsa quoque eodem jure frui voluerit.

Anno MDCLXIV. Conventio Pisana inter Pontificem Maximum Alexandrum VII. & Regem Christianissimum Ludovicum XIV. inita est, litésque utrinque compositæ, quæ ob violatam (a) Ducis Crequij Gallici Legati

(a) Duca di Crequi.

Legati Personam insolentiâ Corsicæ militiæ magna Italiæ mala minabantur, & quamvis ea conventio non admodùm læta fuerit Apostolicæ Sedi, in ea tamen maximè, claréque eluxit, quantum Galliæ Legati ab ea immunitate, ac jure seu privilegio Asyli abfuerint, quod modò minaciter, impenséque postulatur. Cùm enim Galliæ Legatus injuriam à Corsis acceptam vehementer amplificaret, eámq; reparari enixissimè peteret, inter alios pacis articulos à Principe Matthia fratre magni Etruriæ Ducis Romam transmissos is etiam fuit: *Ut ad majorem Gallici Legati securitatem, non ampliùs Apparitoribus seu satellitibus, militibúsque licentia permitteretur Farnesiam plateam* (in qua Legati ædes) *obeundi.* Ad quem articulum (uti ex Tabularijs & documentis Statûs secretariæ constat) nomine Pontificis responsum est: *Non posse in hanc conditionem nullâ ratione consentiri; curaturum tamen Pontificem tam Gallico Legato quàm ejus palatio, famili-*

liæque eam observantiam, cultúmque exhiberi, quem in aliis Principum aulis mos sit Legatis præstari. In quem locum Auctor Historiæ super hoc argumento Typis vulgatæ hunc Comentarium scripsit: *Plateæ, areæque Farnesiæ immunitatem quod attinet; non potuit illa à Pontifice cedi; quid enim id aliud esset, quàm Pontificem Dominium ac Jurisdictionem abdicare, & illius Urbis partis & quàm plurium locorum, quæ ab aliis Legatis Romæ obtinentur, quásque exemplo Gallici Legati æquè exemptas, immunésque ac Pontifici abstractas omnes Legati velint?* (a) Hæc Responsio tam æqua visa est Galliæ Legato, ut postulatis absisteret, contentus in colloquio dè hac re habito cum Raspono Alexandri Plenipotentiario: *Ut deinceps curaret Pontifex debitam venerationem Galliæ Legatis exhiberi, ídque ut fieret, eas cautelas adhiberet, quæ aliis Legatis ac præsertim Nuntiis Apostolicis adhiberi solent.* Et in articulo 9. Pisanæ Compositionis inter Rasponum

&c

(a) Monsig. Rasponi Anno 1663. die 3. Junii.

& Bourlemontium Pontificium, Regiúmque Plenipotentiarios nullâ Franchitiarum Asylive mentione, ita demùm conventum est: (a) *Seriò enixéque Pontifex Maximus Ministris suis imperabit, ut Galliæ Legatos eâ veneratione ac honore prosequantur, quæ illis debetur, qui tanti Regis, Ecclesiæq; Primogeniti, támque à Summo Pontifice amati, cultíque Personam sustinent.*

Aliquot menses post Pisanam Conventionem Dux Crequius Romam repetiit, nihilque ab eo tentatum (brevi videlicet tempore, quo Romæ hæsit) ut videri posset immunitatem, Asylúmque prætendere tam ardenter ab illo priùs expetitum, támque ab Alexandro constanter negatum. Patet ergo ex his omnibus, quæ in Pisana Conventione ac etiam post illam contigêre, nunquam jus Asyli & Franchitiarum ad principum Legatos pertinuisse; nec enim Gallus

(a) Monsig. Rasponi M. Bourlemont Anno 1664.

inter alias conditiones Pontifici propositas hoc jus peteret, si jam haberet. Ille quoque loquendi modus, quo Crequius usus est, videlicet: *Ut deinceps ad majorem Legatorum securitatem non ampliùs permittantur Ministri justitiæ Farnesiam Plateam percurrere.* His, inquam, verbis apertè Gallus confitetur novi aliquid à se peti, & hactenus Legatis inconcessum. Ipse quoque Pontifex Alexander quamvis necessitate adactus durissimis conditionibus annuisset, nec tamen induci potuerit, ut Asylo consentiret, omninò palàm fecit, hoc jus ad Legatos non pertinere; quî enim Gallis negaret debita & necessaria, qui pejorum metu tam multa concesserat indebita, nec necessaria? sed & Crequius Galliæ Legatus, quando nullam ampliùs Asyli mentionem fecit, acquievitque neganti Pontifici, ac dum Romam reversus est, nullam ampliùs hujus privilegij curam aut desiderium præsetulit, planè ostendit, illud Legatis

non

non deberi; alioquin si deberetur, nunquam ferret se illo privari, præsertim Rege jam armato, & Pontifice belli avertendi causâ in omnia prono. Crequio Duci Legatione Gallicâ abeunti Dux (a) Chaulnes successit, Hic equidem aliqua molitus est, quibus hoc jus Asyli vendicare videbatur, sed Pontifice non solùm invito & repugnante, verùm etiam liberrimè omníque loco ac etiam in vicinia Palatij Farnesij (ubi Chaulnes morabatur) Justitiam, ut posteà dicetur, administrante.

Anno MDCLXVII. Clemens IX. Pontificatum adeptus est. Hic mitissimis licet moribus, ac in Galliam præsertim indulgentissimis, nunquam tamen passus est à Principum Legatis Asylum aut Franchitias occupari, idque Romæ notorium est: constátque ex Tabularijs & Protocollis eo tempore scriptis, in Caupona ad Gallum Farnesio palatio vicina

 (quam

(a) Duca di Chaulnes.

(quam Galliæ Legatus de Chaulnes incolebat) in delinquentes animadversum esse. Non ergo sub Clementis IX. Pontificatu hoc jure Asyli & immunitatum Legati gaudebant.

Anno MDCLXX. Clemens X. in Pontificem delectus est, & hoc præsertim tempore abusus Franchitiarum apud Legatos invaluit. Hi enim non contenti hanc immunitatem & Asylum sibi arrogare, eo quoque omnes Domesticos, Familiares, Opificésque potiri volebant, quotquot Legatorum insignia, quamvis ab istorum palatijs remotissimi ædibus suis præferrent. Deinde non tantùm cùm Romam primùm inveherentur, sed toto tempore, quo illic morabantur; haud permissum Telonarijs accedere, suóque officio fungi, magno Domesticorum lucro, sed ingenti Cameræ Apostolicæ damno: & quamvis Pontifex mansuetudinis Sacerdotalis memor, vi pœnísque abstineret, semper tamen & Romæ, & in Principum

aulis

aulis contra hos abuſus declamatum eſt, adeò ut nullus legitimæ Poſſeſſioni aut præſcriptioni locus eſſe potuerit,quippe invito ſemper Domino, & juri, dominióque ſuo nunquam cedente; non ergo hæc præſcriptio dici potuit, ſed uſurpatio, quæ nunquam legitimum titulum parit, alioquin & latrocinia defendi poſſent, & quidquid vi aut potentiâ à debilibus extorquetur. Crediderim ego, his Legatorum conatibus anſam dediſſe ſimultates, quas cum Cardinali Alterio exercebant ob novum edictum, quo Legati vectigalibus ſubdebantur; réſque eò proceſſit, ut obductâ catenâ tormentis pulvere, plumbóque oneratis, auctiſque militum excubijs Portæ Quirinales obſervarentur.

Hâc, inquam, occaſione crediderim, Gallum, Hiſpanum, Venetum, Cæſareúmque Legatos (qui in communi cauſa velut ex condicto, unitímque agebant) de uſurpandis, proferendiſque Aſylis cogitâſſe. En

Æram, annúmque natalitium istius tam recentis abusus, & quem tamen Lavardinus tam vetustum prædicat, ut saltem antiquitate venerabilem reddat. Quanquam ne illo quidem anno dici potest fuisse natus, cùm, ut suprà monui, nec Possessio, nec Præscriptio nascatur, quando & quoties Dominus reclamat.

In hoc rerum statu *Anno* videlicet *MDCLXXVI.* Pontificatum inijt Innocentius XI. Prima hujus Pontificis cura illa fuit, ut corruptelas Asyli profligaret, utque tanto malo suaviùs mederetur, minoríque dolore, non cum Legatis, sed cum Principibus, qui illos miserant, res peragi cœpta. Istis, quàm ingentia, & quàm multa essent mala, quæ ex hujusmodi immunitatibus provenirent, efficaciter demonstratum, ac præsertim Christianissimo Regi per Varesium (a) Pontificis Nuntium. Hic enim, ut ex epistolis liquet, quas Romam de hoc argumento

(a) Monsig. Varesi Sig. de Pompona.

mento dedit, sæpè multúmque cum Pompona, ipsóque Rege locutus est, evicìtque validissimis rationibus, ut sæpè per Pomponam pollicitus Rex fuerit, se in hac causa non minùs Pontifici, quàm alios Reges gratificaturum, nec inter istos se ultimum fore. Idémque posteà Varesio Nuntio Rex ipse repetijt. Regius quóque Confessarius Pater la Chaise Varesij rationibus se victum professus est, addidítque, Patrem Olivam Societatis Generalem, cùm sibi de hoc argumento scripsisset, fassum esse: *Recordari se, hunc Immunitatis abusum à paucis annis cæpisse.* Hæc Regij Confessarij tam ingenua contestatio tantò pluris esse debuit, quantum ab eo profecta, qui Principis conscientiam moderabatur, & cujus partes erant non monere tantùm, sed etiam vetare, quidquid animam Principis perdere posset. Quis jam non crederet, securum esse Pontificem tot Regijs promissis? & tamen mutavit aula; rescripsitque Varesius, pro-

posuisse

posuisse Regem Immunitatem tueri, & hanc inter jura reponere Galliæ debita, longísque retrò annis possessa. Creditur hanc mutationem Româ ab Estreo Duce provenisse, cui non pauca emolumenta à delinquentium patrocinio.

Evenit intereà, Apparitorem, qui ex loco haud procul Româ redierat, in platea Farnesia ab Estreo Legato detineri. Id causam Pontifici dedit, regias aures iterùm pulsandi, edicendíque Cardinali Rospigliosо, qui pro Estreo postulabat: *Se quidem metu pejorum connivere, nunquam tamen Legatos deinceps admissurum, nisi injustissimo hoc Immunitatum jure decederent.* Effecítque ut dixerat. Barbaro Venetâ legatione abeunti Zenus successerat, & Apparitores Justitiæ ab ejusdem Legati familiaribus malè accepti fuerant, cùm propè S. Marci palatium observati essent; continuò edictum pependit, quo percussores mortis damnabantur, & spes omnis Legato adempta visendi

visendi Pontificem, sicque Româ abscessit, deletúmque ejus loci Asylum, nec alius à Republica suffectus Legati dignitate.

Anno MDCLXXVII. Edictum Romæ vulgatum, quo ijs vita & bona ademptâ, quippe læsæ Majestatis reis, qui ad hujusmodi Asyla perfugerent. Id posteà edictum *Anno 1680.* repetitum est, sed multò quàm antè severius.

Anno MDCLXXIX. Cùm Romæ innotuisset Legatum Parisijs venturum; per Abbatem Laurum (nam Legatus Varesius jam mortem obierat) Regijs Ministris Pomponæ videlicet Colbertóque ærarij Præfecto, ac posteà ejus fratri Colberto Crosij secretario Statûs nomine Pontificis insinuatum est, nunquam ab hoc Legatum admissum iri, qui non priùs Asylo ac immunitatibus cederet injustè occupatis; additæq; à Lauro invictæ rationes, sed nihil in aula promotum.

Anno MDCLXXX. Dux Radzivilius quanquam Polonici Regni præcipuus,

puus, Regiúſque Cognatus ac Legatus extraordinarius, & eo comitatu invectus, quo principem decebat tòt partibus inſignem, non tantùm Aſylo ceſſit, eóque nunquam ex Regis ſui imperio uti voluit, verùm etiam res & impedimenta viſitari à publicanis permiſit, nullo tamen aut ſuo aut Regis dedecore; quis enim dedecus dicat, aliena non rapere, & ſacrilegio abſtinere?

Anno MDCLXXXIII. Diſcedente Carpio (a) Marchione ad ineundam Neapolitani Regni Præfecturam, mox vicum Plateámque Hiſpanicam & Palátij viciniam ſatellites percursârunt, nec ceſſatum novo Hiſpaniæ Legato Marchione Cocogliudo: nam non priùs hunc Pontifex pro Legato agnovit, quàm profeſſus eſſet, ſe ex Regis ſui imperio Aſylo ceſſurum.

Anno MDCLXXXVI. Romam advenit Comes de Caſtelmaine extraordinarius Angliæ Regis Legatus, nec alia optatior

(a) Marcheſe del Carpio.

optatior Legatio, aut majori gaudio Pontificis animum impletura; nam à centum retrò annis nullus ex Brittannia Legatus, quippe & rebelli, & perſecutrice Pontificis. Jam Rex ipſe Romanis genibus advolvebatur, quid poſſet gratius evenire Pontifici? & tamen maluit hoc etiam gaudio fraudari, quàm aliquid committere indignum Pontificis Majeſtate ac Juſtitiæ adverſum. Indictum ergo Angliæ Legato, niſi Aſylo renuntiaret, recipi à Romano Pontifice non poſſe. Renuntiavit Legatus, ac etiam res ſuas obſervari à publicanis permiſit, nullo Regis dedecore, quippe ſponte & juſta cedentis, cùm nihil aliud à Pontifice peteretur, quàm ut Regij Legati Romæ eodem jure, quo in alijs Principum aulis haberentur. Planè hac in cauſa non potuit major eſſe aut Religio Anglici Regis, aut Conſtantia & Rectitudo Romani Pontificis. Quid enim Anglus petere non poterat in præmium reductæ Religionis jam

centum

centum & ultrà annos Angliâ proſcriptæ? aut quid majus vereri Pontifex, quàm eum offendi, è cujus manu, arbitrióque Religio pendebat? & tamen neque iſtum tam grandis metus, neque illum tam grande meritum ad dexteram, ſiniſtrámve permovit. Omninò fateri oportet fuiſſe hanc actionem magno Rege, maximóque Pontifice dignam, & parem heroicis illis, antiquíſque facinoribus, quæ tantoperè in hiſtorijs decantantur. Non credidit Innocentius lucrum tam grandis Regni tótque animarum Deo probatum iri, ſi turpi conniventiâ, ac modis Pontifice indignis pararentur: quomodo enim turpia & indigna placere poſſint tam magno, tam generoſo & indolis infinitè nobilis, honeſtæque? num ergo Omnipotentia Deum defecit, ut Regna, animáſque lucrari non poſſit, verámque Religionem Anglis perſuadere, niſi adulatione & artificijs non Deo tantùm, ſed quovis honeſto ſenatore indignis?

indignis? *Agat Pontifex, quæ non decent, ut Deus Angliâ potiatur.* Miſerum Deum! ſi opus habet tam ſordidis conſilijs, ſuáqueMajeſtate indignis! imò pereat potiùs Anglia, quàm ut Pontifex ſe ad indecora & inhoneſta demittat. Quid faciunt in Cœlis tot Legiones Angelorum, ſi Religio florere non poteſt niſi humanis flagitijs? Eadem Jobo, quæ Innocentio mens fuit, quando dicebat: (a) *Nunquid indiget Deus mendacio veſtro, ut pro illo loquamini dolos?* Et Apoſtolo: (b) *Non ſunt facienda mala, ut eveniant bona.* Et quid ſanctos & Apoſtolos loquor? Ipſi quóque Ethnici hanc veritatem profeſſi ſunt. Simultas Athenienſibus cum Spartanis erat alioquin fœderatis. Athenis in ſenatu de bello agitatum. Themiſtocles ſenatorem petijt, cui modum in abdito patefaceret hoſtes profligandi: datus Ariſtides, cui arcanam fraudem expoſuit, quâ Spartana claſſis incendi poſſet. Redijt Ariſtides

(a) Job. 13. (b) Ad Rom. 3.

Ariſtides ſenatu ſuſpenſo, ac magnum aliquid præſtolante; tunc ille: *Perutile eſt Reipublicæ Themiſtoclis conſilium, ſed minimè honeſtum.* Exclamavit ſenatus: *Quod honeſtum non eſt, non poteſt eſſe utile.* Ita Cicero & Plutarchus narrant. Scio ætatis noſtræ Politicis hæc axiomata haud probari, quibus videlicet tota fiducia in blandiendi, fallendíque artibus, nullâ curâ honeſti: at ego non Politicis ſcribo, ſed veritati, & huic tandemo mnia cedent.

Anno MDCLXXXVI. Dux Eſtreus Galliæ Legatus repentinâ ferè morte ſublatus eſt, voluítque Pontifex exequias paratiſſimè celebrari, eâdémque Pompâ, quâ Decanus Cardinalis efferri ſolet; nec ante Cadaver conditum permiſſum Juſtitiæ Miniſtris, ut plateam, viciniámque Farneſiam obirent. Tantò pluris hæc humanitas Pontificis fuit; quòd cadaver Apoſtolici Nuntij, quamvis Archiepiſcopi, diù Pariſijs inſepultum jacuit, tanquàm Parochialibus juribus ſub-

subderetur. Mortuo ergo elatóque Estreo, jussum Apparitoribus, ut plateam Farnesiam percurrerent, datæq; ad Ranuccium Cardinalem Pontificis Legatum literæ, quibus jubebatur Regi factum, rationésque Pontificis exponere; fecítque Ranuccius eâ facundiâ, momentísque argumentorum, quæ æquitas causæ merebatur, sed Rege immoto, & Legato, qui immunitatem tueretur, proficisci jusso. Estreus quoque Cardinalis, qui eandem immunitatem tanquàm Galliæ comprotector ambiebat, Româ excessit, delegítque villam prope Portam S. Pancratij. Hæc omnia Pontificem impulêre, ut Bullam tandem vulgaret in ipso Pontificatûs sui limine destinatam, retentámque, ac ab omnibus Cardinalibus, qui Romæ morabantur, subscriptam, Estreo & Maidalchino exceptis, qui causas cur subscribere haud possent, se Pontifice coràm allaturos spopondêre. Missa ad omnes Legatos exemplaria, jussique

jussique Principibus insinuare. Repetebantur in hoc Diplomate superiorum Pontificum pœnæ, additâ Excommunicatione majori ipso facto incurrendâ, solíque Pontifici reservatâ in eos omnes, qui jure Asyli, aut potiri, aut uti vellent; cùm enim nemo ampliùs superesset ex Magnatibus Pontifici subjectis, qui sibi hoc vendicaret, credidit Pontifex, non alijs armis, quàm spiritualibus utendum, quibus nemo Christianorum exemptus est.

Rege intereà Lucemburgo Parisios reverso, non omisit Ranuccius apud Regem, Regiósque Ministros insistere, ne Legatum ad Pontificem mitterent, nisi jure Asyli abdicato, alioquin nunquam Romæ pro Legato habitum iri. Idem Lavardino sæpiùs repetitum, ac tum præcipuè, cùm profecturus Nuntium Apostolicum inviseret. Quamvis enim hic millies testaretur, se ad Pontificem gratissima afferre, ac plena reverentiæ, semper

ſemper tamen reſponſum eſt,nihil iſthæc profectura, niſi Aſylo abſiſteret.

Sub initium ergo Septembris Lavardinus lentis itineribus Italiam versùs profectus eſt terreſtri itinere; & mari familia, cui ingens Officialium, militúmque ex Gallica Claſſe numerus acceſſit. Pontifex intellecto Lavardini in Italiam adventu, denuntiari iterùm juſſit Eſtreo Cardinali, ſe nunquam Lavardinum pro Legato habiturum, ſi jure Aſyli potiri vellet. Sed & omnes Cardinales, Prælatíque, quotquot Romæ agebant, juſſu Pontificis moniti ſunt, recordarentur Pontificij Diplomatis, quod ipſi ſubſcripſerant, quóque omni ſocietate cum Lavardino arcebantur: quippe qui contra omnium Principum, Gentiúmque jura toties recuſatus, vi tamen, & in contemptum Principis Legatum ageret, ſéque in cenſuras & anathemata ſponte indueret, ſimúlque juxta Galliæ Conventiones & Concordata ijſdem

Censuris omnes, qui cum eo agebant, involverit.

Sufficeret historica hæc enarratio, suisque annis distincta ad evertendum, quidquid pro hac immunitate tuenda Lavardinus, aliique scripserunt. Id verò ut palàm fiat, juvat aliqua observare.

Et *primò* quidem has Immunitates non posse ex jure Legatorum, aut ex Principum, à quibus mittuntur, reverentia proficisci. Vidimus enim eas non à Legatis tantùm, sed ab omnibus ferè Baronibus, Magnatibus, Cardinalibus, imò, ut Boccalinus loquitur, à quovis ferè nobili occupatas esse. Quî ergo dici potest Legatis proprium, quod tam multis commune fuit? Nec potiori titulo Legati quàm alij; omnes enim uno eadámque modo usurpabant: nec Pontifices omisissent juris, aut privilegij reminisci, si aliquod Legati haberent.

Secundò. Quoties Pontifices in has immunitates edictis pugnabant, nullum unquam (excepto Lavardino) legas repugnâſſe, aut jus aliquod prætexuiſſe; quod manifeſto argumento eſt, nunquàm fuiſſe à Legatis pro legitimis habitas: quis enim credat ex tot Principum Legatis, ſuorúmque jurium, etiam quæ non habent, tenaciſſimis, auſum neminem eſſe, non dicam obniti, ſed ne conqueri quidem, ſi illis fiderent? Tacuerunt, quia nulla ſuppetebat ratio loquendi.

Tertiò. A Julio III. uſque ad viventem Pontificem, quoties ſcintilla aliqua micabat iſtarum immunitatum, toties edictis pœníſque obſtitiſſe Pontifices; quod ſolùm ſufficeret abrumpendæ Præſcriptioni; ſi enim mille annorum ſpatio nemo me invito & Judicem appellante domum meam præſcribere poteſt; quî poterit tantam urbis partem tanquàm amplam Juriſdictionem?

Quartò. Imò non tantùm edictis Pontifices contra hujusmodi immunitates pugnârunt, quod, ut dixi, sufficeret, ne præscribi possent, verùm etiam reipsâ abolitæ, sublatæque; idque *tum* ex silentio Legatorum constat, quo Pontificijs edictis acquievêre: *tum* ex publicis documentis & Protocollis, in quibus quàmplurimos actus reperire est, administratæ per Apparitores Justitiæ, idque in ijs ipsis locis, quæ modò exempta jactantur, Legatis nihil ausis repugnare: *tum* ex Petrarchæ, Boccalini, Patris Olivæ Societatis Jesu Generalis: imò ex totius ferè urbis testimonijs, quæ hodiéque recordatur, usque ad Clementis X. Pontificatum liberam fuisse Romam tam turpi, noxiáque servitute, quamvis Clemens (sive ob fessam annis ætatem, sive ob simultates inter Cardinalem Nepotem, Legatósque alijs ex causis ortas) edictis, pœnísque abstinuerit; certum tamen est, gravissimè apud Principes conquestum esse, quod

quod solum sufficeret præscriptioni truncandæ. Sed nihil æquè hanc veritatem ostendit, ut Pisana Conventio, in qua licet Crequius Galliæ Legatus hanc immunitatem enixissimè peteret, eámque novam, & insolitam esse fateretur; licet Pontifex Alexander temporum acerbitate durissimas conditiones acciperet; nunquàm tamen immunitas impetrari potuit: cessitque Legatus, cùm Pontificem obfirmatum videret: nec Romam posteà reversus de hac immunitate ac Jure Asyli quidquam cogitavit, liberis Justitiæ Ministris, omnésque urbis Regiones & plateas oberrantibus; non ergo tunc temporis hoc jure Legati gaudebant.

Quintò. Denique ex ijs, quæ hactenus narrata sunt, palàm est, Innocentium XI. Pontificem Maximum in abolendis Legatorum Asylis summo quidem jure processisse, sed summâ quóque moderatione, ac planè pacatissimâ, & Patris potiùs, quàm Prin-

cipis more. Primò nihil cursim & impetu factum, sed omnia diù, lentéque maturata, ac priùs undecim annorum spatio discussa, quàm Bulla ederetur. Deinde nihil contra Legatos à Pontifice decretum, imò omni honore observati, preces tantùm & querelæ in aulis Principum ac Parisijs porrectæ, idque toties, támque efficaciter, ut faterentur Ministri, justa postulari, & Rex ipse omnia promitteret. Utque suaviùs minorique pudore Gallia invitaretur, præmissa aliorum Principum exempla, Poloniæ videlicet, Angliæ, Hispaniæque, Asylo cedentium: nihil quóque Romæ immutatum, dum Legati viverent, sed expectatum, dum vitâ aut saltem Legatione abirent; ipsi quóque Estreo, quamvis defuncto tanta reverentia est habita, ut ante exequias nihil in Palatium, viciniámque Farnesiam Apparitoribus liceret. Ipse Lavardinus, quamvis novo inusitatóque exemplo Romam militariter

tariter invectus, ac Pugnatori potiùs, quàm Legato similis, ædésque Farnesias, ac vicinam regionem armatis, excubijs, circitoribus, pulvere plumbo, granatísque ac omni apparatu militari implêsset, perinde ac si castrum non Palatium occupâsset, in eáque urbis parte Dominatum ambiret Pontifice excluso; hæc omnia, quæ non dico nullus Principum, sed nec ullus Civium domi suæ pateretur, Pontifex tamen placidissimè tulit, non arma, non Principum vicinorum fœdera, non pœnas opposuit, innocentiâ tantùm suâ & justitiâ nixus. Quæro, an à Pontificis, aliorúmque Principum Legatis Galliæ Rex hæc fieri Parisijs pateretur? passus est tamen Innocentius. Quid potuit ampliùs? Nam Censuras quod attinet, non illas Pontifex in Lavardinum vibravit, sed Lavardinus se ultrò in illas induit. Quæ culpa Venatoris, si jaculum in feras destinatum tu spontè incurras? nec enim Innocentio

animus fuit, cùm sub pœna Excomunicationis Asylum prohibuit, ut Lavardinus eam incideret, sed ut vitaret; si ergò noluit vitare, sed potiùs incidere, non Innocentius accusari, sed Lavardinus debet; nam ut benè observavit Augustinus: *Non vult ferire, qui dicit cave.*

Hactenus ordine Historico exposuimus originem, progressúmque Asylorum, quæ à Gallico Legato tantâ contentione expetuntur; superest, ut ostendamus, quas ob causas Innocentius XI. abolita ea voluerit; multæ enim, gravissimæque Pontificis animum urgebant, ac tantæ rei pares.

III. *Primò* infiniti abusus, qui huic immunitati miscebantur. Nulla ferè urbs populo sacro, profanóque ac præsertim externo frequentior: par populo delinquendi licentia multitudine ac exemplis protecta, sed præsertim facilitate impunitatis, sparsis totâ urbe Asylis; nullum enim crimen,

men, cui non continuò Palatium aliquod, imò vicus pateret; hîc ſecura flagitia, imò Principi inſultantia; quanto hoc fidelium ſcandalo in ipſo Religionis domicilio, non impunitam tantùm impietatem videntium, ſed etiam florentem, minacémque? quanto Pontificis dedecore, qui videre, patíque cogeretur, quæ nollet? Nec verò corrigi abuſus, delerique aliter poterat, quàm ſublatâ causâ, hoc eſt, jure Aſyli. Quamvis enim Legati omnia pollicerentur, nunquam tamen favor, clientelæ, preces, largitiones, aliíque prætextus aberant reos protegendi, docuítque experientia, ſiſti flagitia non poſſe retentis Aſylis, & Legatorum promiſſa ſemper effectu caruiſſe.

Secundò. Non minima pars urbis ſupremo Pontificis imperio ſubducebatur, dominio inter tot Legatos velut inter tot Principes diviſo: quanta hæc ſervitus, quantúmque periculum, ne deinceps pejora ſequantur?

Tertiò. Nullibi terrarum hæc licentia permiſſa, cur ergo Pontifex pateretur, quod nulli Principum? aut cur Romæ liceret, quod Pariſijs, quod Londini, quod Viennæ, quod nuſquam licuit?

Quartò. Accedebat ſpes maxima rem tanti momenti feliciter explendi, modò Pontifex vadum experiri auderet, nec primo torrenti cederet. Quippe optima cauſa & juſtiſſima agebatur, ac omnibus probata. Conſtabat Pontificem non impetu, non indignatione, aliiſque privatis rationibus ferri, nullóque ſuo, aut ſuorum commodo, ſed ſolâ neceſſitate urbem purgandi tam indignâ, noxiáque ſervitute. Accedebat inſignis Veneratio, quam Innocentius ſibi toto Orbe Chriſtiano paraverat: ſumma morum integritas; animus omni affectu vacuus; nulla familiæ extollendæ, aut propinquorum cura, quos pro externis habere videbatur; publici tantùm boni immenſa ſollicitudo.

tudo. Urbs quàm plurimis, inſolitiſque corruptelis purgata. Religionis, diſciplinæque Eccleſiaſticæ flagrantiſſimus Zelus, nullo privatorum, magnatúmque delectu, nec tamen immodicus & accuſationi obnoxius, aut prudentiæ expers; id enim in hoc Pontifice præcipuum, quòd cùm animi magnitudine & conſtantiâ nec Bonifacio VIII. nec Sixto V. cedat, multò tamen illis moderatior, ſeveritate pacatâ, & amori ac reverentiæ in Principes mixtâ, quos nec provocet, nec tamen formidet. Populus, quantum licuit, oneribus ſublevatus. Summa Domi frugalitas, ſed foris ſumma quoque & major dictu, creditúque liberalitas, immenſo in Turcicum bellum profuſo auro; ſed præcipua in Deum fiducia, & ideò par fiduciæ felicitas, nec enim alium retrò ſæculis Pontificem reperias in proferenda Religione, magnitudine rerum geſtarum parem. Auſtria Turcicis armis, quæ totam Europam conc-

 cuſſerant,

cusserant, liberata. Hungaria, Sclavonia, Croatia, Græcia, Peloponnesus præter Insulas quàm plures Barbaris adempta, & quod mireris, hæc omnia ægro plerúmque Pontifice, nec tamen otioso, sed consilijs, Legatis, ac præsertim immensis Thesauris omnia promovente. Taceo alia, quæ modestiam Pontificis feriant, si palàm fiant, méque adulationis notent, quam aversor. Hæc ergo omnia, ut maximam Innocentio venerationem, ita parem fiduciam pepererant, fore, ut quidquid in tam sancta causa, à tam sancto Pontifice ac ipsis quóque hæreticis laudato fieret, ratum omnes Principes, acceptúmque haberent: & habuerunt planè, cesserúntque Asylo.

IV. Cum solo Galliarum Rege pugna superfuit, flagratque in hunc diem semper majori flammâ, sed Pontifice æquè immoto, invitóque; nam præter rationes, quas suprà libavimus, illa quóque accessit; non posse

Gallos

Gallos audiri, quin Principes omnes, qui Asylo renuntiaverant, offendantur, quippe se sperni crederent repeteréntq; jam concessa, pejori quàm anteà malo. Denique Innocentius à primo Pontificatûs sui ingressu Christianissimi Regis animum per Varesium, per Laurum, Ranucciúmque Ministros suos pertentaverat, ostensâ efficacissimis rationibus Asyli abolendi necessitate; & à Rege magnificè responsum: *Se aliorum Principum exempla observaturum, nec ultimum fore, qui tam justæ petitioni deferret.* Quid ergo sibi Pontifex non sponderet à tam propensa, testatáque Regis voluntate? Agebat tunc temporis Legatum Gallici Regis Dux Estreus, noluítque Pontifex ejus palatij prætensam immunitatem, Asylúmque turbari, dum viveret, ratus hanc quóque moderationem profuturam placando, lucrandóque Galliæ Regi, nec multò post Estreus vivis excessit. Jussi satellites Palatij aream, viciniámque obire,

hactenùs justitiæ inaccessam, non priùs tamen quàm elato funere, justisque peractis, ut sic quoque mortui cineribus veneratio haberetur. Regibus quóque denuntiatum, neminem à Romano Pontifice pro Legato habitum, admissúmque iri, nisi Asylo renuntiaret. Videbatur Hispaniæ Rex obluctaturus, sed continuò cessit, Pontificis & justitiæ, quæ sola quærebatur, reverentiâ. Solum ergo cùm Gallia bellum fuit. Diu illic dubitatum, quid fieri deberet Lavardino jam proficisci, jam consistere jusso, donec tandem profectio decreta, imperatúmque Legato Asylum tueretur. Mirari subit, quæ tandem causa Regem Christianissimum impulerit, ut tanto ardore hanc causam promoveret. Nihil enim ejus dignitati decedebat, si omnium Principum exemplo, latrocinijs, sacrilegijs, adulterijs, raptibus, homicidijs, alijsque urbis sacræ flagitijs hoc præsidium subduceret: nec ideò minor, si non

serviret

ſerviret ſceleratis. Multis ergo in mentem venit, aliud hoc cum Pontifice bello quàm Aſylum quæri: nimirum, ut victorias Cæſaris moraretur Italiâ armis turbatâ: at ego nihil tale de Chriſtianiſſimo Rege crediderim; quidquid fuerit, Lavardinus Italiam tenuit, conſedítque haud procul Romam; ſed juſſu Pontificis nunquam in Provincijs Eccleſiaſticis apparatu Legati exceptus. Tandem ingredi urbem ſtatuit, delegítque Dominicam diem, decimam ſextam Novembris anni octuageſimi ſeptimi ſupra milleſimum ſexcenteſimum. Pompæ hic ordo fuit. Præibat ingens equitum armatorum globus, gladijs ſclopiſque brevibus, longis, medijs inſtructus, ſequebantur quadraginta currus impedimentis onuſti: poſt hos alia equitum æquè armatorum turma; tum acies nobilium in equis juvenum, aliíque magno numero famuli, qui rhedam Legati pedites ambiebant, in ea præcipuo loco Cardinalis

dinalis Estreus, purpurâ amictus; dexteram Legati uxor, lævam filia tenebat, ex adverso Maidalchinus Cardinalis, cui ad sinistram Legatus Gallicus. Jacti quoque in accurrentem populum argentei nummi, quibus ad Gallici Regis nomen celebrandum invitaretur, sed à paucis acclamatum, ijsque miserrimis. Subeuntem palatium binæ armatorum alæ, dexterâ læváque sparsæ in equis excepère, noctu excubiæ palatio adhibitæ, jussæque militariter palatium, viciniámque obire, ne quis Asylum turbaret: impedimenta quoque armatis vallata, submovendis telonarijs: Nocturnum epulum Estreus Cardinalis Legatus exhibuit. Is primò ad Cardinalem Cibum, posteà ad Summum Pontificem admitti petijt, sed ab utróque rejectus est. Romæ interim pergebatur publicis, privatísque precibus Deum implorari, ac supplicationes obiri, singulis Religiosorum sodalitijs ad templa quoti-
die

die procedentibus; crederes publicam calamitatem urbi imminere, eique evertendæ Romam certatim laborare. Cùm Pontifici adventus & Pompa Legati nuntiaretur, fertur reſpondiſſe: *Hi in curribus, & hi in equis! nos autem in nomine Domini ambulabimus.*

V. Planè novâ ſpecie Roma intremuit, ipsíque Galli averſati ſunt; Legatum videlicet, pacíſque interpretem militari apparatu terrenti, bellantíque ſimilem alienam Civitatem invehi, arcémque Religionis calcatâ Principis Majeſtate; id à nullo Legatorum factum. Sed nec ulla tanti ſtrepitûs cauſa; ſi enim vim metueret, quantulæ hæ copiæ, ut armato Pontifici obſiſterent, cogeréntque invitum? ſi nihil metueret, quò tanti apparatus, niſi fortè ut Principi inſultaret? diſſimulabat interim, ferebátque Pontifex, contentus Legatum non agnoſcere, idque toti aulæ indictum. Inſtabat dies ſanctæ Luciæ ſacra, quæ in Lateranenſi Eccleſia

Ecclesia solemni ritu ac Legato coram peragi solet in memoriam Henrici quarti Galliarum Regis: jusserat Pontifex, si Lavardinus adveniret (quippe censuris adstrictus) continuò faces extingui, sacrúmque abrumpi, ac cantum cessare. Id ubi Legato innotuit, differri jubet sacram ceremoniam in alium diem: sed Pontifice negante ullam esse differendi causam, cùm Canonici ostendissent, inter eam Ecclesiam, Regémque conventum esse, ut Legati arbitrio staret, quam diem eligeret, continuò acquievit, permisítque transferri. Memorare id volui, ut moderatio Pontificis palàm fiat, flagrantis quidem, sed intra rationem, citráque excessum, quod in Principibus rarum. Plura scribere omitto, quæ nihil refert scire posteritatem; quippe aut minuta, aut offendendis animis apta, quos ego pacari malim, componíque. Illud tantùm adijciam, quod maximè hanc litem Romam inter, Galliámque incendit.

Nocte

Nocte Nativitati Salvatoris ſacrâ Lavardinus S. Ludovici Eccleſiam adit, ſacróque epulo accumbit, ſtrato pulvinari, aliiſque Legatorum inſignibus uſus. Re ad Pontificem delatâ non potuit pœnis, juſtáque ſeveritate ampliùs temperare, quam hactenus cohibuerat, quámque Lavardinus videbatur non tantùm provocâſſe, ſed etiam ab invito extorſiſſe. Conſtabat cenſuris obſtrictum eſſe ob uſurpatum Aſylum, armíſq; retentum; id enim ſub excomunicatione latæ ſententiæ, ipſóq; facto incurrendæ Pontificiũ Diploma prohibuerat: ferebat interim Pontifex, diſſimulabátque, & moras induciáſque nectebat. At poſtquam Lavardinus proceſſit, in ipſáq; Eccleſia, & totâ Româ ſpectante, ac cùm maximè oportebat Deum, ejúſq; Vicarium placare, contemptum profeſſus eſt, quid potuit aliud Pontifex, quàm ut tandem excitaretur toties excuſſus? & tamen tunc quóque modeſtiſſimè actum, nec ſupra neceſ-

ſitatem.

ſitatem. Jubet ergo per Cardinalem Vicarium interdictum Gallicæ ædi affigere adjectâ causâ: *Quòd Lavardinum notoriè excommunicatum ad ſacra admiſiſſent.* Potuit aliquid minus fieri à Pontifice, à toties provocato, offenſóque? Miſſi etiam à Gallis citatis equis veredarij, qui Regem omnia, quæ contigerant, cauſáſque edocerent: ſimúlque Apologiam Lavardinus vulgavit, quo factum purgabat, negabátque ſe cenſuras meruiſſe.

Lubet hîc obſervare, quantâ in hac cauſa moderatione Innocentius proceſſerit.

Nam primò noluit Pontifex novum Diploma, quo Aſylum perſequebatur, vulgari, vivente adhuc Eſtreo Duce Galliæ Legato. Mortuo Eſtreo præmiſſa ſunt exempla omnium Regum Principúmque Aſylo cedentium, ut tantò ſuaviùs Gallia invitaretur, minoríque pudore, ſi ultima cederet. Lavardinum quamvis militari, hoſtilíque paratu ingreſſum,

&

& armatis obſeptum, ac bellum, quàm pacem afferenti ſimiliorem; non tantùm Provincijs ac Urbe non prohibuit, quod facilè poterat, & nemo non Principum faceret; verùm etiam admiſit, tulítque fremente populo, & jura ac Principis Majeſtatem violatam eſſe conclamante. Quando non dico Rex Galliæ, ſed alius minorũ Principum hâc ſpecie Legatum domi ſuæ ferret, tantóque publicæ quietis damno? ſuperavit ergo Innocentius non ſolùm omnium Principum, verùm etiam privati Civis patientiam. Palàm quóque erat Lavardinum cenſuris eſſe implicitum, quippe violati Diplomatis reum: nihil tamen Pontifex movit, ſed ignoranti aut conniventi ſimilis rem tempori commendabat, minimo contentus, hoc eſt, pro Legato non agnoſcere, Deúmque publicis precibus placare. Nec unquam Lavardinum, pro excommunicato declarâſſet, niſi ille palàm & cum pompa contemptum profeſſus

telum

telum ab invito extorsisset. Quòd si animus erat Pontificem spernere, quæ rogo necessitas id cum tanto apparatu, fastúque ostentare, ipsáque nocte flagrantis totâ urbe pietatis? Nec dici potest, non id Lavardinum prævidisse; nam Pontificis animum, cùm de festo sanctæ Luciæ ageretur, jam exploraverat. Sed age, Anonymi Auctoris Libellum quique Lavardini Advocatum se fecit, jam percurramus.

VI. Primò igitur opponit Anonymus: (a) *Nihil unquam injustius majoríque injuriâ contra Principum Legatos, quàm quod nuper Romæ contra Lavardinum tentatum esse.*

℟. Antiquissima est præpotentium querela, ut sibi injuriam fieri dicant, cùm alijs faciunt. Quoties ovibus à Lupo objectum est, turbari ab illis fontem, cùm tamen infra lupum aquarentur? si injuria est, quidquid Gallo non placet; fateor magnam accepisse Lavardinum: & nego hinc oportere

(a) Pag. 1.

oportere injuriam æstimari. Dicitur ergo injustum, quidquid fit contra jus alterius: priùs ergo probari oportuit, jus fuisse Lavardino, invito Principe, ad quem mittebatur, se pro Legato ferendi, implendíque metu & armis urbem, ut reliqua tamen superiùs narrata, & quæ non dicam, nullus Principum, sed néque ullus Paterfamilias domi suæ pateretur. Hæc si jure fecit Lavardinus, accusare Pontificem potest; sed cui mortalium persuadebit, id jure factum? Comparentur, quæ Pontifex à Lavardino tanto jam tempore passus est Romæ, quæque Lavardinus à Pontifice; & mox constabit uter injuriam acceperit.

VII. Secundò: *Ignarissimos esse jurium* dicit, (a) *quæ Regibus conveniunt, quicunque negare ausint, non pendere ex Principis arbitrio Legatos constituere; istis verò jure gentium honorem ac venerationem deberi: sic omnium populorum moribus receptum esse,* *etiam*

(a) Fol. 2.

etiam cùm bello implicantur. Quæ ergo contra Lavardinum Pontifici Romano suggesta sunt, aliena esse à communi sensu omnium Gentium benè honestéque institutarum. Posse quidem Regibus supplicari, ut Legatos suos amoveant, quoties publicam pacem turbant, aut aliàs hostilia moliuntur; dum tamen morantur, Legatorum more colendos esse. Ne apud incultissimos quidem Barbarorum auditum, lectúmque esse, ut eo prætextu Legatorum dignitatem violarent, quòd ipsi nollent Principum suorum juribus cedere. Hæc verò si locum habeant apud Principes merè sæculares, multò magis apud Pontifices Romanos, quorum potestas precaria sit, pendeátque ex filiali Principum reverentia, præsertim verò Galliæ Regum, unde tota in temporalibus Pontificum dignitas. Esse Romam omnium Gentium communem Patriam, sicque oportere omnium Principum Legatis frequentari.

℟. Hæc Auctor longâ Oratione, sed rebus vacuâ. Supponit enim Lavardinum Legatum esse, útque Legatus sit, ex solius arbitrio Regis, qui misit, pendere. Supponit iterùm, si Rex

Rex Legatum removere nolit, quamvis ex juſtiſſimis cauſis id Pontifex petat, nihilominùs etiam ab invito tolerandum, & pro legato habendum eſſe. Hæc pro tam certis habet, ut *ignorantiſſimos eſſe* dicat, qui negent: & tamen tam falſa ſunt, & ab omnium ſenſu aliena, ut nihil magis; ſed oportuit páginam implere, & quod veritati defuit, compenſare convitijs honeſto calamo indignis. Veritas ſic habet. Legatus eſt Perſona publica, quæ à Principe ad Principem mittitur, pacis aut alterius negotij causâ. Legatus igitur non unius tantùm Principis mittentis, ſed etiam ejus, ad quem mittitur, aſſenſu & voluntate conſtituitur. *Duo*, inquit Grotius, (a) *requiruntur, ut quis Legatus conſtituatur, auctoritas videlicet mittentis, & Principis, ad quem mittitur.* Legatorum quippe immunitas & officium ex tacita partium conventione proficiſcitur, ut idem Grotius notat; hæc verò eſt

D reciproca

(a) Grotius de J. pacis & belli l. 2. c. 18. n. 5.

reciproca, & utriúsque consensum requirit; nec immeritò, cùm utriúsque Principis intersit, quis Legatus eat. Idque multò maximè locum habet in ijs Legatis, qui hodiernâ tempestate diù aut etiam perpetuò in aulis morantur; in his enim cessat ratio juris gentium, hoc est, necessitas. Audi eumdem Grotium: (a) *Optimo*, inquit, *jure reijci possunt, quæ hodie sunt Legationes assiduæ, quibus quàm non sit opus, docet mos antiquorum, quibus illæ ignoratæ.* Idipsum Wicquefortius (b) testatur: *Certum est*, inquit, *legationes ordinarias nec juris gentium, nec ducentis retrò annis notas fuisse; suntq; quàmplures Nationes, apud quas nullus earum usus, sola Europa eas admittit, siq; aliquis Principum eas respuerit, dici quidem poterit aliquid contra morem fecisse, nihil contra jus Gentium.* Hæc ita vera sunt, ut sive antiquam sive recentem historiam evolvas, infinita reperias Legatorum exempla, qui aut non recepti, aut

(a) Grot. cit. (b) Wicquefort en l' Ambassadeur l. 1. pag. 11.

aut remissi sunt; nec tamen creditum est, jura Gentium violari. Sic Romani Ætolis denuntiârunt: (a) *Ne Legatos mitterent, alioquin pro hostibus fore.* Itémque Vejentibus: *Ni facesserent urbe, pœnas daturos.* Lacedæmoniorum Legatus à Pericle dimissus est: (b) *Quòd ab hoste armato venisset.* Quantò magis dimisisset, si Legatus ipse armatus veniret? sic Senatus Romanus negavit se posse Carthaginensium (c) Legatos admittere, quorum exercitus esset in Italia. Sic Legatis Jugurthæ à Romanis edictum (d) intra decem dies Italiâ excederent, nisi Regem & Regnum deditum venissent. Et quid plura? numquid in sacris litteris habemus Rabsacem Regis Assyrij Legatum jure meritò ab Ezechia Rege receptum non esse, quòd timeretur populum perversurus? Si recentia percurras, non minus exemplorum est, præsertim in Gallia, ubi planè nihil

(a) Liv. l. 27. l. 10. l. 4. (b) Thucid. l. 11.
(c) Liv. l. 41. (d) Salustius in Jugurtha.

frequentiùs, quàm ut ex causis Regi notis, nec aliorum judicio aut examini subjectis Legati aut non admittantur, aut exire Galliâ jubeantur: éstque recentissimum Tigurinæ & Bernensis Reipublicæ Legatorum, qui nec in Regis conspectum, nec ad tractanda cum Ministris Regijs negotia admissi sunt, idque non alia ex causa, quàm quòd de ritibus, formáque illos excipiendi conveniri non potuit. Quantò ergo majori, justioríque ex causa Lavardinus excludi potuit, qui contra aliorum Regum exempla Asylum non tantùm peteret, verùm etiam armis occuparet? Nuper quóque Moscoviticis Legatis indictum, ut nisi pellium mercatu abstinerent, Galliâ exirent. Paulus IV. Figueroam Philippi II. Legatum, & Medíolanensi Præfecturâ defunctum, cùm ferè Romam intraret, urbe exclusit, (a) negavítque pro Legato agnitum iri, quòd Pontificis cursorem litteris,

quas

(a) Anno 1558,

quas ferebat, spoliâsset, incurrissétque censuras: nec Philippus succensuit, substituítque Vargam Venetijs priùs Legatum. Sive ergo Legationis naturam, sive exempla Principum inspicias, etiam quibus maxima juris Gentium reverentia (quales Romani) concedi omninò debet, Legatum dici non posse, qui à Principe admissus non est; posse verò non admitti ex plurimis causis, præsertim ex illa, si veniat aliena invasurus, ut nuper Lavardinus; tunc enim non Legati sed hostis vices agit, cessátque finis Legationis. Hæc tam clara sunt, ut negari à nemine possint, nec tamen sperare nobis victoriam licet, quando à Gallis non ratione, sed potentiâ certatur. *At*, inquit Anonymus, *supplicari Principi debet, ut Legatum amoveat; colendus verò est, quandiù moratur.* Nimis ignarus est rerum, qui hæc dicit: quoties enim per Varesium, per Laurum, per Ranuccium Cardinalem Pontifex rogavit, ursitque, ne Lavar-

dinus mitteretur ? & tamen missus est; nec missus tantùm, sed etiam armatis obseptus, adeò ut dubitari posset, Gotthus, an Gallus esset, qui sic Romam intravit. Quid superfuit Pontifici ? quî modestiùs tueri se poterat, quàm ut urbe quidem admitteret, etsi armatum, minacémque, non tamen ut Legatum haberet? nam nec Legatus erat, quippe invito Pontifice. *At nulla Lavardini culpa, cùm non posset juribus cedere à Rege prætensis, cur ergo punitus, si innocens ?* Nulla est pœna, si alicui non tribuas, quod non debetur: Lavardinus ut Legatus à Pontifice habitus non est, quia Legatus non fuit; quis pœnam dicat, si pro senatore aut Episcopo non habebatur, qui nec Episcopus, nec senator est ? nam quòd posteà Censuras inciderit, non hæc culpa Pontificis, sed Lavardini fuit. Pontifex enim censuras universim tulerat in eos, qui Asylum usurparent, nullo Hispani, Angli, Germani, Galli, aliarúmque nationum, discri-

discrimine: quòd ergo Lavardinus se illis, & solus induerit, non Pontifici imputare potest, quippe nolenti, invitóque, sed sibi, qui spontè incurrit: nam si quis gladio se perimat, quem accusabis? fabrum? qui gladios fecit, palámque exposuit? an eum, qui in ferrum incubuit? Nec interest, Lavardinum ex Regis imperio Asylum occupâsse; nam, ut taceam, multa à Lavardino peracta esse præter Regis voluntatem; cui nota non est Apostoli sententia in omni foro humano Divinóque recepta; videlicet: (a) *Dignos esse morte non solùm, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus?* Si ergo eadem culpa est facientis & consentientis, quantò magis imperantis & exequentis? Quinquagenarij, qui ad capiendum Eliam missi sunt, se quóque Imperio Regis Ochoziæ (cujus Legati erant) tuebantur: (b) *Homo Dei, Rex præcepit, ut descendas.* Et tamen igne puniti sunt Deo excusa-

 tionem

(a) Ad Rom. 1. v. 32. (b) 4. Reg. 1.

tionem respuente. Heliodorus quoque Antiochi Legatus cùm Templum spoliare aggrederetur Summo Pontifice Onia renitente; Principis mandatum prætexebat: (a) *At ille pro his, quæ in mandatis habebat à Rege, dicebat, Regi ea esse deferenda.* Num ideò calcibus & flagellis punitus non est, moriturus, nisi Onias servâsset? Nihil ergo juvat Lavardinum Regis voluntas, quando non imperium Principis, sed causa innocentem facit. Quæro si Pontificis, aut alterius Principis Legatus invito Rege, armatúsque Parisios intraret, illícque simile aliquid moliretur ijs, quæ Lavardinus Romæ, quanto eum tempore Rex pateretur, quantúmque deferret Ptincipis sui imperium alleganti? mirari ergo Lavardinus non debet, si exceptio Romæ non valet, quæ Parisijs nunquam valuit, valebítque. Hæc tam aperta sunt, ac omnibus nota, ut negari non possint; & qui negant, multò pejorem

(a) 2. Mach. c. 13.

pejorem faciant Regis cauſam tam pudendis auxilijs.

Quod verò dicitur: *Pontificis Romani in Chriſtianos poteſtatem precariam eſſe, & ex Principum arbitrio, qui ſe ſpontè ſubmittunt, pendere, tantóque magis Pontifici cavendum, ne iſtos offendat.* Reſpondeo hoc argumento omnium Principum poteſtatem, non ſolius Pontificis peti, quis enim imperabit, ſi nolint ſubditi obedire? evolvantur omnium Gentium Hiſtoriæ, & continuò patebit, multò ſæpiùs contra Principes ſæculares rebellatum eſſe, quàm contra Pontifices; imò ſtetiſſe Cathedram Petri, quamvis millies concuſſam tot cadentibus Regnis: ipſa Romana Monarchia tot exercitibus, tot imperijs, tot opibus potens tandem defloruit durante Eccleſiâ; intérque ipſos Romanos Imperatores, quis non ex militum favore, ſtudióque pependit? Taceo Gallici, aliorúmque Regnorum ſcenas & vices: fruſtrà ergo Pontifici obijcitur, quod multò

magis omnium Regnantium est fatum; illud discrimen est, quòd subditi, ne à sæcularibus Dominis deficiant, temporalium pœnarum metu coërcentur; hic si absit, majorque sit subditorum, quàm Principis potentia, nihil ampliùs moratur, ut jugum excutiant. Secùs est in imperio Religionis; hîc enim, ut Pontifici Romano subdat, non temporales pœnæ, sed æternæ faciunt, nec istis evadendis ulla par potentia. Unde fit, ut paulò antè dicebam, multò sæpiùs à Principibus, quàm à Pontifice subditos defecisse, nullum ergo minùs precarium imperium est, quàm Religionis. Quòd si nemo Principi persuaseris, ut subditis omnia concedat metu seditionis, quantò minùs Pontifici? præsertim quòd Ecclesia sicut non humanis consilijs & prudentiâ crevit, ita nec humanis consilijs regenda est, quoties illa Divinis adversantur; quid verò magis adversatur, quàm ut metu omnia Principibus cedas, nullâ hone-

sti

ſti ratione? non placent Deo, & ideò nec ſuccedunt turpia conſilia. Eſt inſigne in rem noſtram Alexandri III. Reſponſum, cùm enim metu ſchiſmatis, & ferè paribus minis ad indigna urgeretur, quibus nunc Galli, Legatis Friderici Imperatoris ita reſpondit: (a) *Nos recognoſcimus Dominum Imperatorem Advocatum & ſpecialem ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Defenſorem. Unde ipſum (ſi per eum non ſteterit) præ cæteris Principibus Orbis intendimus honorare, in quibus Regis Regum honor nullum capiat detrimentum. Ubi verò quidquam occurrit, quod ábſq; ſummi Regis offenſa effectum habere nequeat; ſi honorandus terræ Imperator videtur, ille potiùs à nobis timeatur, & illius honor imprimis conſervetur, qui eſt Rex Regum, & Dominus Dominantium, & qui animam & corpus perdere, atque in æternam ignis gehennam mittere poteſt, ergo cùm pro Eccleſiæ libertate tuenda Patres noſtri proprium ſanguinem fuderint, & nos ad eorum exempla, exigente neceſſitatis articulo, extrema audemus*

(a) Radevicus l. 2. c. 54. & 55. Anno 1159.

mus pericula sustinere. Frustrà ergo Galli metum offendendi Regis Innocentio objiciunt; quando in causa Dei nihil æquè metuendum est, quàm metuisse.

VIII. Tertiò causatur Anonymus: (a) *Romam esse totius Orbis Christiani Patriam communem; sicq; oportere, ut illic omnium Principum Catholicorum Legati conveniant. Æquum non esse, ut Legatis Gallici Regis Asyli prærogativam invideant Itali, quando ipsi majorem partem occupent sacri Senatûs; cùm tamen & mos Ecclesiæ, & ratio velit, ut absque Personarum aut nationum discrimine purpura dignissimis obveniat, quæ nunc alijs exclusis solos fere Italos vestiat.*

℟. Si Roma omnium nationum communis est Patria, quid queritur Lavardinus, si eodem jure, quo omnium aliarum nationum Legati, habitus est? nec enim alij Principum Legati admissi sunt, quàm qui Asylo cessêre: vivat ergo Lavardinus in communi Patria communi jure; quod si nolit, non illum Innocentius, sed ipse se Româ exclusit.

(a) Fol. 2.

Alioquin

Alioquin quid ſcelerum civibus non liceat, ſi qualeſcunque ſint, & quacunque ratione vivant, tolerari in Patria debeant? & planè cùm nuper Lavardinus Romam ingreſſus eſt: non Civis faciem, ſed hoſtis oſtendit, nec tam Patriam intrâſſe, quàm in aciem irrupiſſe viſus eſt. Quod de Cardinalibus dicitur, nihil pertinet ad cauſam Lavardini. Oportere Cardinales aliquos deligi ex omni natione, verum eſt, idque inſigniter in ultima Cardinalium promotione ab Innocentio obſervatum, in qua non Galliæ, non Hiſpaniæ, non Germaniæ, non Italiæ purpura defuit: cæterùm debere ex quavis natione pares numero eſſe, tam abſurdum eſt, ut nihil magis; quid enim in eligendo Pontifice magis ſchiſma pareret, quàm ſi ſingulis nationum par numerus votorum eſſet? ſingulæ videlicet Pontificem ex ſuis vellent, Galli Gallum, Hiſpani Hiſpanum, nullo certandi fine. Idque palàm apparuit in

magno schismate Occidentis, cui initium dedit electio Urbani VI. cùm enim Itali Italum vellent, Galli Gallum, & inter Gallos Lemovicenses Lemovicensem; tandem ingens illud schisma conflatum, quo nullum nec longius, nec funestius Ecclesiæ. Idem ergo accideret, si quælibet natio pluribus Purpuratis abundaret, & nulla aliam numero vinceret. Sed cur Italica vincit? inanis quæstio. Idem enim de Gallica, Germanica, Hispanica aliisque quæri posset, si quæ superaret. Deinde cùm Christus Cathedram in Italia fixerit, credi debet hanc nationem, sive Pontificem spectes, sive Cardinales (ex quibus Pontifex eligitur) prætulisse. Id quoque ostendit usus Ecclesiæ etiam Primitivæ, in qua plerique ex Italia Pontifices. Sed ut dixi, hæc extra chorum; nec ego memorâssem, nisi cogerent Galli intempestivâ quæstione.

IX. Quartò

IX. Quartò opponit: (a) *Merita Galliæ Regum in Ecclesiam Romanam; quæ majorem Principatûs sui temporalis partem à Regibus Galliæ acceperit: nec securior portus Naviculæ Petri, quoties tempestate jactaretur, quàm in Galliæ sinu: non ergo Lavardinus Regis Legatus tam malè accipi debuit, hoc præsertim tempore, quo Gallia ab Hæresibus purgata, Romanæ Ecclesiæ restituta est.*

℟. Nulla Gallis frequentior cantilena, quàm ut beneficia sua repetant, moneántque Pontificem gratitudinis, perinde ac si cum immemore Beneficiorum, aut non curante loquerentur. Maxima esse, quæ Galliæ Reges in Pontifices contulerunt, nemo negaverit, nec alius magis agnovit, palámque professus est, ut ipse Pontifex Romanus. Sed hæc ipsa præteritorum memoria spem omnibus facit, hodiernum Galliæ Regem nihil Majoribus suis cessurum, nec illis ut victorijs, ita Religione imparem fore: nec enim ideò illi minores, quia

(a) Fol. 2.

quia reverentiâ & obſequio in Vicarium Chriſti certârunt, imò illi magis floruêre, qui magis Romam venerati ſunt, ut exempla Clodovæi, Pipini, Caroli Magni, ac Ludovici oſtendunt, DEo velut pro Vicario ſuo debitore, ac ingentibus præmijs, quidquid illi præſtaretur, compenſante. Ergo ut dixi, quæ à Galliæ Regibus olim in Eccleſiam Romanam collata ſunt, exempla eſſe debent moderno Regi, quæ imitetur, non quæ ſubvertat: alioquin quàm non indigna tantùm, verùm etiam quàm inepta erit hæc conſequentia: *Reges Galliæ olim Romam Pontificibus donârunt, ergo hodie eam Pontifici rapere poſſunt; olim Pontifices protexêre, ergo hodie perſequi debent.* Et tamen, quis crederet? ſic Galli hodie argumentantur. Cæterùm ipſi quóque Pontifices nec tam ingrati, aut immeriti ſunt, quàm Galli ſupponunt. Patiantur ea tantùm leviter tangi, quæ in Galliam collata ſunt, videbúntque utrínque beneficijs certatum

tatum

tatum esse, nec adhuc constare, Roma an Gallia superaverit.

Et primò certum est, veram Catholicámque Religionem Galliæ illatam esse operâ ac curâ primi post Christum Romani Pontificis, Petri videlicet, ut enim taceam, quæ de sanctis Martiali & Dionysio Areopagita Galli ipsi, qui etiam maximè Critici, fatentur: Zosimus ad Galliæ Episcopos ita scribit: (a) *Ad urbem Arelatensem primùm ex hac sede Trophimum summus Antistes, ex cujus fonte tota Galliæ fidei rivulos acceperunt, directus est.* Idem habet Ado (b) Viennensis. Ipsi Episcopi Provinciæ Viennensis epistolâ ad Leonem I. *Omnibus Gallicanis Ecclesijs notum est, quòd prima inter Gallias Arelatensis Civitas missum à Beatissimo Petro Apostolo sanctum Trophimum habere meruit Sacerdotem, exinde alijs paulatim Regionibus Galliarum*

(a) Zosimus ep. 5. ad Galliæ Episc. (b) Ado Viennens. in Mart. 4. Cal. Januar. V. Quenellium tom. 2. Opera S. Leon. & P. Alex. natal. ad sæcul. 1. Anno 450.

liarum bonum fidei & Religionis infusum. In Concilio quóq; Parisiensi sub Ludovico Pio Episcopi Galliæ ad Eugeniũ II. Pont. Max. ita scribunt: (a) *Nec vobis tadium fiat, si se paulò longius sermo protraxerit, dummodo linea veritatis, quæ ab antiquis Patribus nostris usque ad nos inflexibiliter ducta est, B. Dionysio sc: qui à S. Clemente in Gallias cum duodenario nostro primus Prædicator directus, &c.* Gallia ergo Religionem suam Romæ debet, & quod possit beneficium cum isto comparari? considerent, quantum Gallia fidelis ab infideli distet, nec solùm Religione, sed etiam potentiâ, fælicitate, virtute bellicâ, artibus, scientiisque litterarum præcellat, & fonti benedicant, à quo hæc omnia fluxêre. *Gregorius II.* Carolo Martello Consulatum Romanum defert, ut habetur in Historia Gregorij (b) Turonensis. *Stephanus Papa* Pipino Patritiatum Romanum, primam videlicet post Imperatoriam dignita-

(a) Anno 824. V. Baron. tom. 9. (b) Append. ad Histor. Gregor. Turon. c. 110.

dignitatem, & quàm Carolus non priùs deposuit, quàm imperio potiretur, ut etiam Marca (a) fatetur.

Zacharias Pontifex eundem Pipinum Regno Francico præponi curat exauctoratâ Merovingicâ stirpe, quo nullum beneficium Gallia majus accepit; ab hoc enim prima exordia processerunt ingentis illius potentiæ, & alioquin pessumibat civilibus bellis, ignaviâque Regum consumpta.

Idem Zacharias Pipino facultatem tribuit nominandi Episcopos sui Regni, ut scribit Lupus (b) Ferrariensis.

Leo III. Româ in Gallias & in castra proficiscitur, ut Ludovicum, fratrésque in acie congressuros componat.

Idem Gregorius cùm in pleno Gallorum Antistitum Concilio Ludovico imperium ademptum esset, Decretum rescindit, & Ludovico imperium confirmat, teste Paulo Æmilio. *Joannes VIII.* Ludovicum II. auctoritate suâ contra

(a) Marca l. 1. de concord. c. 12. n. 4. (b) Lupus Ferrar. epist. 71.

contra Aldagisum tuetur, eúmque à persequendo Imperatore (quem carceri incluserat) absterret, in fugam vertit, ac tandem pacem inter utrúmque conciliat. *Stephanus IX.* Francorum Proceribus contra Ludovicum Regem defectionem molientibus sub pœna excommunicationis præcipit, ut novis absistant, illique continuò pareant, teste Flodoardo. *Urbanus IV.* Regnum Siciliæ, quod ad sacram sedem devolutum fuerat, Carolo Andegavensi fratri S. Ludovici defert, ac Regem Angliæ efficacissimè urget, ut adornatâ classe liberando Galliæ Regi à Barbaris capto se accingat. *Clemens IV.* Carolum Andegavensem in possessionem utriúsq; Siciliæ (quæ Regnum Neapolitanum complectebatur) inducit, quâ Galli septendecim circiter annis gavisi sunt, nec Siciliæ Insulis excidissent, nisi Caroli socordiâ.

Gregorius X. Philippo Regi sexennales Cleri Gallicani decimas concedit bello contra Barbaros prosequendo.

Martinus

Martinus IV. Panormitanos ab cæſos immani conjuratione Gallos anathemate percellit, mittítque Cardinalem Sabinenſem ad revocandam in Galli obſequium Siciliam. Idem Martinus Principatum Cataloniæ, Arragoniæ, & Valentiæ Regna Petro Arragoniæ Regi adempta, in unum è Philippi III. Galliæ Regis filijs, Carolum videlicet Valeſium transfert, eíque triennales Cleri decimas concedit, habitóque celeberrimo omnium Ordinum Conventu Pariſijs, è Pontificis manu Regna confeſtmi acceptata. *Bonifacius VIII.* Carolum Valeſium Philippi Pulchri fratrem Anagniæ cum Conjuge magno apparatu excipit, univerſæ Ditionis Eccleſiaſticæ Præfectum, Imperiíque (quod vacabat) Vicarium conſtituit, ac utrique Imperio Orientis & Occidentis præficiendum deſtinat, de quo vide Spondanum *ad annum 1301. n. 2.*

Idem Bonifacius Adolphum Imperatorem Principibus Germaniæ in eum

eum concitatis moratur, ne cum Angliæ Rege Gallorum hoste arma in Belgio conjungat, quod planè Francico imperio fatale futurum erat.

S. Ludovicum Catalogo Divorum adscribit. Scio equidem quæ posteà inter Bonifacium & Philippũ Regem contigerant, oblivione magis quàm memoriâ digna. Sed nec illud me latet, tres illius filios paulò post im̃aturo funere sublatos: *In pœnam*, (uti scribit (a) S. Antoninus) *injuriæ & sacrilegij, quod eorum Pater in Bonifacium commiserat.*

Benedictus XI. Regnum Galliæ interdicto liberat, Regem Philippum supplicantem absolvit, omnia privilegia confirmat, Academias Galliæ juribus suis restituit, reservationes vacantium Ecclesiarum revocat, contributiones Decimarum, Bonorum Ecclesiasticorum, ubi Laicorum facultates non sufficiunt, Regi Philippo relinquit, & in ejus gratiam Columnenses veniâ donat, totámque familiam

(a) Antonin. 3. p. tit. 21. c. 3.

familiam in integrum restituit, Petro Cardinali excepto, cui Clemens V. Purpuram à Bonifacio VIII. ademptam restituit, de quibus vide Spondanum ad annum 1303. n. 20. *Clemens V.* inquit Spondanus, *in gratiam Philippi Regis Pontificiam sedem in Gallias transfert perculso ad facinus Christiano Orbe, mansitq; illic amplius septuaginta annos.* Nolo hîc commemorare septuaginta annorum decursu, quibus Pontifices in Gallia hæserunt, quæ & quanta in Galliæ Reges contulerint. *Pius IV.* in celebri de præcedentia certamine pro Gallia pronuntiat, nullo metu Potentiæ Hispanicæ (quæ regnante Philippo II. multò Gallicam superabat) nullâque minarum curâ, quas Philippus ingesserat, jusso Oratore suo Româ abscedere. *Pius V.* Carolo IX. Galliæ Regi contra Hugonottos rebelles quatuor mille & quadringentos pedites, ac equites nongentos throno simul & religioni servandæ in subsidium mittit. *Clemens VIII.* obnitente

tente licèt Hispanicâ factione ac infinita opponente (minabantur enim pro uno Galliæ Regno alia multa à Pontifice defectura) Henricum IV. ab Hæresi absolvit, quo facto causæ omnium Civilium bellorum in Gallia conciderunt, firmatúmque Regnum familiæ Borbonicæ hodie regnanti: dici non potest, quanta morando, terrendóque Pontifici producta fuerint; sed vicit amor Galliæ felicissimo eventu. Idem Clemens superatis im̃ensis difficultatibus Matrimonium Henrici IV. cum Margaretha Vallesia (quam ante annos septem & viginti ex Pontificia dispensatione duxerat) nullum esse declaravit, permisitque nuptias cum Maria Medicea, ex qua Ludovicum XIII. & ex hoc Ludovicum XIV. hodie regnantem habemus; alioquin exaruerat familia Regia sterili Margarithæ Conjugio, ac Gallica corona in Condeum Principem conciderat adolescentulum, ac in hæreticorum sinu

educatum

educatum, & quem tamen Clemens Religioni Catholicæ restituit; nam inter conditiones datæ à Clemente absolutionis hæc inter præcipuas fuit, ut videlicet Henricus Condeum Principem Calvinistarum manibus eriperet, eúmque Catholicis doctrinis imbuendum curaret. Clementi ergo Pontifici Gallia & Regnum, & Reges, & Religionem debet. Taceo alia quàm plurima, ac præsertim innumeras Romanorum Pontificum Legationes pro pace Gallico imperio reddenda, præcipuè cùm Angli perpetui ac fatales hostes Galliæ imminerent. Taceo infinitam privilegiorum molem, quibus nulla æquè natio, ut Gallicana à Summis Pontificibus exornata est. Nam ut observat Marca Archiepiscopus in libello Barcinonæ edito anno 1646. *Quidquid contra canonum decretalium mentem in Gallia circa res Ecclesiasticas agitur, id fit ex privilegiis Apostolicis, non autem mero jure Regio.* Id solùm observo, in Historia Fran-

cica ter reperiri, Regnum Galliæ auctoritate, ac operâ summorum Pontificum servatum esse. *Primò* quando ignaviâ Merovingorum, bellísque Civilibus ferè deletum, auctoritate Stephani & Zachariæ Pontificum in Carolinam stirpem translatum est: *Hildericus Rex*, inquit Eginhardus Carolo M. à secretis, *jussu Stephani Romani Pontificis depositus, ac detonsus, atque in Monasterium trusus est:* Et infrà: *Pipinus autem per auctoritatem Summi Pontificis ex Præfecto Palatij Rex constitutus. Secundò*, quando teste Ludovico Pio Caroli M. filio, *Francorum Proceres auctoritate B. Petri sibi à Domino JESU Christo traditâ obligavit, & obtestatus est, ut nunquam de altera stirpe Regem supra se præsumant aliquo modo constituere, quos & Divina Providentia ad Apostolicam Sedem tuendam eligere dignata est.* Hæc sunt verba ipsius Ludovici in epistola ad Hilduinum: quibus adjungit Gaguinus: (a) *Stephanus autem Pipino benedixit, & ejus posteritati, átque qui temeritate*

(a) Gaguin. Histor. Franc. l. 3. f. 45.

ritate aliquâ adversùs Francos bella moverent, Communione Christianâ interdixit. Tertiò, quando Clemens VIII. Galliam bellis Civilibus (quæ hæresis & ambitio excitaverant, externis armis Germanorum, Anglorum, Hispanorum, Italorúmque Regno illatis) propè confectam, quæque triginta & sex annorum decursu, ab obitu videlicet Henrici II. usque ad absolutum Henricum IV. producta, Galliæ extrema minabantur, nec finem spondebant; tandem paci, pristinæque dignitati restituit, Henrico Censuris absoluto, ac sterili Matrimonio post viginti & septem annos liberato. Cùm ergo Gallia & Religionem, & toties Regnum Vaticano debeat, persuaderi se utique Lavardinus patietur, Beneficia, quæ Romanis Pontificibus ex Gallia provenisse dicit, non fuisse in immeritos collocata, multò minùs in ingratos; neque ego hoc dicerem, nisi necessitas cogeret objectam ingratitudinem diluendi.

Sed ſint beneficia à Gallis accepta adhuc inſoluta, ſiut Pontifices immeriti (quanquam quid Pontifices dico, cùm non iſtis ſed Chriſto ſint data, & ab hoc immenſis præmijs & victorijs compenſata?) num ideò debuit Innocentius concedere, quæ non licuit Ludovico poſtulare? petitur patrimonium Chriſti, petitur hæreditas Petri, petitur in urbe ſancta ingens ſceleribus omnibus ſpatium, in quo velut in libero, exemptóque imperio & impunita, & ſecura ſint, imò & florentia, magíſque patrocinio Chriſtianiſſimi Regis, quàm in ipſis Templis Majeſtate præſentis Dei defenſa, perinde ac ſi Romæ Eccleſiæ deſint recipiendis, & ad pœnitentiam revocandis reis. Petitur denique, quod omnibus Regibus ac Principibus negatum, non poteſt jam Galliæ concedi, niſi omnibus illis acerbè offenſis, ac dimiſſa repetituris, infinito Apoſtolicæ Sedis dedecore, paríque damno, quippe totâ ferè Româ in Aſylum

imò

imò in Babylonem conversâ. Infelicem Innocentium, qui aut cum Christo, aut cum Gallo pacem habere non potest: nam aut hunc offendit, si neget; aut illum, si concedat: nemini plura & majora, quàm ipsi Deo debemus, & tamen is non permittit *fieri mala, ut eveniant bona*; quantò ergo minus potest Innocentius malum facere, ut bona remuneretur à Gallis accepta? quantum verò malum sit grande illud, vastúmque Asylum, quod non Regis ipsius commodo, sed sceleratis, parricidis, Latronibus, & adulteris petitur, non est Regis judicare sed Pontificis; nec enim de Parisiensi, sed de Romana urbe agitur Pontifici subdita. Quòd si nunquam Rex pateretur litem sibi moveri de ijs, quæ ipse Parisijs judicat, quæ ratio permittit, ut litem Pontifici moveat de ijs, quæ Romæ disposuit? quamquam ne opus quidem est in hac causa Pontificis judicio aliquid deferre, quando totius Europæ judicium ha-
 bemus,

bemus; nam præter Gallorum aliquos metu aut gratiâ aulæ obstrictos nemo mortalium est, qui non credat æquissimam esse Pontificis causam; & ideò Reges ac Principes omnes promptissimè Asylo cessère; nec verò cessissent, nisi crederent justa postulari, & tamen eodem jure, ijsdémque rationibus, quibus Galliæ Rex, retinere illud poterant. Si Innocentius solum Galliæ Legatum Asyli jure privâsset, poterat id injuriæ, odióque nationis adscribi, ac meritò iram Regiam provocare; nunc verò omnibus Regibus, omnibus Principibus eadem Lex dicta, omnésque justam censuêre: quæ rogo ratio est, ut solis Gallis displiceat, quod omnibus placuit? & quod alijs omnibus necessitas visa est, illi soli injuriam credant? ac præsertim à Pontifice tam sancto, tam humanis affectibus vacuo, tam studioso Gallicæ Nationis, & in quo ne Calvinistæ quidem, jurati alioquin Pontifici hostes aliquid invenêre

venêre non amore, ac veneratione dignum. Sed hoc est unicum Innocentij delictum, quod omnium Sanctorum Antistitum fuit, non posse videlicèt adulari cupiditatibus Regnantium; & tamen non is Medicus ægrotum diligit, qui plagam celat, aut gossipio involvit, ne appareat; sed qui ferro etiam igníque medetur, curâ dolorem compensante. Quamquam nec ferrum Innocentius, nec ignem admovit, sed quidquid reverentiæ & amoris in Principem ac filium licuit; monuit, rogavit, scripsit, institítque: nunc per Varesium, nunc per Abbatem Laurum, nunc per Ranuccium Legatum suum, ac posteà Cardinalem preces porrectæ, útque hæ magis proficerent, præmissa omnium Regum, Principúmque exempla Asylo cedentium; quid potuit plus facere Innocentius? ut sileret? ut Galliæ postulata admitteret? ut tam necessarium sanctúmq; propositum metu desereret? hoc non potuit.

Pavere ac fugere non est Pastoris, sed Mercenarij, quis ergo aliquid audeat pro veritate, si Pontifices timeant? & quid faciunt Romæ tot Martyrum cadavera, tot trophæa & vestigia sanguine certantium tincta, si ne quidem liceat summo Sacerdotum liberam vocem pro justitia proferre? nunquam metus Martyrem fecit. Et quid tandem non Principes petant, non Pontifices tribuant, si toties cedant, quoties rogantur? non est hoc esse Petram, sed paleam: néque hoc voluit Christus, cùm jussit Petrum esse fundamentum Ecclesiæ. Si Innocentius Pontifex ea tantùm spectaret, quæ Galliæ Regem circumstant, forísque exornant, Potentiam videlicet, opes, exercitus, classes, & quidquid deníque speciem illam Majestatis effingit, quam homines adorant; facilè persuaderi debuit, ut & hoc concederet, & quidquid aliàs Regi placeret: quid enim tandem intererat Pontificis jam provectâ ætate, & in occasum

pronâ,

pronâ, ut pacem pro bello non mallet? ſed æſtimanti totam illam magnificentiam, quæ foris ſplendet, mortalem & caducam eſſe, nec aliud poſt breviſſimas annorum periodos (quamvis ego longiſſimas cupiam) de Magno illo Ludovico ſuperfuturum, quàm frigidum cinerem, animámque immortalem, & hanc non regio apparatu, non exercitibus, ſed bonis tantùm, malíſve operibus ſeptam, tantóque periculo viciniorem, quantò gravioribus rationibus obnoxiam: hæc, inquam, cogitanti Innocentio meritò perſuaderi non potuit, ut ea Regi permitteret, quæ utriúſque conſcientiam onerarent; nec utique dolere Regi debuit, ſi inter tam multos, qui illius animam in mortis æternæ diſcrimen adducunt, unus ſaltem Romæ eſſet, qui illam totis viribus curaret, retinerétque præcipitio vicinam; enimverò cùm mundanarum rerum ſtrepitus ceſſaverint, qui modo Regium animum

occupant, cúmque in Comitijs totius generis humani Divino Tribunali assistemus, cessabúntque dulces illæ, sed fallaces adulantium cantilenæ, tunc, inquam, agnoscet Ludovicus Rex, fideliora fuerint Innocentij consilia, nunc quidem ingrata suadentis, sed tamen salubria ac necessaria; an illorum qui prætextu proferendæ Regiæ auctoritatis sibi gratiam & præmia quærunt, Regi verò ingens animæ periculum, serámque factorum pœnitentiam.

At non debuit tanti Regis Legatus accessu ad Pontificem prohiberi, quando Rex proferendæ Religioni Catholicæ tanto conatu successúque laborat.

Respondeo multò minus debuisse Romanum Pontificem, quo tempore tot curis, tot victorijs, tot Legationibus tantáque auri profusione evertendo Turcico Imperio, ac Religioni Christianæ per totum Orientem amplificandæ laborat, domi forísque à Gallis turbari. Comparentur, quæ

Ludovi-

Ludovicus contra hæreticos in Gallia, quæque Innocentius in Austria, Hungaria, Græcia, & Peloponneso fecit, quæque deinceps, nisi Galli prohibeant, in Europa, Asiáque facturus est, videbunt ac fateri cogentur, nihil Innocentium Ludovico cessisse, & quod iste contra Calvinistas edictis, illum consilijs, armis, auro, precibúsque apud Deum contra Turcas præstitisse, hoc solùm discrimine, quòd Ludovicus unam, inermémque Provinciam, nec ausam resistere, Innocentius tam multas, armatásque Religioni subjecit: non ergo decuit tam gloriosum Pontificem, támque de Re Christiana præclarè meritum eo ipso tempore à Christianissimo Rege, Filióque Ecclesiæ primogenito, quo evertendæ Ottomannicæ impietati tam anxiè ac feliciter laborabat, tam acerba & hostilia pati.

At Legatum non admisit.

At Vos coegistis, ne posset admittere. Cur enim Gallicum Legatum

alijs conditionibus, quàm aliorum Principum admitteret? nemo istorum aliter acceptus est, quàm ut Asylo cederet, & tamen nemo istorum de injuria conqueritur, imò nec queri potest, cùm non de Regum, sed Latronum beneficio, commodóque agatur. Quî igitur injuria dici potest, quam nullus Regum pro injuria, pro dedecore habuit? Date locum justitiæ, permittite flagitia puniri, subducite sceleribus patrocinium, eo jure Legati vestri potiantur, quo omnium Regum Legati; liceat domi suæ Pontifici, quod omnibus Regibus, omnibus Principibus licet, & quid dico omnibus Principibus? imò quod omni Prætori, quódque omni Patrisfamilias, & sic tandem Romam intrate. Quòd si ne hoc quidem conceditis; non deinceps culpam Pontifici adscribite, rejecti Legati, sed vobis tam honesta recusantibus. Quæ à Rege in expellendis Hæreticis peracta, magna utique & ingentia

sunt,

ſunt, ac ſpem omnem ſuperantia, ſed quanto pretio compenſata? Revocentur in memoriam infinita mala, quæ Calviniana hæreſis Galliæ invexit, adeò ut propè fuerit Monarchiam in Rempublicam, Reges in Conſules mutari; & fateri cogentur plus Regni interfuiſſe, quàm Religionis, has faces extingui, ne iterùm Galliam incenderent. Taceo infinitos Theſauros ex proſcriptorum bonis, neque hæc memoro, quaſi elevare velim, quæ à Rege præclarè ſunt geſta, ſed ſolùm ut oſtendam, præmio non caruiſſe. Deinde ſi bonum, quod ex purgata Gallia provenit, cum malis comparetur, quæ ex contemptu Pontificis, ejúſque factis, ſcriptíſque laceratâ auctoritate proveniunt, hæc multò majora; nam in totam Eccleſiam redundant, & communi defectioni viam aperiunt, erátque minus malum, hæreſin in una Gallia tolerari, quàm tam pernicioſis exemplis, doctriníſque totam Euro-

pam inficere, ac periculo exponere amittendæ Religionis; hæc nunquam ſtetit dejecto Pontifice; atque ut nulla hæreſis fuit non Romæ inimica, ita niſi hujus ſocietate nunquam floruit vera & Catholica Religio; quæ igitur gratia, ramos coluiſſe percuſsâ radice?

X. *Quintò*: (a) *Ignoratam fuiſſe*, dicit, *Lavardino Pontificis Romani Bullam.*

℟. Ego Marchioni Lavardino tanto videlicet viro, tantíque Regis Miniſtro nihil non credam, ſi ita juſſerit, fidémque exegerit. Cæterùm negari non poteſt, difficile id creditu eſſe, ac perſuaderi hominibus vix poſſe. Quomodo enim latere illum potuit, de quo totus Orbis, ac Gallia imprimis tanto tempore, tantóque ſtrepitu loquebatur? De quo cum Ranuccio Cardinali, Legatóque Pontificis Lavardinus ſermonem habuerat? cui tot Cardinales ſubſcripſerunt? Quam Romæ affixam, & in omnium manibus viderat? De qua loquen-

(a) Fol. 3.

loquentem, scribentémque Cardinalem Estreum audierat, viderátque; & denique cujus effectum jam senserat, quando sanctæ Luciæ festum differri jussit, ne si templum intraret, continuò sacra cum dedecore abrumpi videret. Si hæc tam clara, tam nota & ubíque locorum vulgata ignorari poterant, nescio quid non possit.

Sed quoniam Marchioni Lavardino placuit ignorantiam prætexere, credamus ignorâsse; at non ideò effectum excommunicationis morari potuit. Quis enim nescit, non tantùm toto humano & Divino jure, sed etiam toto Orbe & omnibus Principum Tribunalibus neminem excusari *ignorantiâ juris* clari, vulgatíque? Si Parisijs duello aliquis confligat, allegétque ignorantiam edicti Regij, quo duella prohibentur, num pœnam effugiet? Cùm ergo Bulla Innocentij non in angulis, non in latebris scripta, nec domi retenta, sed totâ urbe pependerit, nec Tabellionis

tantùm

tantùm manu, sed ipsius Pontificis, ac triginta & suprà Cardinalium calamo subscripta, ac septimo jam mense typis impressa, planè aut non potuit ignorari, aut non debuit, præsertim à Regio Ministro omnium arcanorum conscio, quantò magis omnium vulgatorum? Sed ignoraverit Lavardinus, ac etiam veniam ignorantiæ demus; quæro an si ergo Bullam compertam haberes, morem illi gereret, aut non gereret? si non gereret, frustrà ignorantiâ se purgat, quando etiam sciens, voléns que paratus est obsequium negare: si morem gereret, ergo jam saltem obtemperet, quando inficiari non potest, sibi de voluntate edictóque Pontificis constare; nihil ergo excusando, liberandóque Lavardino proficere ignorantia potest tot nominibus invalida.

At Bulla Innocentij in Gallijs promulgata non est.

℟. Nihil dici potest Gallis humanius, venustiúsque, etiam cùm lædunt,

dunt, quippe osculum plagæ præmittunt. Romam Legatus ibit Pontifice invito : urbem armatus invehetur, bellanti similis ac velut cum hoste congressurus : magnam urbis partem armis implebit Dominantis more, & publicum Asylum contra Principis edictum flagitijs aperiet, non tantùm, ut tuta sint, verùm etiam, ut insultent prohibenti: Palatium, totámque viciniam excubijs, vigilijs, circitoribus occupabit, perinde ut fieri solet in arce armis expugnata, terráque hostili; & hæc omnia Principe coram, nec alijs armis, quàm precibus pugnante: Ecclesias quóque perrumpet, sacrísque cum fastu, contemptúque assistet nullâ Vicarij Christi, nullâ Censurarum reverentiâ. Hæc omnia faciet, & cùm causam rogatus fuerit tanti contemptûs tantæque injuriæ, respondebit: *Bullas Innocentij in Gallijs non esse promulgatas.* Quid si ergo essent promulgatæ, num ideò Lavardinus his omnibus abstineret? Cur ergo pro-

promulgatio prætexitur, cùm nihil eam Galli morentur? finge nullas omninò Bullas esse, num ideò Lavardino licebit jus Gentium violare, alienum solum hostiliter ingredi, armísque occupare? & denique omnibus parricidis, adulteris, perduellibus, sceleratísque non libertatem tantùm, verùm etiam stimulos delinquendi addere impunitate propositâ? planè nullis Bullis opus est, nulláque promulgatione, ut ista non liceant. Sufficiant edicta naturæ, Legésque Evangelij, ut Lavardinus intelligat: *Quod sibi quis non vult fieri, alteri ne faciat. Qui Pastorem Ecclesiæ audit, Deum audire, qui illum spernit, Deum spernere; & quæcunque Vicarius Christi ligat super terram, esse etiam ligata in Cœlis.*

Hæc tam clara sunt, ut neminem lateant, possintque à nullo negari; nisi fortè quis dicat legem Evangelij, legémque naturæ Parisijs promulgata non esse. Deinde quale illud est, ut oporteat Bullas, quæ Romæ fieri aliquid

aliquid prohibent, etiam Parisijs promulgari? Quoties Legati Pontificij, aliorúmque Principum jussi sunt regno excedere, aut armatis custodiri, aut aurum Galliæ non efferre, aut peregrinas merces damno Regiorum Vectigalium non vænum proponere; num propterea aut Romæ, aut in Hispania diploma, quo ista vetabantur, propositum est? & cùm nuper Legati Moscovitici, qui magnam vim pellium Galliæ intulerant, jussi sint, aut Mercatu aut Regno abstinere, num inquam, prius hoc edictum Moscoviæ pependit? Cur ergo à Romano Pontifice petitur, quod à nullo Principum? nisi fortè quia Christi Vicarius est, pejori illum conditione damnamus. Cùm ergo Lavardinus Romæ esset, cùm Romæ deliquisset, debuit quoque sufficitque Romæ puniri, & illic pœnas dare, ubi pacem publicam, ubi jus Gentium, ubi Ecclesiam, Principémque offenderat. *Nec obstat, Legibus loci Legatum non teneri: Quia,* ut

ut Politici scribunt, *Principalem repræsentat nemini subditum*; id enim verum sit de legibus pænísque temporalibus, non verò de pænis spiritualibus, in quibus ratio cessat, cùm nemo in rebus conscientiam spectantibus negare possit, se Pontifici subjectum esse. Nec poterat character, dignitásque Legati Lavardinum tueri, quem Pontifex nunquam pro Legato habuit, recepítve: cùm enim Legatus sit à Principe ad Principem, & mutuo pacto mittentis ac recipientis constituatur, non potuit, nisi utriúsque Principis consensu Legatus dici, suntque infinita cum nostri, tum antiqui temporis exempla. Scio equidem multa esse, quæ Galli Bullis Pontificijs eludendis objiciant, sed nec illud me latet, à Galliæ Regibus regnantis Monarchæ Antecessoribus, & à Galliæ Prælatis summâ hactenùs veneratione exceptas esse.

Carolus Magnus, quo nemo potentiâ, victorijs, fortunâ major in suis

suis Capitularibus: (a) *In memoriam B. Petri Apostoli honoremus sanctam Romanam & Apostolicam Sedem, ut quæ nobis Sacerdotalis est Mater dignitatis, esse debeat Magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare servanda est cum mansuetudine humilitas, & licet vix ferendum ab illa sancta sede imponatur jugum, feramus, & piâ devotione toleremus. Si verò quilibet aliquam perturbationem machinando & nostro ministerio insidiando redarguatur falsam ab Apostolica Sede detulisse epistolam, salvâ fide & integrâ humilitate penes Episcopum sit potestas, utrùm eum in carcerem detrudat, usquequò per epistolam aut per idoneos Legatos Apostolicam interpellet sanctitatem, ut potissimùm suâ sanctâ Legatione dignetur decernere, &c.*

Ludovicus Caroli Magni filius jam moriturus ita filios Reges alloquitur: (b) *Jubemus atque præcipimus super omnia, ut definitionem Ecclesiæ S. Petri simul suscipiant, sicut quondam à proavo nostro Carolo &*

(a) Ivo Carnot. in Decr. p. 5. c. 50. & habetur in Concilio Tribur. c. 30. (b) Apud Pithæum & Spondan. ad ann. 838.

& avo nostro Pipino, & Beatæ memoriæ Genitore nostro Carolo Imperatore, & à nobis posteà suscepta est, ut etiam cum DEI adjutorio ab hostibus defendere nitantur & justitiam suam, quantum ad eos pertinet, ac ratio postulaverit, habere faciant, &c. Quæ autem major, magísque necessaria Justitia, quàm ut Pontifici de rebus sacris imperanti, suámque Jurisdictionem vi occupatam tuenti fideles obtemperent?

Sanctus quóque Ludovicus inter alia monita, quæ Philippo filio moriturus reliquit: *Sis devotus & obediens Matri nostræ Romanæ Ecclesiæ, & Summo Pontifici tamquàm Patri spirituali.*

Ipsi Galliæ Episcopi, quando consecrantur, hoc se juramento obstringunt: *Decreta, Ordinationes, sententias & mandata Apostolica totis viribus observabo, & faciam ab aliis humiliter observari...... mandata Apostolica humiliter recipiam, & quàm diligentissimè obsequar.*

S. Bernardus præclarissimum Ecclesiæ Gallicanæ lumen aliquorum obje-

objectionem præveniens: (a) *Sed dicit aliquis debitam Pontifici reverentiam exhibeto & nihil amplius; eſto, fac quod dicis: quòd ſi exhibeas debitam & plenam, Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper Univerſas Orbis Eccleſias ſingulari prærogativa Apoſtolicæ Sedi donata eſt, qui igitur huic poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Hæc quondam Regum Prælatorúmque Galliæ ſententia fuit, poſſétque infinitis exemplis confirmari, ſi vellem toties jam dicta & libris vulgata repetere. A quibus quantum diſtet Lavardini exceptio promulgationem cauſantis, nemo non videt. Prohibent Romana Diplomata Galliæ inferri, prohibent recipi; & poſteà cauſantur, non eſſe recepta, non eſſe vulgata, non eſſe nota, hoc nimirum Carolus Magnus voluit, hoc Ludovici, hoc Bernardus, hoc ipſi Epiſcopi jurârunt, cùm Sacramento polliciti ſunt: *Totis viribus Apoſtolica mandata recipere, & quàm diligentiſſimè exequi.* Quamquam fruſtrà conſumor

(a) S. Bernardus ep. 131.

consumor rebus probandis tam claris, támque indubitatis, quæque jam dudum ipsi Lavardino perspecta sunt viro tantâ rerum experientiâ claro: sed maluit aliquid dicere, quodcunque illud esset, quàm seipsum silentio damnare more Athletarum etiam in casu luctantium; ídque præclarè quidem, si lusus, non res seria ageretur; aut lucta cum alio adversario, quàm cum veritate & justitia esset.

XI. *Sextò*, addit Anonymus: (a) *Lavardinum sine forma, sine causa, sine ratione, non auditum, non defensum, Romæ pro Excommunicato declaratum esse.*

℟. Gallis nihil videtur, quidquid Lavardinus Romæ deliquit; at aliud non tantùm Pontificis Romani, sed etiam totius Europæ judicium est. Si ergo causa quæritur, ob quam excomunicari meruit, dico non unam, sed plures imò gravissimas fuisse; videlicet quòd contra Pontificis Bullam sub pœna excommunicatonis latæ

(a) Fol. 3.

latæ ſententiæ, ipſóque facto incurrendæ, jus Aſyli, & Quarteriorum, ut vocant, uſurpaverit; quòd non minimam urbis Romanæ partem armis occupaverit, armíſque retinuerit: quòd contra omne jus Gentium non Legati, ſed hoſtis & bellatoris more urbem invectus ſit, Principe coràm, ac magno publicæ quietis periculo: quòd Palatio & vicinæ regioni excubias, circitores, armatóſque cum teſſera militari circumfuderit, id quod nullibi terrarum, & à nullo Legatorum hactenùs factum, ſolíque Principi licet: quòd Julij III. Pij IV. Gregorij XIII. aliorúmque Pontificum Bullis crimine læſæ Majeſtatis ſe obſtrinxerit: quòd publicanos & Principis Vectigalia non paucis millibus fraudaverit, ſolvíque prohibuerit. Præſertim verò quòd ingenti urbis offenſione ac Religionis contemptu ſacra profanaverit, ídque tanto faſtu, tantáque oſtentatione ac deriſu ſupremæ in rebus Eccleſiaſticis Pon-

 tificum

tificum auctoritatis, ut post Attilæ & Alarici ætatem, aut saltem post irruptionem Borbonij nihil simile Roma conspexerit, fueritque periculum tam perverso exemplo totam urbem, Italiámque corrumpi. Hoc nulla ætas Lavardino ignoscet; quidquid enim litis cum Pontifice fuerit, non ideò Religio in discrimen vocari, ludibrióque infidelium exponi debuit. Hæc ergo tam multa & magna, cùm Lavardinus deliquerit, innocenti tamen, & admiranti similis quærit: *Quam ob causam Pontificis indignationem meruerit?* Planè si non dico omnia, sed vel minimum eorum, quæ Romæ peracta sunt, Parisijs ab aliquo Legatorum contigissent, num illum vel momento Rex ferret? Enimverò nunquam Lavardinus præpotentium reorum more causam & delictum fatebitur; sed hoc nihil morari Pontificem debuit: justa enim, an injusta sit causa, ob quam anathemate punitus est, non Lavardini, sed Orbis

terrarum,

terrarum, aliorúmque Regnantium exemplo (qui Aſylo ceſsêre) ac præſertim Pontificis judicio decidendum fuit, qui more aliorum Principum, rerum, urbiúmque ſuarum ſolus Judex & moderator eſt; tam enim Pontifex Dominus Romæ eſt, quàm Rex Pariſijs. Si ergo nullius Principis Legatum eâ ratione Pariſijs Rex pateretur, quâ Lavardinus uti voluit Romæ, nec ſuarum Legum cauſas ab alijs, quàm à ſe uno examinari ferret, quid tandem deliquit Innocentius, quídve commiſit injuſti, ſi id Romæ fecit, quod Rex Pariſijs feciſſet?

At excommunicare non debuit.

At multò minus debuit Lavardinus excommunicationem provocare, imò extorquere. Repetantur enim memoriâ, quæ Romæ peracta ſunt, & nemo inficias iverit, ex induſtria & velut ſtudiosè à Gallis curatum eſſe, ut invito ac tergiverſante Pontifice cenſuras exprimerent. Quæ

enim necessitas fuerat, cùm constaret de Pontificis voluntate, aliorúmque Regum exemplo Asylo abstinentium, Legatum mittendi (nam Gallicis negotijs Estreus Cardinalis sufficere poterat, imò abundare) urbémque armis non militariter tantùm, sed hostiliter etiam implendi? nam quòd nec pugnæ, nec cædes contigerint, non humanitas invadentium, sed modestia Pontificis fuit arma prohibentis.

Rursus quid oportebat Lavardinum nocte Nativitati Salvatoris sacrâ tanta cum pompa, cultúque ac apparatu insultantis in Ecclesia comparere, sacrísque palàm defungi, quæ non ignorabat sibi à Pontifice interdicta? Si tanta, ut inquiunt, pacis cupido, cur non expectatum? cur Legatio non aliquandiu dilata, dum mitescerent animi, dúmque tempus remedia suggereret, aut saltem dum finis Turcico bello imponeretur, quod planè Galli prævidebant ingenti

genti cum damno Religionis Chriſtianæ abruptum iri, ſi pergerent Pontificem, Italiámque turbare. Unde multorum ſententia fuit, ſtudiosè à Gallis hanc occaſionem captatam eſſe, ut bello Italiæ illato, aut ſaltem belli periculo, Italiæ Germaníæque Principes, ac ipſum Imperatorem à Turcis averterent, cogeréntque finem victorijs ponere, ac Imperio Ottomannico jam cadenti requiem, pacémque concederent, ídque non tam Barbari amore (quod nefas de Chriſtianiſſimo Rege cogitare) quàm metu Auſtriacæ Potentiæ tot victorijs, tot Provincijs auctæ. Sed abſit à me credi tam aliena à pietate & magnitudine Ludovici Regis, cui nulla major cura, quàm Religionis, quíque alienis damnis non eget, ut creſcat, viribus ac potentiâ ſuâ tutus. Illud verum eſt, & negari non poteſt, multò glorioſiùs, utiliúſque Regiam indignationem in Barbaros Turcáſque, quàm in Pontificem converſum iri,

cùm causæ & injuriæ non desint longè atrociores. Nota sunt, quæ Gallico Oratori Constantinopoli evenêre, quando tam indignè à Turcici Imperij Ministris habitus est, ejectúsque aulâ, mancipij more, & tamen quàm clementer à Gallis dissimulatum? Idem ergo sperari pro Pontifice poterat, præsertim cùm nihil tale Lavardino contigerit, & saltem Innocentij ætas, merita, sanctitas, curæque delendis Ottomannis tam feliciter impensæ veniam, aut saltem moras aliquas mererentur. Petimus pro Innocentio, quod Turcis spontè concessum.

Quod verò dicitur: *Pro re merè temporali, qualis est immunitas à Gallis prætensa, non debuisse Lavardinum excommunicari.* Facilè ignosci potest Advocato Lavardini, quippe sacrorum Canonum, Ecclesiasticæ disciplinæ, & idiomatis, quo sancti Patres ab initio florentis Ecclesiæ semper usi sunt, ignaro; isti enim semel Ecclesiæ, Deóque donata

donata non pro rebus merè temporalibus, sed pro rebus sacris, ac Christi patrimonio habuêre, & ideò istorum usurpatio etiam in ipsa Gallicana Ecclesia pro sacrilegio semper habita est, abstineóque exemplis, utpotè in re clara, ac in omnibus sæculis nota. Planè hanc Theologiam ignorârunt antiquæ Ecclesiæ Patres, quando in causis etiam temporalibus non Reges tantùm, sed Orbis totius Imperatores anathemate perstrinxerunt. Sic Ambrosius Theodosium ob cladem Thessalonicensem. Sic Stephanus VI. Carolum Magnum, si nuptias cum Longobarda junxisset Desiderij filia. Sic Basileense, & Constantiense Concilia toties à Gallis laudata, & Gallicis Præsulibus plena in causis merè temporalibus Principes excommunicant, ut videre est sessionibus 20. 31. 37. & ultimâ. Atque ne Gallijs, & argumento, de quo agitur, exeamus, placeat ea tantùm audire, quæ Parisiensis & Turonensis Conciliorum

Patres in hac causa decreverunt. (a) *Placet*, inquiunt Parisienses, *ac omnibus convenit, ut quicunque res Ecclesiæ injustè possidens præsumpserit retinere, ab omnibus Ecclesijs segregatus, à sancta Communione habeatur extraneus, néque aliud mereatur remedium, nisi culpam propriam rerum emendatione purgaverit. Indignè enim ad altare Domini properare permittitur, qui res Ecclesiasticas audet rapere, & injustè possidere.* Et infrà: *Perpetuo anathemate feriatur, qui res Ecclesiæ confiscare, aut conterere, aut pervadere præsumpserit.* Nota sanctissimos, præcipuâque doctrinâ huic Concilio interfuisse, qnorum Princeps S. Germanus Episcopus Parisiensis. Patres Concilij Turonensis II. (b) *Inviolabiliter servandum censemus, ut quicunque tam Ecclesiæ, quàm Episcopi res proprias pervadere, competere, vel confiscare præsumpserit, & pertinaciter in pervasione perstiterit, ut verè sit super eum maledictio, quæ super Judam venerit, ut non solùm excommunicatus, sed etiam*

(a) Concil. Paris. I. cap. 1. & c. 2. Anno 559.
(b) Concil. Turon. c. 24. Anno 570.

etiam anathema moriatur, & cœleſti gladio fodiatur. En ſententiam Gallicanæ Eccleſiæ, tunc videlicet temporis, cùm doctrinâ & ſanctitate florebat, ac cùm omni adulatione ac ambitu procul, veritati, non gratiæ ſcribebat. Scio omiſſis infinitis alijs hæc duo teſtimonia ſufficere, ſi tam facilè Gallia perſuaderi poſſet, quàm facilè convinci; ſed illud moleſtum eſt, quòd ratione ſuperati ad potentiam, viréſque appellant: nec iſtis opponi aliud poteſt, quàm Divina protectio, omni tandem humanâ ſuperior; hîc Innocentius acquieſcit, paratus experiri, quidquid aut Gallo, aut Deo placuerit; nec enim Innocentij cauſa, ſed Dei agitur; vincet aut cadet, utcúnque Cœlo videbitur.

At citari, moneri, audiríque priùs debuit.

Non ignorat Roma, quid in hujuſmodi cauſis fieri, omittíve oporteat; planè infelix ſit & rudis, ſi Eccleſiaſticos ritus, formáſque Cenſurarum diſcere à Regibus, militibus

& Advocatis debeat. Neminem priùs fidelium communione arcendum esse, quàm monitus, auditúsque sit, res est certa, ac millies in sacris Canonibus repetita, ac præsertim in Parisiensi ac Turonensi synodis, quas paulò antè citavimus. Sed æquè certum est, quoties Censuræ non ab homine, sed à jure & Lege feruntur, nullâ aliâ monitione opus esse, cùm satis ac semper ipsa lex moneat; in notorijs quóque, & quæ nullâ tergiversatione celari, negaríve possint, non oportet, ut monitio aut citatio declarationem præcedat. Præsertim cùm Excommunicatio non est comminatoria, sed latæ sententiæ; & non in genere tantùm, sed in particulari casu; & contra particularem Personam inflicta. Consilium quóque Lateranense, & ipsa Conventio, seu Concordatum inter Pontificem Leonem X. Regémque Galliæ Franciscum I. clarè disponunt, cùm de Excommunicatione ita constat, ut

ea

ea nullâ tergiversatione celari possit, sine alia denuntiatione pro Excommunicato habendum, vitandúmque esse. Hoc cùm Collegium Ecclesiæ S. Ludovici non observaverit, meritò interdicto supponi debuit, & simul Lavardinus pro Excommunicato declarari. Hæc sunt comperta & millies nota, nec à Lavardini Theologis ignorari poterant, sed oportuit aliquid dici, quodcúnque illud esset, ne viderentur culpam silentio fateri. Notum erat Lavardinum Romam intrâsse, notum quóque armatis, excubiisque Palatium ejúsque regionem obsedisse, ne Justitiæ Ministris pateret, notum quóque natalitiâ Christi nocte sacris Mysterijs procuratum esse; quid ergo in re tam clara, támque indubitata, totáque Româ inspectante facta, citari illum, interrogaríque oportuit?

XII. *Septimò*, (a) pergit Anonymus dicere: *Honores, quibus in Ecclesia S.*

(a) Fol. 3.

Ludovici Lavardinus affectus est, dignitati Gallici Oratoris annexos esse, quippe Gallici Regis Majestatem repræsentantis; non ergo aut à Pontifice, aut ab Ecclesia pendere, neque hanc ob causam potuisse à Romano Pontifice Lavardinum excommunicari, aut Ecclesia S. Ludovici interdicto supponi.

℞. Utinam Lavardini Satellites & Advocati de armis potiùs & castris, quàm de excomunicatione & Interdictis loquerentur, quæ non intelligunt. Nec enim Ecclesia S. Ludovici interdicto subjecta est, quòd ejus Ecclesiæ Sacerdotes Lavardino honores detulerint Legato debitos (quamvis & hîc peccatum, cùm reverà Legatus non fuerit) sed ut loquitur Edictum: *Quòd ausi fuerint ad Divina officia & participationem Sacramentorum admittere, cùm constaret, notoriè excommunicatum esse.* Si ergo non patitur Lavardinus Pontificem decernere de honoribus Legato debitis; æquè Pontifex non patitur Lavardinum de Ecclesijs & Censuris judicium ferre, quæ à solis Sacerdotibus

tibus cognosci debent, Romæ præsertim, ac in Regia Pontificis. Similis ferè est Lavardini querela, cùm in Apologia dixit: *Regis Christianissimi Ministros, utpotè qui Personam ac Majestatem ipsius Regis referant, nullis Censuris subjacere.* Quæro enim à quanto tempore potiri Reges hoc privilegio cæperint? mihi enim historiam Ecclesiasticam percurrenti infinita Exempla occurrunt Regum, quos non tantùm Pontifices, sed etiam Galliæ Antistites excommunicatione perculerunt. Pauca ex multis libabo. S. Chrysostomus de Regibus Universim ita loquitur: (a) *Et ad vos* (Sacerdotes alloquitur) *sermonem convertere necessarium est, ut cum multo studio hæc dona* (sacram videlicet Eucharistiam) *distribuatis: non parva vobis imminet ultio, si quemquam ullius culpæ conscium, hujus mensæ participem esse concedatis, sanguis ejus de manibus vestris exquiretur, sive quis Dux militiæ sit, sive Præfectus, sive Princeps diademate coronatus; indignè*

F 7 *autem*

(a) S.Chrysost. hom. 60. ad Popul.Antioch.

autem accedat, prohibe: majorem illo potestatem habes, hoc vestra dignitas est, hoc securitas, hoc corona. Ex prima Clodovæi Merovingica stirpe, S. Germanus Episcopus Parisiensis *Charibertum* Regem, & Manovefam, quam incestis nuptijs duxerat, anathemate ferit: (a) *Cúmque* (verba sunt Gregorij (b) Turonensis) *eam Rex relinquere nollet, percussa judicio Dei obijt.* In secunda Carolina stirpe Stephanus IV. Romanus Pontifex *Carolo Magno* recentibus adhuc in Apostolicam Sedem meritis excommunicationem (c) intentat, nisi continuò nuptias cum Desiderij filia abrumpat, tantúmque abfuit indignari Carolum, aut id Majestate Francicâ indignum ducere, ut potiùs quàm primùm paruerit, Longobardâ ejectâ. In eadem secunda stirpe Carolum simplicem fœdus cum Northmannis infidelibus parantem S. Fulco Rhemensis

(a) Anno 570. (b) Greg. Tur. histor. Fran. l. 4. (c) Habetur epistola Stephani tom. 3. Concil. V. Æmil. & Spondan. ad Annum 770.

menſis Archiepiſcopus ſuo & omnium Galliæ Antiſtitum nomine his verbis abſterruit : (a) *Cum omnibus Epiſcopis meis ego vos & omnes veſtros excommunicans, æterno anathemate condemnabo.* Vides, quæ tunc temporis non unius Fulconis, ſed totius Gallicanæ Eccleſiæ mens & ſententia fuerit. In tertia Galliæ Regum Dynaſtia *Robertus* Hugonis Capeti filius, quòd inceſtas nuptias junxiſſet, à Galliæ Epiſcopis ſacris excluſus, adeò omnibus horrori fuit, ut vix tres famuli obſequio ſuperfuerint, anathematis reverentiâ, profecitque ſeveritas, pellice paulò poſt palatio pulsâ. Rem Damianus (b) & Pithæus narrant. Ex eadem Dynaſtia ob ſimilem cauſam *Philippus* Roberti Nepos primùm in Concilio Lugdunenſi, deinde ab Urbano II. abſolutus, teſte Ivone (c) Carnotenſi. *Philippo II.* æquè Francorum Regi, quòd

(a) Flodoard. l. 4. c. 5. Anno 898. (b) Petrus Damian. l. 2. ep. 15. Pith. in chron. (c) Ivo Carnot. ep. 166. & 169.

quòd legitimam uxorem dimisisset, anathema intentatum, ac Galliæ Regnum interdicto subjectum est, ídque Galliæ Episcopi adeò non improbârunt, ut quàmplurimi eorum exilio puniti sint, (a) quòd Pontifici paruissent. Tandem resipuit, petitâ ab Innocentio veniâ, receptáque in Thalamum Reginâ. Ex stirpe & Dynastia Valesia *Henricus III.* à Sixto V. monetur, ut Borbonium Cardinalem & Archiepiscopum Lugdunensem carceribus liberet, ni faciat, pro excommunicato declaratum iri, fuítque monitorium in Gallijs, Carnuti, Metísque promulgatum, & quia eòdem anno mors Henricum prævenit, ejus cadaver publico funere, solitísque suffragijs supra duodecim annos caruit (quòd crederetur excommunicatus decessisse) donec sub Henrico IV. agente Ossato (b) Cardinali & abso-

(a) V. Spondan. ad ann. 1198. Raynald. ann. 1200. n. 9. (b) V. Spondan. ad annum 1589. n. 16. & Ossat. ep. 215.

abſolutionem Henrici IV. nomine, ac Eliſabethæ Regiæ viduæ infinitis argumentis urgenti, tandem à Clemente VIII. impetrata eſt. Agnovit ergo Gallia poſſe Reges excommunicatione puniri. Idem Henricus Rex per Cenomanenſem Epiſcopum, Cardinalem Jojoſam, ac Piſanij Marchionem Legatos, ac in genua provolutos abſolvi à Cenſuris rogavit, quas ob cædem Guiſij Cardinalis incurrerat; (a) nec tamen obtinere potuit, quippe Borbonio Cardinali & Lugdunenſi Archiepiſcopo necdum carcere eductis. Ex ſtirpe Borbonica Henricus Navarræ Rex ob hæreſin, quam ſemel abjuraverat, iterúmque profeſſus fuerat, à Sixto V. diris percuſſus eſt, ídque ritè à Pontifice factum Clerus Gallicanus agnovit, habuítque Regem pro excommunicato; & quamvis Henricus vehementer excommunicationi adverſatus ſit, nunquam tamen privilegium obtendit, quòd Reges

(a) Spondan. cit.

Reges excommunicari non possint: sed solùm quòd hæreticus non esset, qualis à Sixto arguebatur. Ipsa Sorbona inter alias propositiones (quas Henrico addicti vulgaverant) hanc quóque in publico Senatu decimâ Februarij damnavit. *Pontificibus Romanis jus non est Reges excommunicandi.*

Ita scribit Spondanus, (a) qui ad annum 1585. refert ejusdem Henrici instructionem Ossato & Peronio Legatis suis datam, in qua petebat Rex à Censuris & excommunicatione absolvi, quas incurrerat. In ipsa quóque absolutione à Clemente VIII. publicè Legatis concessa, Rex à Censuris, quibus tenebatur, (b) liberatus est.

Et si hæc omnia deessent, sufficeret clarissima Christi sententia Petrum alloquentis: *Quæcúnque*, inquit, *ligaveris super terram, erunt ligata & in Cœlis.* Si *quæcunque*, ergo & Galliæ Reges, nisi

(a) Spondan. ad ann. 1585. n. 17. (b) Spondan. ann. 1590.

nisi dicant, ad istos Evangelium non pertinere, aut Christi præceptis exemptos esse.

Ex his omnibus aliisque quàm plurimis, quæ silentio prætermittimus, palàm est, potestatem excomunicandi Reges semper in Gallijs agnitam, exercitámque, imò & saluberrimam fuisse, quoties sanandis hoc remedio ægris Principibus suam Episcopi operam Pontifici sociârunt. Nunquàm Henricus IV. & fortè nulli ampliùs Galliæ Reges Catholicam Religionem amplexi essent, nisi illum Pontifices vibratis Censuris compulissent. His ergo Gallia debet conservatam Religionem, & tot alia bona, quæ ex Religione consequuntur; nec verò aut Carolo Magno aut Henrico Magno quidquam Majestatis decessit, quòd se punienti Pontifici submiserint, imò venerationem illis amorémque auxit subjectio, non vi, nec metu, sed Religione expressa. Et Magno Theodosio quid nocuit ad

pedes

pedes accidisse Mediolanensis Antistitis? num ideò minus potentiâ, victorijs, reverentiâ subditorum floruit? imò tantò major, quantò modestior, subjectiórque Sacerdoti: & cui istorum ad Concilium, aut ab abusu appellandi cogitatio incidit?

Non hæc dico, quasi ignorem, quàm parcè sacris fulminibus uti Pontifices oporteat, in Reges præsertim, quorum arbitrio sedet, aut obsequi, aut obniti, ac plerúmque pudet moneri, multóque magis puniri: nec facilè culpam agnoscunt libertate peccandi, ac famulantium adulatione: nec etiam me latet, quantum mali proveniat ex facilitate Censuras cumulandi. Cœterùm nihil est tam sanctum, quo abuti non possis, nec nos abusum, sed usum commendamus, eúmque præparcum & necessarium. Quot mala ex potestate regnandi, bellúmque indicendi? quot ex Matrimonijs, negotiationibus, judicijs proveniunt? num proptereà hæc

omnia

omnia damnanda abusuum obtentu? Idem de excommunicatione & Censuris dicas, quas cùm necessitas Innocentio extorserit, nemo Judicem accuset, qui pœnam dictavit: sed reum, qui meruit, imò qui extorsit.

Auctor quidem seu potiùs Compilator libertatum Gallicarum multa congerit, ut ostendat, non posse Reges excommunicari; sed ea planè nihil probant, cùm tantùm aut facta aliqua Principum narrent, ex quibus nullum jus colligi potest (quid enim non licebit, si exempla sequamur?) aut aliqua Parlamentorum Senatûs Consulta, quibus nulla potestas est de auctoritate Ecclesiastica, ejúsque finibus judicandi; aut denique abusus tantùm Censurarum damnantur. Taceo hunc librum anno 1639. ab ipso Galliæ Clero Parisijs damnatum, prohibitúmque esse: *Quòd* (verba sunt Spondani) *multa contineret, quæ magis ad Ecclesiæ servitutem tendere, & schismatis occasionem præbere viderentur, & ideò primò à sacro*

à sacro Consistorio Regio prohibita sunt distrahi & vendi: deinde Eminentissimorum Cardinalium, Caterorúmque Illustrissimorum Antistitum, qui tunc Lutetiæ reperti sunt undeviginti: nescit enim Ecclesia Gallicana libertates, quæ malum operantur: nescit jura, quæ illam à Romanæ Matris firmissima connexione & filiali obedientia divellant. Hactenùs (a) nobilissimus scriptor.

XIII. *Octavò.* (b) *Sed*, inquit Anonymus, *si jus Asyli, & immunitatum abusus est tam horridus, tantáque abominatione dignus, ut Pontifex Religioni & Conscientiæ sibi duxerit illum ampliùs ferre; cur ergo tanto jam tempore illum tulit? cur post tot annos Conscientia Pontificem monuit? Id planè indicio est, aliud, quàm Conscientiam quæri.*

℟. Nihil festivius est, quàm audire Lavardinum, ejúsque Advocatos de Conscientia & Religione loquentes; suâ enim Conscientiâ Pontificis metiuntur; & cùm illis postrema sit hæc cura, sedémque ultimam obtineat, ludere

(a) Spondan. ad ann. 1639. (b) Fol. 4.

ludere putant, quotquot Conſcientiam appellant. Tulit ergo Pontifex primis annis hunc Aſylorum abuſum eo ferè pacto, quo Agricola lolium & Zizania florente in agro: non quòd amet, ſed quòd frumento ſit mixta, quærátque occaſionem evellendi. Eadémque ratione quæri poſſet, cur Galliæ Rex, ſi conſcientiæ ſibi duxit Calviniſtarum hæreſin in Gallia ferre, non ſtatim ejecerit? Planè Innocentius in ipſo ſtatim limine initi Pontificatûs profeſſus eſt, ſe Aſyla nunquam laturum, ut tamen Regum Majeſtati honor haberetur, lentè proceſſum; moniti, rogati, convictique rationibus ſunt: expectatum quóque, dum Principum Legati, qui tum vivebant, decederent. Tandem ubi omnia parata, ubi veneratio Pontificis tot rebus ſecundis aucta, ac ipſe Rex Galliæ pollicitus, ſe aliorum Principum exemplis imitandis non ultimum fore, ubi denique alij Reges Aſylo ceſsêre; meritò viſum eſt Ponti-

Pontifici, non ampliùs cessandum. Expectavit ergo æstatem, ut meteret. Quid potuit à Pontifice aut prudentiùs, aut humaniùs fieri?

XIV. *Nonò.* (a) *Verbis*, inquit Anonymus, *generalibus non comprehenduntur Personæ notâ speciali dignæ, quales sunt Principum Legati: non potuit ergo Lavardinus ex verbis Bullæ pro excommunicato haberi. Imò nec dici quidem potest, Lavardinum casum Bullæ incurrisse, quippe vim nullam adhibuit, nec cursum Justitiæ impedivit.* |

℟. Oportet ab hoc Lavardini Advocato Bullam Innocentij, ne quidem lectam fuisse, alioquin nunquam hæc scriberet tam adversa veritati. Renovat Innocentius Julij III. Pij IV. Gregorij XIII. Diplomata, & illa verbatim recitat; at in illis expressa fit Legatorum mentio; quî ergo dici potest Bullam Innocentij nihil de Legatis loqui? Deinde in Bulla Innocentij hæc clausula adjungitur, videlicet:

(a) Fol. 4.

licet: *Omnes quâcunque dignitate & auctoritate tam Ecclesiasticâ, quàm sæculari præfulgentes, etiamsi de illis specialis, specifica, expressa & individua mentio facienda esset.* Quæ verba ex omnium Juris-Consultorum sententia æquivalent expressioni individuæ: tantúmque operantur, quantum si Lavardini nomen in Bulla recitatum esset; demonstrant enim enixam Pontificis voluntatem. Et quamvis hæc omnia non essent, quis nescit sacro Cardinalium Collegio, omnibúsque Romæ Prælatis ex parte Pontificis denuntiatum esse; caverent, ne Lavardino sociarentur, quippe sacris interdicto; imò ipse Lavardinus à Ranuccio Cardinali de voluntate Summi Pontificis monitus est: ac tum maximè, cùm Clericis Lateranensis Ecclesiæ indictum, ut si Lavardinus Divinis officijs assisteret, quæ in honorem sanctæ Luciæ peraguntur, continuò sacra cantúmque abrumperent, ut fieri solet, cùm adstant palàm excommunicati;

nicati; quid ergo ampliùs fieri potuit, ut constaret Pontificio Diplomate Lavardinum comprehendi? sed piget tam claris immorari, & misereor Lavardini tam infelici Advocato nixi, & tam absurda narrante. Paria sunt, quæ dicit, *de non impedito Justitiæ cursu, nulláque vi adhibita.* Nam quàm verum id sit, satis intelligas ex ijs, quæ de ingressu Lavardini jam suprà recensui, & quæ quotidie geruntur, Româ fremente, ac Pontificis moderationem contra tot insultus demirante.

XV. *Decimò.* (a) *At Sixtus V. quamvis Jure Asyli Legatos prohibuerit, non tamen adjunxit pœnam excommunicationis, imò sustulit à suis Antecessoribus jam latam.*

℟. Non sequitur, ut quod unus Pontifex omisit, alius quóque omittere debeat. Quàm multa à Ludovico Rege (qui modò Galliarum potitur) confecta sunt, ejus majoribus planè intentata? ergo omnibus rebus sua

(a) Fol. 4.

ſua ætas & maturitas eſt: alioquin quantum Principibus otium & ſterilitas erit, ſi non faciant, niſi jam facta? Deinde nota eſt omnibus Sixti ſeveritas, qui cùm timeri vellet, temporales pœnas ante ſpirituales habuit, maluítque curandis delictis ferro uti, quàm cruce. Alia Methodus Innocentio, cui cum Magnatibus pugna, & ideò Religione, non ſupplicijs damnandos cenſuit, riſúmque provocâſſet, ſi carceres, aut exilia, aut multam Regibus minaretur. Nec obſtat exemplum Sixti, quando alia, multóque majora exempla ſuppetebant, quæ Innocentius imitaretur, Chryſoſtomi videlicet, Ambroſij, Athanaſij, Gregorij Magni, Nicolai I, aliorúmque Pontificum, quos infrà memorabo.

XVI. *Undecimò:* (a) *Si Innocentius,* inquit Anonymus, *prius Conſilia & vota ſacri Collegij excepiſſet, quàm Bullam vulgaret, ſeque tam grandi periculo immer-*

 geret,

(a) Fol. 4.

geret, nihil simile aggressus esset, Patrum ac præsertim Cardinalis Estrei rationibus victus.

℟. Supponit Lavardinus, Bullam Innocentij, quâ Legatorum Asyla prohibentur, solo Pontificis, ejúsque Domesticorum nutu excidisse, non rogatis, non auditis Cardinalium votis. At verò id tam falsum est, ut pudeat refellere. Legant Pontificis Bullam, videbúntque Purpuratorum nomina magno numero subscripta; num verò subscriberent aut non lecta, aut non probata? major est Romæ, quàm Parisijs dicendi libertas: licet Cardinalibus & sentire & loqui, nec ullus exilio punitus, quia verum dixit; ut nuper in Regaliæ causa Parisijs factum. Illa quóque verba Bullæ inserta videlicet: *De fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu, ac pramaturâ consideratione prahabitâ*, Gallum falsi convincunt. Multò minùs dici potest, *Cardinalem Estreum in hac causa auditum non esse.* Quis enim Estreum prohibuit, ne loqueretur? aut quando

quando ei occasio loquendi defuit? aut quando accessu Pontificis prohibitus est? Planè excusari non posset Cardinalis socordia, si obmutuisset, cùm tam multis ex causis ad dicendum urgeretur: imò non tantùm dixit, sed etiam scripsit: at veritas & justitia causæ, vocem & calamum vicit.

XVII. *Duodecimò:* (a) *Non*, inquit, *Pontificem decuit, sustinendæ causæ merè temporali ac politicæ (qualis est, quæ Asyla Legatorum spectat) sacram dignitatem, pacémque statûs Ecclesiastici, imò totius forsan Europæ periculo exponere.*

℟. Credo equidem, quando Innocentius de abrogandis Asylis cogitavit, id primùm & ante omnia expendisse, plus boni an mali hæc mutatio pareret: nec improvisa illi pericula, quæ modò narrantur; sed tanti non erant, ut tam sanctum & necessarium opus morari deberent, idque justissimis ex causis, ut jam commemorabo, juvátque longiùs im-

(a) Fol. 4.

immorari rationibus exponendis, quæ Pontificem obfirmârunt; video enim id potissimùm Innocentio objectum, ac præsertim ab Estreo Cardinali, cùm votum suum calamo exponeret; videlicet imperitos Medicos Pontificem imitatum esse, quando morbum mederi aggressus est pejori remedio. Sed nego, mecúmque negabunt, quotquot pacatis, placidísque animis rem totam considerant, debuisse videlicet tam gravem, plenúmque flagitijs abusum ferri metu malorum, quæ jam tum præviderat, & nunc tanto strepitu à Gallis præcinuntur.

Nam *Primò* supponunt Galli, Jus & immunitates Asylorum rem esse merè politicam & temporalem; at maximè falluntur: cùm enim infinita sint flagitia, quæ illorum causâ, & spe impunitatis patrabantur; ídque omnium Nationum, quæ Romam concurrunt, pessimo exemplo; oportuit Asyla considerari non solùm ut loca

loca, in quibus Principis poteſtas & Juriſdictio violatur; ſed etiam in quibus ſuprema Dei Majeſtas graviſſimis injurjis afficitur; at verò quid magis ad Chriſti Vicarium pertinet, quàm quovis humano reſpectu ſepoſito cavere, ne Chriſtus tam indignè offendatur, & tot animæ peſſumeant Chriſti Sanguine redemptæ? non ergo cauſa Aſylorum eſt cauſa merè prophana, niſi fortè illis ſolis, qui nullâ Dei & animarum curâ tanguntur.

Deinde ſuprema Pontificis Juriſdictio, quæ tot Aſylis in urbe violatur, non eſt inter cauſas merè prophanas cenſenda; quæ enim ad Eccleſiam pertinent, Deo dicata ſunt, nec poſſunt ſine ſacrilegio uſurpari. Id tam certum, ut nihil frequentius jam ab initio florentis Eccleſiæ ſit à Patribus inculcatum: omittóque exempla & teſtimonia Patrum jam alibi narrata. Cadit ergo præcipua Lavardini ratio, cùm videlicet negat, prudenter Innocentium

 centium

centium fecisse, quòd in causa merè temporali & politica sacram Pontificis Dignitatem cum Regia colliserit, adduxerítque in tantum discrimen.

Tertiò. Si toties Pontifici abstinendum est salubribus Consilijs, quoties Principes minantur, & bellum eminùs ostentant; quid unquam præclari audebit? Si ergo Romam sibi Galli postulaverint, alioquin bellum illaturi, quo totam Europam incendant, num ideò Pontifices cedent, bellúmque & minas redimenc Christi patrimonio? Si semel Pontifices minis se frangi, vincíque patiantur, ídque Principes observent, nullum facient finem petendi, minandíque. Æquum ergo non fuit, ut Pontifex à proposito delendi Asyla moveri se pateretur solo metu & terrore futurorum. Fecit Pontifex, quod muneris sui, quod necessitas, quod publica & privatorum salus, imò quod Dei causa (toties in Asylis offensi) exigebant; ídque nullus Principum,

cipum, ſi Gallos excipias, non maximè approbavit, ratúmque habuit; ſi ergo bellum & turbæ à Gallis ſequantur, cujus amabò culpâ id fiet? ſua retinentis, an rapientis aliena? & quando magis, quàm in tam juſta cauſa cœleſti patrocinio fidere, nitíque Pontifices debent? ſi omnia aut fato, aut caſu evenirent, nullâ in rebus humanis Dei providentiâ, ego quóque honeſtis conſilijs utilia præferrem, ſed quandoquidem conſtat omnia, ac præſertim Eccleſiam, Dei nutu gubernari, nunquàm perſuaderi me patiar, ut credam Deo placere ſordida conſilia, aut ſecunda fore. Hæc non mea, ſed Apoſtoli ſententia eſt: (a) *Perdam ſapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo: nonne ſtultam fecit Deus ſapientiam hujus ſæculi?* Verbo, ſi bellandum eſt, malim Pontifices cum Gallis, quàm cum Deo & conſcientia bellum ſuſcipere.

G 5 *Quartò.*

(a) 1. Corinth. 1.

Quartò. Cùm dicitur, minus esse malum Regi Galliæ Asylum spontè cedere, quàm vim & bellum experiri; oportet non Asylum tantùm expendere, ejúsque cessionem, sed omnia, quæ hâc cessione proventura sunt; nam & arborem non solam, sed cum fructibus æstimamus Si Pontifex Gallo cedat, eâdem ratione & Hispano, & Anglo, & omnibus Principibus cedendum erit Asyla postulantibus: at quanta hinc confusio flagitijs impunè florentibus, & totâ ferè Româ in speluncam Latronum conversâ? Imò multò quàm ante gravius malum, expérsque remedij: crescet enim Legatorum licentia, quando se victores, victum Pontificem cernent. Revocentur in memoriam & mala, & pericula, quæ paucis mensibus contigêre, Lavardino non Legatum Romæ, sed Regnatorem agente, quamvis invito & obnitente Pontifice? quid rogo fiet, si & perpetua & pacifica sit hæc Asylorum dominatio;

minatio; & omnium Principum Legatis permissa? imò non Legatis tantùm, sed omnibus idem jus affectantibus? Oportebit sanè aut Pontificem Româ excedere, aut precariò & ex magnatum arbitrio vivere, hoc est, servi non Principis more, & exemplo nullibi terrarum viso. Quod possit malum comparari tam indignæ servituti? néque hîc finis, ubi enim semel Principes vicerint, & prætextu Asyli, ut nuper Lavardinus, urbem armis, Clientelis, factionibus impleverint, ijdem, quibus nunc & paribus minis alia Pontificum jura, quoties libuerit, involabunt: imò nec tuta Pontificum & libera electio; redibítque Ecclesia in pristinam servitutem, quando videlicet sub Dominatu Tusciæ Marchionum Pontificis electio non liberis suffragijs, sed pretio, armísque agebatur, imò ex voto meretricum, quæ in aula magis placuissent. Meritò igitur Innocentius etiam principia, omnémque

 speciem

ſpeciem externi Dominatûs deleta voluit, ne fruſtrà eſſent remedia morbo jam valido; nec ullum malum credidit huic poſſe comparari.

Quintò. Sed & Patrum exempla Pontificem noſtrum docuêre, ne in tam juſta & neceſſaria cauſa minis, vaníſque terroribus cederet. Nulla planè virtus Magnum Pontificem ut magnanimitas & conſtantia decet, nec alia magis in Patribus floruit primitivæ Eccleſiæ, quando perpetuæ cum Principibus lites crucem averſantibus. Infinitus ſim, ſi omnia recenſeam; memoriâ repetatur, quantis minis egerit Juſtina contra Ambroſium, Eudoxia contra Chryſoſtomum, Valens Imperator contra Athanaſium; qui tamen nullo unquam terrore moveri poterant, ut à ſententia decederent: & tamen illi, qui minabantur, non Galliæ aut Hiſpaniæ Reges erant, ſed totius Orbis, Europæ videlicet, Affricæ, Aſiæque Imperatores. Quibus verò minaban-

minabantur, Epiſcopi tantùm: quantum ergo pudoris, ſi Pontifices paveant, Epiſcopis intrepidis, metúque liberis? & denique quidquid Galli iraſcantur, nunquam Orbis terrarum credet, Ludovicum Regem illi Eccleſiæ bellum illaturum, à qua ejus Stirps coronam accepit. Nam quæ gloria tanto Regi arma in Sacerdotes vertiſſe, & Patrem ac Pontificem ſuum ideò bello pulsâſſe, quia non voluit, quod non licuit? Ergo cùm Romam Gallus expugnaverit, Portis Vaticani hæc inſcriptio grandibus litteris incidetur: *Templum Religionis, quod Chriſtus fundavit, Petrus erexit, Pipinus dotavit, Ludovicus deſtruxit?* Non poteſt id fieri, quidquid Galli minentur.

XVIII. *Decimotertiò*, (a) Conqueritur Lavardini Defenſor: *Omnia Pontificios in pejus interpretari. Vocari exercitus paucos illos Clientum & famulorum, qui Lavardinum comitabantur ex decoro tantæ*

 Digni-

(a) Fol. 5.

Dignitatis, quippe Galliæ Legatum. Palatium, quo receptus est, arcem appellari. Tintinnabulum, quo horæ, prandia, funera, hospitúmque adventus indicatur, pro signo erumpendi. Disciplinam, Ordinémque Domesticum, pro stationibus & excubijs militaribus. Denique si Lavardinus Angelus Dei sit, statutum esse eum deformare, ut saltem à pueris fatuisque, quorum semper maximus numerus est, suffragium ferant.

℟. Credo equidem hunc Oratorem cæcis & surdis scribere voluisse, qui nec audierunt, nec viderunt Lavardini ingressum; alioquin, quæ rogo fiducia tam nota, tam comperta negandi? Legantur, quæ supra de Lavardini in urbem adventu dicta sunt, evolvantur annales, an ullus unquàm Legatorum ita ad Pontificem, aliúmve Principem ingressus sit: Roma interrogetur, & tota Lavardinum accusabit, nec ego immorari volo jam suprà narratis, & quorum Roma tot testes, quot oculos habet.

XIX. *Deci-*

XIX. *Decimoquartò: Consultiùs facturum Pontificem* dicit, *si Ecclesijs Asyla, non Palatijs adimeret; Ecclesias enim precibus porrigendis institutas esse, non protegendis flagitijs.*

℟. Modesta enimverò petitio, & digna Advocato. Tollantur Ecclesijs Asyla, & dentur Palatijs; & plus valeat in tuendis reis Lavardini reverentia, quàm Majestas Dei. Nec interest Templorum Asyla à Deo in veteri testamento, & ab Ecclesia in novo tot sacris Canonibus, tot sæculorum decursu sancita esse; hæc omnia cessent, & in Lavardini cultum vertantur. Qui ita discurrunt, planè ostendunt nihil sibi Religionis superesse; alioquin ex Asylis Templorum inferre potiùs contrarium deberent, extinguenda videlicet esse Asyla Legatorum. Cùm enim tot sint Romæ Asyla, quot templa, quid opus est illa multiplicari tanto innocentiæ pacísque publicæ periculo? & quæ ratio, ut cùm non omnia flagitia sint secura

in

in templis, sint in Lavardini palatio? nec opus est præsentem Pontificem à Gallis moneri, ne permittat, ut criminosi Templis abutantur; qui enim non patitur illos Legatorum ædibus, multò minùs patietur abuti ædibus Dei.

XX. Decimoquintò: *Non possunt enarrari scandala, quæ ex hac Pontificis duritie in hæreticis nascuntur; eósque impediunt, ne veræ Religioni accedant.*

℟. Idem quóque Christo objectum fuit: *Scis*, inquiebant Apostoli, *quia Pharisæi scandalizati sunt in sermone hoc.* Non ideò tamen cessavit Christus causam agere veritatis; imò monentibus respondit: *Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum.* In quem locum optimè Divus Gregorius: (a) *Inter verba vituperantium semper ad mentem recurrendum est, & si in ea non reperitur malum, quod de nobis narratur, in magnam debemus lætitiam prosilire. Quæ enim debet esse tristitia, si omnes accusent, & sola conscientia nos liberos esse demonstrat?*

(a) S. Gregor. l. 8. c. 45. ad Pallad. Presbyt.

demonſtrat? habemus Paulum dicentem: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium Conſcientiæ noſtræ. Job quóque dixit: Ecce in Cœlo teſtis meus? ſi ergo eſt nobis teſtis in Cœlo, teſtis in corde, dimittamus ſtultos foris loqui, quod volunt. Quamquam ne hâc quidem excuſatione opus eſt; conſtat enim neminem offenſum, aut ſcandalo affectum eſſe, quòd Pontifex Aſyla ſuſtulerit, quódque à tam ſancto propoſito nullo metu averti potuerit; imò Calviniſtæ etiam ac Lutherani id maximis laudibus proſecuti ſunt. At verò quòd Lavardinus Aſyla invaſerit, quódque Rex Galliæ Pontifici, quem pro Chriſti Vicario agnoſcit, tam ſancta imperanti non acquieverit, & propter umbram inaniſſimi privilegij, ſolíſque Latronibus utilem, Eccleſiam, totámque Europam turbaverit; id enimverò eſt, quòd hæreticos Orbémque Chriſtianum vehementer ſcandalo affecit, quódque tot præclara Gallorum facinora turpi maculâ fœdavit; Regis ergo

ergo Ministros & Confessarios scandali moneri oportuit, non Pontificem Innocentium.

XXI. *Decimosextò :* (a) Opponit quóque, *exempla Ludovici sancti, Philippi Pulchri, & Ludovici XII. Regum Galliæ, qui excommunicationes à Gregorio IX. Bonifacio VIII. & Julio II. fulminatas nihili duxère. Quis ergo prohibeat istos imitari?*

℟. Fallitur Lavardinus, si credit omnia se Regum & Sanctorum exempla imitari posse; alioquin & homicidia, & adulteria poterit, quia à Davide commissa & sancto, & Rege; non ergo videndum est, quid Reges fecerint, sed quid lex fieri, omittíve jusserit; lex enim erroris est expers, non Principum facta. Et David non ideò sanctus, quia adulterium commisit; sic Ludovicus IX. non ideò inter sanctos relatus, quia excommunicationem contempsit. Quamquàm multò aliter res se habet, quàm hic scriptor

(a) Fol. 5.

ſcriptor recenſet. Dicit Ludovicum IX. Galliæ Regem *contemptui habuiſſe excommunicationem, quâ Gregorius IX. in Fridericum II. Imperatorem animadverterat*; citátq; ad marginem Matthæum Pariſium. Sciendum verò eſt, hiſtoriam Pariſienſis etiam Gallorum judicio falſi ſuſpectiſſimam eſſe, in ijs præſertim, quæ Pontifices ſpectant; nam editio Matthæi Pariſij primò ex Bibliothecis Anglicanis prodijt ſub Regno Eliſabethæ *anno 1561.* Poſteà Tiguri iterùm typis impreſſa *anno 1589.* Utrúmq; ex Præfatione ad Lectorem habetur præfixâ Codici Salisburgenſi. Jam Lectori judicandum relinquo, quæ fides haberi debeat libro, quem ex manibus Calviniſtarum habemus, juratis Pontifici hoſtibus: poſſis limpidam ſperare ex tam turbido fonte? (a) Ipſe Maimburgus (cui in deflo- randa

(a) Maimburg de la Decadence *lib. 2. pag.* 112. Ubi. *Il debite de fables, & des fauſſetez toutes viſibiles .... ridicule digreſſion ... beveüe groſſiere, &c.*

randa Pontificum auctoritate tanta voluptas) fatetur, Parisiensem *mendacia, fabulásque palpabiles & crassissimas nugas Lectoribus proposuisse.* Sed multò gravior Maimburgo Spondanus (a) Apamiarum Episcopus, & inter præcipua lumina recensendus Gallicanæ Ecclesiæ, ubi recitâsset, quæ de Ludovico sancto Parisiensis narrat, hæc adjungit: *Hæc diffusè blaterat Parisius, quæ meras nugas esse hominis cerebro laborantis tam nullus dubito, quàm omninò mihi persuadeo, nullum fore sanæ mentis, qui putidam ejus narrationem & futilem Dialogismum inspexerit, qui non idem mecum sentiat, cùm etiam tantæ rei ne per somnium quidem ullus prorsus alius Auctor meminerit.* En tibi, quàm nullius fidei sint, quæ de Sum̃is Pontificibus Parisius scribit, etiam ex sententia Gallorum Auctorum! & tamen in causa tanti momenti Lavardini Causidicus tam levibus testimonijs utitur; sed quid faceret, cùm meliora defuerint? fateor sanctum Ludo-

(a) Spondan. ad ann. 1223. n. 12.

Ludovicum leges aliquas tuliſſe Immunitati Eccleſiaſticæ, ac Cenſuris ab Epiſcopo latis oppidò graves; ſed id fecit Aulicorum conſilijs deceptus; at ubi errorem à Gregorio IX. edoctus eſt, continuò correxit, reſciditque legem reverentiâ Pontificis. Vide inſignem Gregorij epiſtolam, (a) in qua propoſitis Theodoſij, Valentiniani, Caroli Magni Imperatorum exemplis, qui immunitatem Eccleſiaſticam acerrimè protexerunt nullò Majeſtatis dedecore, exemplar adjungit Diplomatis, quo Honorius III. Pontifex anathemate percuſſit, quotquot hujuſmodi leges ferrent, quales Ludovicus. Agnovit continuò Rex ſanctus, correxítque errorem non tam ſpontè, quàm aliorum inſtinctu commiſſum. Illud quóque memoratu dignum, cùm ejus Romam Legatus ab Alexandro IV. diploma retuliſſet, quo poteſtas fiebat nominandi

(a) V. epiſtol. 390. lib. 9. & Raynald. ad ann. 1396. n. 31.

nandi Pastores ad vacantia Sacerdotia, Rex sanctus recusato privilegio, & Diplomate in flammas projecto ad Legatum conversus: (a) *Quod mea negotia Romæ strenuè obieris, laudo: quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo; intelligo enim, quanto cum periculo anima mea & Regni hoc susciperem.* Hæc sunt Ludovici sancti exempla, quæ oporteret suggeri Christianissimo Regi: non illa, quæ ab ejus majorũ gloriosis vestigijs tantoperè abludunt, ejúsq; gloriam & conscientiam pari damno afficiunt. Quæ de Philippo Pulchro, & Ludovico XII. narrantur, silentio potiùs digna sunt, quàm memoriâ, mirórq; Lavardini Causidico nullum pudorem esse ea recensendi; nam Philippum quod attinet, constat eum in flore ætatis raptum, & si credimus Divo Antonino, (b) aliísque, dum aprum insequitur, equo excussũ. Reliquit tres filios, qui omnes uxorum adulterijs fædati, fatóque

(a) Spondan. ad ann. 1254. n. 14 (a) Antoninus 3. p. tit. 21. Spondan. ad ann. 1314.

tóque im̃aturo, & sine maribus defuncti, Valesijs coronam reliquêre. En tibi quorum Regum & quàm infelicium exempla Ludovico nostro inculcantur? Ludovici XII. in Julium Pontificem conatus, *pessimum consilium, & Christianissimi Regis nomine prorsùs indignũ* Spondanus (a) vocat: nec aliud Cœli judiciũ; Ludovicus enim quinquennio post infelici morbo abreptus est. Absit à me, ut regnanti Ludovico pares exitus velim. Comparentur Principes, qui Pontificem venerati sunt, quíque persecuti; Constantinus videlicet, Theodosius, Pipinus, Carolus Magnus, Philippus II. cum Justiniano, Henricis, Fridericis, Philippo Pulchro, aliísque, & continuò patebit, quorum virtutes, & fortunam precari oporteat Christianissimo Regi.

XXII. *Decimoseptimò:* (b) Opponit Pontificum curas: *Qui prætextu,* inquit, *Religionis rebellium factiones contra legitimum Regem Henricum IV. adjuverunt, id verò nemo unquam probavit.* ℟.

(a) Spondan. ad ann. 1510. (b) Fol. 8.

℟. Verum est, nullum unquam Calvinistarum probâsse, quæ pro Religione in causa Henrici IV. Pontifices egerunt; nec miror ea quóque non probari Lavardini Advocato, qui singulis ferè paginis Calvinum redolet. Si rebelles vocandi sunt, qui non priùs Henrico IV. subdi voluêre, quàm hæresin exueret, verámque Religionem profiteretur, hæc planè culpa aut potiùs calumnia non tam Romanum Pontificem, quàm præcipuas Gallici Regni familias, ac maximè Clerum Gallicanum involvit, qui nunquam adduci potuit, ut Principi Calvinistæ subderetur. Ipsa Gallia Pontifices imploravit, & præsertim Sorbona, ne pateretur Calvinistam regnare. Audi epistolam Perandæ ad Patriarcham & Legatum Cajetanum *anno 1592. die 16. Aprilis. Sorbona hujus sententiæ est, urgétque Pontificem, ut ipse Regem Galliæ pronuntiet, declarétque; alioquin Gallia conclamata est, expérsque remedij. Et esse hanc potestatem Pontifici Regem declarandi*

randi rationibus planè evidentibus, multísque exemplis ostendunt, imò adjungunt: ubi Pontifex Regem pronuntiaverit, ísque in Gallia denuntiatus fuerit, continuò & à Clero, & ab omnibus Catholicis receptum iri. Vides quæ sententia tunc fuerit Cleri Gallicani, omniúmque in Gallia Catholicorum; Galli ergo Pontifices, non isti Gallos impulêre.

Cæterùm cùm in negotio fœderis Gallici multa contigerint, quæ nunquam Pontifices probârunt; breviter rem totam evolvam, ut tantò clariùs verum à falso distinguas.

Sciendum igitur est, cùm edicto *Anni 1576.* Henricus III. Galliæ Rex Calvinistis libertatem & exercitium Religionis totâ Galliâ, aditum ad omnes dignitates & honores, paritatem Judicum in omnibus Parlamentis, octo urbium possessionem securitatis causâ, aliásque conditiones Catholicæ Religioni planè funestas permisisset; Catholici tam iniquis pactis offensi novum fœdus jurârunt

fidei tuendæ. Fœderis caput Henricus III. Galliæ Rex. Leges quas fœdus complectebatur, Gregorio XIII. oblatæ, rejectæque sunt; quamvis enim hæresin deletam vellet, non tamen factiones Regno fatales probabat. Audi Spondanum: (a) *Gregorium huic fœderi suffragatum esse, neque scripto proditum fuit; neq; ullo alio argumento probari potest: quin imò ne tum quidem, cùm Guisius apertè se detexit, ne dum hoc tempore, Pontificem fœderi favisse, sed semper Patrem se amantissimum & fidum Henrici Regis amicum se exhibuisse, vel ipso teste Serrano, aut ejus Continuatore utróque hæretico, ac proinde Pontificum hoste apertè intelligitur, cùm ad finem anni 1584. scribit, oblatum tunc fuisse fœdus Gregorio, ut illud approbaret tanquàm pro Ornamento & propugnatione Ecclesiæ Romanæ conditum; verùm Gregorium annuisse quidem, ut contra Hæreticos ageretur, at nequanquàm motus illos populares approbare voluisse, sicq; nuntios inanes dimisisse.*

Certum

(a) Spondan. ad ann. 1576. n. 7.

Certum igitur eſt, etiam teſtimonio Hæreticorum, initia fœderis Gallici à Pontifice improbata eſſe ; eodémque Spondano teſte, Principes Catholici fœderis nunquàm à Gregorio XIII. impetrare potuerunt, quamvis ardentiſſimè precarentur, ut Regem Navarræ, Condeúmque Principem Duces Calviniſtarum anathemate feriret. (a) Sixtus, qui Gregorio ſucceſſit, Henricum quidem Navarreum Communione fidelium interdixit, Regnóque inhabilem pronuntiavit, nunquàm tamen permoveri potuit (quamvis Hiſpaniæ Rex Philippus ardentiſſimè, & cum minis urgeret) ut fœdus cum Hiſpano adversùs Henricum jungeret, idque Spondanus (b) teſtatur. Cùm tandem Henricus nollet hæreſin ejurare, & maxima Galliæ pars, præſertim Clerus Gallicanus Catholicum Principem vellet ; nec leges Regni funda-

 mentales

(a) Spondan. ad ann. 1585. (b) Spondan. 1590. n. 5.

mentales alium, quàm Catholicum paterentur; Pontifices egregiè partes suas egisse, ut Henricum metu saltem compellerent ad hæresin deserendam; respondítque effectus: quippe Henricus coronæ anxius maluit hæresin, quàm Regnum amittere, séque Catholicum professus est. Continuò sublatæ discordiæ, placati Pontifices, & Gallia Henrico subjecta. Si ergo cessâssent Pontifices, néque oportunè tantis malis remedia applicâssent, & Henricus, & utérque Ludovicus, Filius videlicet Nepósque; & tota denique Gallia, Regum exemplo hæresi perijsset: si ergo fateri volumus, Galliam Catholicam Pontifici debemus, solísque hæreticis dolere hoc potest.

XXIII. *Decimo octavò:* (a) *Inauditum esse*, conqueritur, *ut Legati Principum non auditi, non excepti fuerint, nisi priùs omnia Pontifici cederent; non vi, non imperio cum Principibus agendum, sed amicis conventionibus:*

(a) Fol. 8.

bus: quoties & Hispania & Italia Principes Immunitatem Ecclesiasticam violaverint; non ideò tamen eorum Legatos, aut non agnitos, aut non admissos esse.

R/. Alia facies est aliorum negotiorum, alia præsentis, & de quo agitur. Si enim Pontifex Lavardinum pro Legato habeat, permittátque Asylis uti, jam Gallis novus actus, & nova possessio accedit, sicque nova cavillandi materia: & quando semel admissos iterùm possessione deijcias? & quid reliquis Principum Legatis fiet, qui jam Asylo cessêre? Non potuit ergo Pontifex Lavardinum pro Legato admittere, ut non simul Asyla admitteret, jam Decretis, exemplísque Legatorum damnata; & si semel Asyla admitteret in Gallorum gratiam, nulla spes ampliùs illa extinguendi infinito Boni publici damno, scandalóque fidelium. Cùm ergo Lavardinus & Legatum se ferret, & nollet Asylis cedere, idem erat pro Legato agnoscere, quod causâ cade-

re; non ita in alijs negotijs: cùm enim, exempli causâ, Legati ab Hispanis, Italísve Principibus mittuntur, violatæ immunitatis Ecclesiasticæ reis; non ideò mittuntur, ut pergant sub oculis ipsius Pontificis, apertóque contemptu idem crimen repetere; sed ut excusent, aut deprecentur, aut aliorum negotiorum causâ. Non ita Lavardinus, cujus ingressus, & mora non potuit cum majori contemptu, injuriáque conjungi præsentis Pontificis; suprà quóque ostendi, apud omnes Nationes receptum esse, ex similibus, aut etiam levioribus causis Legatos non admitti.

Jactat quidem Lavardinus: *Secretas instructiones Pontifici gratissimas se afferre.* At veniâ ipsius dixerim, quis credat meliora esse, quæ latent, quàm quæ monstrantur? cùm ex adverso soleant Galli piscantium more escam foris ostendere, hamum intùs celare. Sed quidquid sit, non debuit Pontifex spe cujuscúnque præmij tot abusus

per-

permittere, quot ex Aſylis naſcuntur, nec mercatui exponere impunitatem peccandi.

Decimononò: (a) Miratur Lavardini Advocatus, *Pontifices Romanos tam ſeverè in Gallos agere, tam indulgenter in Hiſpanos, cùm ab iſtis injurijs, & ab illis tot beneficijs affecti ſint.*

℟. Non eſt mearum partium, Hiſpanorum, Gallorúmque in Romanam Sedem beneficia conferre: nemo negat multa Pontifices Gallis debere, ſed & Gallos quóque multa Pontificibus. Exempla etiam Sixti V. eorúmque præcipuè Pontificum, qui in Gallias ſedem transtulêre, ſatis oſtendunt, non eſſe in Hiſpanos tantam indulgentiam, quantam Galli declamant. Sed quidquid de alijs ſit, ego ſolius Innocentij cauſam ago, nec ulla mihi de alijs cura. Innocentium verò eodem jure cum Hiſpaniæ Legato egiſſe, quo cum Galliæ, imò omnibus egit, notiſſimum eſt; nul-

(a) Fol. 9.

lum enim istorum aliâ conditione Romam admisit, quàm ut Asylis cederet. Intempestiva ergo, imò injusta querela est partialitatis Innocentium in ea causa postulantis, in qua constat pari, eodémque jure in omnes expertum esse.

XXIV. *Vigesimò*, (a) Adjungit: *Mirum non esse, si Lavardinus eas censuras moratus non sit, quas inutiles, imò perniciosas experientia, & Sixti V. Bulla satis ostendunt.*

℟. Sic omninò Lutherani & Calvinistæ philosophantur. Si velit hic Gallus censuras universim curandas non esse, hæresis est, nec calamo punienda. Si velit tunc excommunicationem metuendam non esse, cùm injusta est, aut ab eo lata, cui nulla auctoritas ferendi; verum dicit, sed nihil ad rem nostram. Si verò contendat, justa an injusta sit excommunicatio, non ex conscientia Judicis pendere, qui sententiam dixit, sed

(a) Fol. 9.

ſed ex arbitrio rei, qui punitus eſt, adeò ut ſpernere excommunicationem poſſit, ſéque illi non ſubdere, quoties injuſtam cenſuerit; nihil dici potuit aut imprudentius, aut injuſtius: quando enim ſe reus puniri patietur, ſi ejus arbitrio, & non Judicis ſedeat, de juſtitia aut injuſtitia pœnæ judicare? nec pœnâ teneatur, quoties injuſtam cenſuerit, aut ſaltem, quoties injuſtam dixerit? aut quis reus non dicet ſe injuſtè damnatum, ſi hoc ſufficiat pœnæ evadendæ? & quis credat tam malè inſtitutam à Chriſto Eccleſiam, ut voluerit valorem pœnæ ex arbitrio, judicióque rei pendere, id quod in nulla Republica, quamvis Barbara valuit, valebítque? Verum igitur eſt, neminem ligari poſſe injuſtis cenſuris; ſed æquè verum, juſtæ illæ, an injuſtæ ſint, ad judicem, ut cognoſcat, non ad reum pertinere: nihil ergo Lavardinum, ejúſque Adulatores juvat, quidquid opponunt de injuſtitia cenſurarum.

Sed quid si Pontifex injustè excommunicatione aliquem plectat? numquid illâ tenebitur?

Eadem quæstio de quolibet Principum excitari potest: quid si enim Rex Galliæ injustè aliquem ad carceres damnet, numquid tenebitur carceres subire? Si dicas non teneri, modò constet omnium judicio de sententiæ iniquitate; non verò si solus Reus, ejúsve amici iniquam esse querantur. Idem ego de Pontifice & Lavardino, isto Reo, illo Judice dicam. Sicut enim sententiæ Christianissimi Regis nullius judicio subduntur, mutaríque non possunt, quia Galliæ Monarcha est; ita néque Pontificis, quia Monarcha Ecclesiæ. Sed audi Pontificis Gregorij Magni elegantem doctrinam: (a) *Sub magno moderamine Pastores Ecclesiæ solvere vel ligare debent; sed utrùm justè an injustè obliget Pastor, Pastoris tamen sententia gregi timenda est, ne is, qui subest, & cùm injustè fortè ligatur, ipsam obligationis sententiam ex alia culpa*

(a) S. Gregor. Magnus hom. 20. in Evang.

culpa mereatur. Pastor ergo vel absolvere temerè vel ligare vereatur. Is autem, qui sub manu Pastoris est, ligari timeat vel injustè, nec Pastoris sui judicium temerè reprehendat, ne etsi injustè ligatus est, ex ipsa tumida reprehensionis superbia culpa, quæ non erat, fiat.

Quod verò adjungitur: *Constare experientiâ, excommunicationes noxias esse, malísque eventûs.*

Respondeo hanc esse omnium rerum mortalium conditionem, ut prosint, noceántque, utcunq; utenti libuerit: nec est aliquid tam sacrum, quod abusus non lædat. Idem de excomunicationibus dicas, quæ multis profuêre, ut Theodosio Magno, Carolo Magno, Henrico Magno; nec ullus istorum ideò magnus non fuit, quia Sacerdotibus paruit; nec minus Principum animæ quàm corpora remedijs subduntur, quoties ægrotant nullo damno Majestatis. Quòd ergo aliquando excommunicatio nocuerit, non remedij, non medentis hæc culpa, sed ægrotantis fuit.

Quanta series malorum ex bellis nascitur? num ideò tamen Ludovicus Galliæ Rex bello abstinuit, quo Belgium, Austrasiam, Alsatiam vastavit tanto impendio sanguinis Christiani? quòd si dicant, multa esse mala, quæ ex bellis, armísque proveniunt, sed multò plura fore, si bellare non liceat. Idem ego de Censuris, armísque Ecclesiasticis dicam, quibus si metu mali uti non possis, multò pejora evenient; quippe omnia Principibus licebunt, éstque amplissimum in Gallijs exemplum, ubi Religio perierat, nisi vibratis Censuris, metúque Regni amittendi Henricus Magnus hæresin exuisset.

Sed nimius sum, cùm rebus tam claris probandis, & totâ Ecclesiâ, sempérque receptis consumor. Fecit Innocentius, cùm Lavardinum excommunicavit, quod Symmachus, quod Innocentius, quod Hadrianus, quod Ambrosius, quod alij Pontifices, Patrésque fecerunt. Faciat Lavardinus, quod

quod Arcadius, quod Carolus Magnus, quod Theodosius aliique Imperatores, hoc est, pœniteat, séque Pontifici subdat, nec erubescat post tot Imperatores culpam fateri. *Stravit*, inquit de Theodosio Ambrosius, (a) *omne, quo utebatur, Regium insigne: deflevit in Ecclesia publicè peccatum suum, quod ei aliorum fraude obrepserat; gemitu & lachrimis oravit veniam; quod privati erubescunt, non erubuit Imperator publicè agere pœnitentiam: nec ullus posteà dies fuit, quo non illum doleret errorem.* Utinam Lavardinus imitetur.

XXV. *Vigesimoprimò*: (b) Laudat Advocatus Lavardini, Pontificis Innocentij ad Deum, preces: sed negat istas in rebus agendis sufficere: *Audienda esse sapientum Consilia, interrogandos Canones, & ex horum præscripto, non ex privatis inspirationibus sæpè fallacibus Bullas texendas esse. Si hæc Innocentius præstitisset, nuperum contra Legatorum immunitates*

(a) S. Ambros. Orat. funeb. in Theodos.
(b) Fol. 10.

Diploma vulgatum non fore. Suffragia Cardinalium Bullæ adscripta subreptitia & extorta esse, nunquam enim Bullam fuisse Cardinalibus exhibitam. Clausulam & formulam illam Bullæ insertam videlicet, de consilio & consensu fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium illusoriam esse, nec ex vero appositam, sed stilo Cancellariæ.

℟. Fateor, cùm hunc hominem de Orationibus, de Inspirationibus, déque sacris Canonibus disputantem audio, non magis risu abstinere posse, quàm olim Apelles, cùm sutorem de Helena differentem. Quid enim in domo Lavardini minùs curatur, quàm sacri Canones, Orationes, sanctæque Inspirationes? & cujus rei major, quàm istius ignorantia? Consultius ergo tacere, quàm ignota narrare.

Cæterùm quid dici possit inverecundius, quàm non auditos esse, non consensisse Cardinales, nec Bullam eis communicatam; cùm tot Cardinalium nomina & suffragia sint Bullæ

Bullæ adſcripta? num ergo velatis oculis ſubſcripsêre? Nihil planè de tam ſacro Collegio, tótque egregijs Senatoribus dici poteſt indignius, quàm aut non vidiſſe, aut non perpendiſſe rem tanti momenti, & cui ſubſcribebant; nam quod dicitur: *Extorta fuiſſe ſuffragia*; nimis nota calumnia eſt: quî enim Innocentius extorſit? vi, metu, an dolo? at hæc omnia nimis aliena à Moderni Pontificis moribus, nec ullus Cardinalium de vi aut fraude conqueſtus, cùm tamen omnes ſubſcripſerint, Eſtreo & Maidalchino exceptis.

Nec dici poteſt, nimis feſtinatum eſſe; cùm conſtet jam primis annis Bullam fuiſſe conceptam, & undecim annorum ſpatio maturatam, idque toties Regi Chriſtianiſſimo inſinuatum, & ab Iſto, Ejúſque Miniſtris Pontifici promiſſum eſt, in Gallijs quoque receptum iri aliorum Principum exemplo. Quot annis ergo opus eſt, ut maturum conſilium dici poſſit, ſi undecim

decim non sufficiunt? Quamquàm & injustitia Asylorum tam clara & omnibus nota, ut nec Theologis, nec consilijs, nec annis opus fuerit ad eam ostendendam.

Paucas infra lineas redit Auctor ad ipsam querelam videlicet: *Sapientissimos quósque S. Collegij non admitti ad Pontificis consilia, quibus nunc Europa turbatur.*

Ænigma videri posiit, quos Gallus intelligat ijs verbis: *Sapientissimos quósque.* Constat enim Bullæ contra Asyla Cardinales Cibum, Ottobonum, Cassanatam, Columnam, Azolinum, Pium, Chisium, Medici, Norfolcium, aliósque subscripsisse, Estreo tantùm & Maidalchino exceptis; oportet ergo Estreum & Maidalchinum solos inter *sapientissimos* reponi; at ego hactenùs credebam solos non esse.

XXVI. *Vigesimosecundò:* (a) Conqueritur, *Pontificem Innocentium ex consilijs pendere Religiosorum ignorantium, rerúmq; mundi expertium; nec non Prælatorum minoris*

(a) Fol. 10.

minoris sortis, quibus unica cura genio Pontificis adulari, à quo extolli momento possint.

17. Quæ de *Religiosis ignorantibus, minutísque Prælatis* notâ Advocatis modestiâ declamantur, longâ refutatione non egent. In causa Asylorum consilia cum Religiosis collata non credo, saltem me latet; nec opus erat, re toties, & à tam multis Pontificibus jam olim decisâ. In causa verò Regaliæ, & quatuor Propositionum Conventûs Parisiensis, scripsêre quidem Religiosi solito more, quippe jam à primis Ecclesiæ annis ea pars Religiosis servata, ut veritati succurrerent, quoties impugnabatur. Fecerunt ergo Religiosi, quod semper factum, & quod debebant. Ceterùm an ignorantes illi sint, ex libris, quos scripserunt, agnoscas; illi testimonium dicent, quinam postulari ignorantiæ debeant, qui Regi, an qui Pontifici serviunt. Planè nemo totâ Galliâ repertus est, qui hisce ignorantibus respondere sit ausus,

sus, aut qui potuerit; adeò veritas prævaluit, & æquitas causæ. Quòd si velint, ideò Religiosos, qui pro veritate scripserunt, ignorantes esse, quia scientiam Principibus adulandi non callent, & quam Gregorius Magnus egregiè depinxit; verum dicunt, fateórque ignorantissimos esse, nullóque modo cum aulicis Lavardini, aut cum Regis Confessario posse comparari. Sic verò illam Gregorius descripsit: (a) *Deridetur justi simplicitas. Hujus mundi sapientia est, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare; quæ falsa sunt, vera ostendere, quæ vera sunt, falsa demonstrare: hoc qui sciunt, cæteros despiciendo superbiunt. At contra sapientia justorum est, nihil per ostensionem fingere, sensum verbis aperire, falsa devitare, pro veritate contumeliam lucrum reputare. Sed hæc justorum simplicitas deridetur, quia ab hujus mundi sapientibus puritatis virtus fatuitas creditur. Omne enim quod innocenter agitur, ab eis procul dubio fatuum reputatur.*

Quæ

(a) S. Gregor. lib. 10. moral. c. 16.

Quæ de *Minutis Prælatis* dicuntur, eos videlicet ſpe præmiorum Pontificis genio adulari, neſcio quem feriant; credo enimverò nullum in palatio Pontificis morari tam minutum Prælatorum, qui non pluribus æquivaleat Lavardini ſpatharijs, & quot faſces Advocatorum, quótque Talonij ſufficient, ut unum ex minutis hiſce Prælatis componant? Multò minùs conſtat mihi, quâ illi ſpe ducantur; illud certum eſt, nemini hactenùs, qui in Regaliæ & quatuor propoſitionum conflictu cauſam veritatis egerunt, meliorem fortunam proveniſſe, aut à Pontifice auctum eſſe, ſi Cardinalem Aguirre excipias, cui excellens doctrina exemplo Baronij, Bellarmini, Cajetani, aliorúmque Purpuram meruit: ego ſi pro lucro, non veritate certandum ſit, malim Pariſijs operam locare, quàm Romæ, ſpem enim provocarent Maimburgi exempla, ac præſertim Regij Confeſſarij, cujus familia ex tenui & arida, (a)

da, (a) adeò opibus aucta est, ut pretio ducenties millium Francorum excubias Regij Palatij coëmerit, præter alia nec pauca emolumenta. Tanti videlicet pretij est Theologia aulicis grata: nihil simile Roma.

Paria ferè sunt, quæ in sua Apologia Ministris Pontificijs Lavardinus objecit, videlicet: *Omnium contentionum, quæ Pontificem inter, Regémque agitantur, causam temeritati ac insolentiæ Ministrorum adscribendam esse, qui ob Pontificis defessam annis, morbísque ætatem, negotijs admoti illius gratiâ abutantur, Galliæq; turbandæ omnem lapidem moveant.*

Ita placuit Lavardino loqui, qui specie humanitatis tunc maximè Pontificem arguit, cùm maximè excusat. Quid enim pejus de Principe dicas, quàm quòd Ministris utatur temerarijs, insolentibus, ac hostibus publicæ pacis, & istis non molem tantùm Principatûs, sed etiam animum

(a) Capitanno della Porta del Louure.

mum ac gratiam suam committat? Planè ingentia cogitanti, quæ in componenda disciplina Ecclesiastica, in abusibus corrigendis, in profligandis hæresibus, ac præsertim in Turcico imperio propè ad internecionem úsque delendo, à Moderno Pontifice feliciſſimè peracta sunt, adeò ut hac in re non omnium tantùm retrò Pontificum memoriam, sed etiam omnium mortalium spes & vota superârit; oportet, inquam, ingenuè fateri, Ministros Innocentij non temerarios, non insolentes esse, sed tales, quorum merita Galli imitentur, séque felices ducant, si aliquam tantùm partem eorum gloriæ ac virtutis consequi poſſint; nam quòd ijs odium Gallicæ Nationis Lavardinus obijcit, compertum est, non posse odij accusari in ea causa, quæ non solos Galliæ, sed omnium Regnorum, Principúmque Legatos tangit, & quorum nemo hactenùs conquestus est, sibi injuriam fieri. Nulla ergo

in causa tam justa, támque omnibus probata Ministrorum Pontificis culpa, sed eorum tantùm, qui contra omnium Principum exempla retinere potentiâ volunt, quod jure non possunt, aliósque injuriæ ac odij postulant, qui sua, imò qui Christi patrimonia usurpari non sinunt.

Quamquàm quid frustrà ego excusandis Ministris laboro, quando nemini compertum non est, hodiernum Pontificem nunquàm ex Ministrorum consilijs pependisse, sed conscium potestatis, ac muneris sui, ac præsertim cælestis patrocinij, rebus lentè discussis omnia arbitrio suo ac prudentiâ metiri, nec alijs imperandi, sed obsequendi munus relinquere, adeò ut si quæ culpa est, soli Pontifici adscribi debeat, rerum omnium, quæ fiunt, & conscio, & arbitro; quamquàm nec culpa, nec imprudentia dici potest, quod tanto tempore, támque maturis consilijs, assensúque totius ferè sacri Collegij, imò totius

Orbis

Orbis terrarum, si paucos Gallorum excipias, probatum, decisúmque, est. Cæterùm ex hoc quóque Lavardino ignosci potest, quando Romam nuper ingressus nec Pontificis mores, nec integritatem Ministrorum satis compertam habuit, & ideò utrósque ex aulæ genio æstimavit.

XXVII. *Vigesimotertiò:* (a) Ingenti & magnificâ Digressione à Legatorum Asylis ad Conventûs Parsiensis Propositiones conversus: *Ignorantissimos esse*, dicit, *qui Declarationem Parisiensem novitatis accuset, cùm constet, antiquissimam esse Gallicanæ Ecclesiæ sententiam. Quòd si privati aliqui Doctores, aut etiam ipsæ Synodi Gallicanæ, ut illæ anni 1614. & 1615. contrarium docuerint, reliquias fuisse infortunati illius fœderis, quod Ligam vocant; tunc enim Pontificis emissarios alienis doctrinis Galliam imbuisse; ac præsertim Cardinales Jojosam, Peronium, Surdium: Ducésque ac Marescallum Guisium Majenium, Espernonium, & Ancreum conatos esse Parlamentum,*

(a) Fol. 11.

mentum, ac facultatem Theologicam pervertere, sed nunquàm potuisse. Antistites, qui Parisiensi synodo interfuêre, & merito eminentis doctrinæ, & Zelo Religionis, & conversione tot hæreticorum (quos invictis rationibus domuerunt) tantum sibi famæ comparâsse, ut sufficiat illorum auctoritas sustinendæ nuperæ Declarationi, ac hominibus persuadendis nullo privato affectu præventis. Ex adverso nuper ad purpuram promotos multò inferiori merito esse, nulláque re aliâ commendabiles, quàm odio Gallorum, vastísque voluminibus, quæ fabulis, vanísque ac millies refutatis rationibus infarserint.

℟. Sic solent victi: mordent & lacerant, cùm arma perdidêre. Ignorantissimos dicit, qui nuperam Declarationem Conventûs Parisiensis novitatis accusant. At lubeat Lavardino, ejúsque Ministris ea perlegere, quæ à Cardinali Aquirre, & Auctore Galliæ Vindicatæ scripto vulgata sunt, videbítque Parisiensem Declarationem tam alienam esse à Patrum, ac præsertim Ecclesiæ Gallicanæ

doctrina,

doctrina, ut nihil magis; nec mihi quæ illic dicta ſunt, & quibus Galli reſpondere nihil poſſunt, repetere animus eſt, quippe in alio argumento verſamur. Perronij & Richelij Cardinalium doctrina, & in Galliam merita mundo notiora ſunt, quàm calumnijs obſcurari poſſint; & quis in nupero Pariſienſi Conventu ſedit, qui cum Perronio & Richelio poſſit comparari?

Et illud quóque riſu dignum: *Perronij, & Galliæ ſynodorum doctrinam reliquias fuiſſe fœderis Gallijs infauſti.*

Nimirum Conſtantinopolitanum, Epheſinum, Chàlcedonenſe, Lateranenſe, Lugdunenſe, Ferrarienſe Concilia: ſancti quóque Cirillus, Athanaſius, Cyprianus, Damaſus, Bernardus, Antoninus, Bonaventura, Thomas, aliíque Patres, qui Pariſienſi declarationi adverſantur; reliquiæ dici poſſunt fœderis ſacri. Illud verius dixiſſent, Religionem Catholicam reliquias eſſe fœderis

 ſacri,

ſacri, niſi enim hoc eſſet, nunquàm Henricus, nunquàm Henrici filij, Nepóſque, ſicque nunquàm Gallia hæreſin exuiſſet.

Quod additur de doctrina Galliæ Epiſcoporum, parùm intereſt meâ, docti an indocti fuerint, qui Pariſijs ſederunt; nam & Neſtorius, & Arius, & Calvinus docti fuêre. Plures in Gallia fuiſſe, qui purpuram ambierint, credo: plures meruiſſe, quàm qui nuper promoti, ignoro; Pontificis judicium fuit, qui tamen nec Galliam omiſit, quamquam non illos elegerit, quibus major cura tantam dignitatem optandi, quàm merendi. Nec ob libros eruditiſſimè ſcriptos alium quàm Cardinalem Aguirre evectum ſcio. Nullum huic in Gallos odium, ſed unus amor veritatis, & hæc tam invictè probata, ut nihil Gallis occurrerit, quod reſponderent; tam etiam modeſtè propoſita, ut habeant Adverſarij, quod imitentur: ſed cùm nec imitari modeſtiam velint, nec reſpondere

ſpondere rationibus poſſint, ad convitia & injurias appellant, & molem libri accuſant, cùm opprimuntur mole veritatis.

Auctoritatem quod attinet Conventûs Pariſienſis, nullius plenè momenti eſt.

Nam *primò* conſtat, Patres, qui huic Conventui aſſederunt, alios odio & vindicandi cupidine; alios metu corruptos fuiſſe. Repetantur memoriâ, quæ Pontifex contra Regaliam, próque libertate Gallicanæ Eccleſiæ fecit, & ex adverſo quàm iniquis animis à Galliæ Epiſcopis (quorum tamen cauſa agebatur) ac præſertim Tholoſano & Pariſienſi Archiepiſcopis accepta fuerint, & quàm ſæva ab illis perſecutio ſecuta. Relegantur etiam, quæ ipſi Galliæ Antiſtites litteris (a) ad Pontificem datis de ſuo metu profeſſi ſunt, quæque illis Pontifex reſpondit; & continuò patebit, verum eſſe, quod dixi, in Conventu Pariſienſi

(a) Anno 1682.

ſienſi omnia odio, metúque agitata eſſe. Et quid boni ſperes, ubi odium præſedit, metúſque ſubſcripſit? & quoties experimur, etiam ſapientiſſimos hominum, quoties his affectibus rapiuntur, multa facere & dicere, quorum ipſos pœniteat, aut ſaltem pudeat? Nota ſunt Tertulliani, Origenis, Luciferi, Photij aliorúmque exempla.

Secundò. Nulla Conventui Pariſienſi facultas contra omnium Patrum, Conciliorum, ac præſertim Gallicanæ Eccleſiæ ſententiam aliquid ſtatuendi. Qui enim Conventus Pariſienſis, ut cum tota retrò Gallicana Eccleſia comparari debeat? quantóque minùs tot Concilijs & Patribus præferri? aut ſi auctoritas & doctrina te movet, cur non magis movet, tot Patrum, tot Conciliorum, imò Eccleſiæ totius, quàm paucorum, quos odium, metus, vindicta, adulatio perverterant?

Tertiò. Et quid miraris Pariſienſem

Con-

Conventum errâſſe, quando conſtat ob ſimiles ferè cauſas Antiochenſe, Ariminenſe, Epheſinum ſecundum, & alia Concilia errâſſe, in quibus longè májor & numerus, & doctrina, quàm in nupero Pariſienſi: & quis neſcit etiam hæreticis ſuos Conventus & ſynodos eſſe, in quibus fortè non minor doctrina quàm Pariſijs, ſi hæc ſufficeret: non ergo ab iſtis veritas quærenda, ſed ab illo, cui Chriſtus dixit: *Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos.*

Quartò. Adde & Regaliæ, & quatuor Propoſitionum cauſas ad majores, imò maximas pertinere, quæ etiam Gallorum teſtimonio ſoli Pontifici reſervantur; hic ergo ſolus & unicus Judex; at plus valet, magiſque obligat unius Judicis ſententia, quàm mille aliorum judicia, quibus nulla auctoritas decidendi. Denique certum eſt, & alibi, invictéque probatum, Concilia à Pontifice improbata nullius eſſe auctoritatis; quantò ergo

minoris auctoritatis Conventûs Parisiensis decreta? Poterit ergo Episcopis Parisiensibus ab Innocentio repeti, quod olim Ariminensibus à Damaso dictum est: (a) *Numerus Episcoporum, qui erant Arimini* (Parisijs) *congregati, præjudicij vim habere non debent, præsertim cùm formula illa concepta sit, néque Episcopo Romano* (*cujus ante omnia sententia expectanda erat*) *néque alijs ei consentientibus.*

Vigesimoquartò: Multa subdit de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, quas negat Pontificum privilegijs deberi. Sed cùm hoc nihil pertineat ad præsens argumentum, sitque integris libris confutatum, alto Gallorum silentio, nihil habeo quod addam, præter illud Apostoli: (b) *In libertatem vocati estis fratres; tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis.*

XXVIII. *Vigesimo quintò:* Negat Leges, Bullásque à Pontifice latas ad Principum Oratores, eorúmque domus

(a) Theodor. l. 2. c. 22. (b) Ad Galat. 5.

mus, & viciniam, ſeu quarterium extendi poſſe. (a) *Legatum enim Perſonam Principis, ejúſque ſupremam, & independentem auctoritatem repræſentare; ædes Legati, eſſe ædes Principis, nec proinde Pontificis legibus comprehendi. Hæc Lavardino comperta, & ideò nihil Innocentij Bullæ deferre potuiſſe.*

℟. Si hæc ita habent; ergo non ſolùm Romæ Regijs Legatis jus Aſyli & Quarterij, ſed omnibus Principum Legatis, & in omnibus aulis competet, ac præſertim Pariſijs Legato Pontificis. Hic enim eâdem ratione, quâ Lavardinus cauſari poterit: ſe Pontificis ſupremam & independentem auctoritatem referre: ædes ſuas, ædes eſſe Pontificis, nulliſque Regijs Legibus ſubjacere, nec à Regijs ſatellitibus viciniam ſuam percurri poſſe. Quæ omnia ſi nec Pariſijs, nec alibi locum habent, cur habeant Romæ? an verò ſoli Galliæ Legati Principem ſuum repræſentant?

(a) Fol. 13.

tant? Et si esse Galliæ Legatum est Legitimus titulus Asyla & Quarte-rium obtinendi, cur hoc tantùm Romæ, & non alibi Gentium? Certum igitur est omnium Principum Gentiúmque exemplo, Jus Asyli & Quarterij saltem extra proprias ædes, multóque magis in tota vicinia Legatis Principum nec deberi, nec dari; malè igitur à Lavardino petitur titulo Legationis.

Taceo Lavardinum Legatum non esse, cùm ut sæpè repetitum, non solius mittentis consensus Legatos faciat, sed etiam Principis, ad quem mittitur.

Taceo in nupera Innocentij Bulla non contineri Legem verè humanam, sed Divinam & naturalem (cui omnes non tantùm Legati, sed etiam Principes subduntur) videlicet: *Non invadendi, nec retinendi aliena Domino invito.*

Taceo denique Legatos etiam agnitos, receptósque multis ex causis remitti posse, præsertim cùm hostilia moliun-

moliuntur, alienam Jurisdictionem invadunt, aut invasâ abstinere nolunt, cúmque Principi, ejúsque Ministris Justitiæ insultant, ut nuper Lavardinus.

XXIX. *Vigesimosextò:* (a) Obijcit Possessionem immemorialem.

℟. Hoc unicum est argumentum, quo decipi solent simplices, rerúmque ignari; & tamen instar aliorum planè vanissimum: imò tantum abest, præscriptionem obtendi posse, ut potiùs hoc ipsum jus immunitatis & Asyli pro exemplo serviat rerum impræscriptibilium; adeò ut si in scholis Juris-Consultorum quæratur: *Quodnam sit paradigma rerum, quæ nunquam præscriptæ sunt, & nunquam præscribi possint?* Respondere debeat: *Jus Asyli à Lavardino Romæ petitum;* in hoc enim uno omnes defectus Præscriptionis conveniunt.

Piget me ad ista devolvi, sed postquàm Gallus hoc argumento uti voluit,

(a) Fol. 14.

luit, in eóque summam rei collocare, non possum silere. Nego ergo hoc jus Asyli à Gallis præscriptum esse, aut aliquando potuisse præscribi.

Nam *primò* Præscriptio non est Divini aut naturalis, sed humani juris, ac civili lege inducta. Unde si supremus Princeps, qui Civili Lege non tenetur, declaret se nolle, ut res aliqua intra suum Principatum præscribatur, certum est præscribi non posse. At Pontifices Romani à Julio III. usque ad Modernum Pontificem semper & factis, & severissimis Legibus professi sunt, nolle se, ut hujusmodi immunitas tanquàm publicæ quieti, Gentium juri, humanísque commercijs adversa præscriberetur; non ergo præscribi potuit.

Secundò. Tota & unica ratio, ob quam Præscriptio admissa est, illa fuit; ne jura & Dominia rerum incerta essent, si multis annis, quietéque ab aliquo possessa restitui deberent. At hæc ratio in nostro casu

locum

locum non habet: nec enim incertum esse potest, ad quos pertineat jus capiendi, puniendíque reos in tota Romana urbe, & locis à Lavardino prætensis; cùm certissimum sit ad Romanos Pontifices pertinere, ab ijsque semper exercitum, ut ex Archivijs, Protocollis, communi totius urbis testimonio, ac confessione etiam Gallorum constat, quod suprà ostendimus, cùm de Pisana conventione ageretur.

Tertiò. Ad præscriptionem requiritur bona fides in legitimo aliquo titulo sive vero, sive præsumpto fundata, adeò ut sublatâ bonâ fide, ne mille quidem annorum possessio præscriptionem pariat; idque ut Præscriptio à furto & rapina distinguatur: at in nostro casu, quæ bona fides, quísve legitimus titulus aut esse, aut præsumi potest, quando Summi Pontifices legitimi istarum rerum & unici Judices toties & tam enixè publicísq; edictis hæc Asyla prohibuère, imò abusum

appellârunt *abominabilem, detestandum, publicæ pacis perturbativum, fomitem rebellionis, pessimi, valdéque pernitiosi exempli, rem enormem, nimiam corruptelam, ausum temerarium, abominabile & detestandum nomen*, fieríne, inquam, potest, ut bona fides ac legitimus Titulus esse vel præsumi possit, in rebus, quas ex Principis edicto constat, *abominabiles, enormes, detestandas esse, &c.* Quod si nec bona fides, nec titulus Legitimus, ergo nec Præscriptio.

Quartò. Certum quóque est, sine continuata & nunquam interrupta possessione nec esse, nec concipi posse ullam Præscriptionem; imò hæc nihil aliud est, quàm continuatio Possessionis. At in argumento, de quo agimus, quî fieri potest continuatam fuisse Possessionem, quando ab omnibus Pontificibus tot edictis, tot actibus, exemplísque in contrarium editis abrupta & truncata est, quoties micare & prodire ausa? Quis

vocet

vocet adultam, quæ toties in cunis oppreſſa, quoties nata?

At Legati ſæpè conati ſunt hanc immunitatem ſibi vendicare, imò aliquandiù eâ uſi ſunt.

℟. Aliud eſt conatus & factum; aliud præſcriptio; ſi conatus & facta ad præſcriptionem ſufficiant, jam dudum patrocinio Præſcriptionis homicidia, adulteria, perjuria & omnia flagitia liceant, quæ multò pluribus conatibus, exemplíſque, quàm immunitates Lavardini nituntur.

Quòd ſi dicas: *Hæc juri Divino & naturali adverſari, & ideò præſcribi non poſſe.*

Reſpondebo non minùs eſſe juris naturalis, Diviníque hæc præcepta, quæ pro baſi totius Juris-prudentiæ Juſtinianus poſuit videlicet: *Neminem lædere, jus ſuum unicuique tribuere;* quæ palàm eſt violari uſurpato à Legatis jure Aſylorum, quæ enim major læſio & fraudatio juris alieni eſſe poteſt, quàm ſupremum Principem & Pontificem magnâ parte Juriſdictionis in Urbem Romanam pri-

vare, & flagitijs, ne deleri possint, patrocinium præstare paratâ impunitate?

Quintò: Æquè certum est, quæ juri publico, & communi quieti repugnant, nullo tempore præscribi; at verò quid magis repugnat, quàm hoc Asylorum jus, quo datâ flagitijs securitate & licentiâ, necesse est publicam quietem proscribi. Ipsi Galli, quando contra Jus Regaliæ longissimam Possessionem, ac suprà omnem memoriam pro Ecclesijs allegari audierunt, quid aliud & sæpiùs respondêre, quàm juribus ad Coronam & Principatum pertinentibus præscribi non posse? At verò jus crimina puniendi multò magis Coronæ, supremæque auctoritati añexum est, quàm jus Regaliæ: nam sine hoc possunt Regna & Principatus consistere, imò si Galliam excipias, nullum Regnum hoc jure potitur; non verè conservari Regna possunt sine auctoritate necessaria puniendi sceleratos; id

enim

enim ad publicam quietem & pacem pertinet, cui promovendæ Principatus instituti sunt.

Sextò. Denique Præscriptioni complendæ tempus necessarium est; nec enim quovis die aut anno aliena jura præscribi possunt: sed contra privatarum Ecclesiarum jura quadraginta annorum tempus necessarium est: contra verò jura Romanæ Ecclesiæ centum añorum. At Legati, quamvis cum alijs Urbis Magnatibus usurpare hoc jus jam Julij III. ætate conati sint, eo tamen semper expulsi, coactíque cedere, liberâ justitiâ & omnibus locis exercitâ usq; ad annum 1670. quando sub Clemente X. ob causas nuper libatas, non edictis quidem, aut pœnis, nec etiam satellitum excursu Asyla Legatorum turbata sunt; sed tantùm precibus, querelísque apud Principes actum, ut hunc usum extingui permitterent. Idque multò efficacius à Moderno Pontifice, quod solùm sufficeret impediendæ præ-

scriptioni,

ſcriptioni. Demus ergo (quamvis ob cauſam modò allegatam ne hoc quidem concedi poſſit) duodeviginti annos elapſos eſſe; quantum id temporis eſt, ut non dico contra Pontificem, ſed ne quidem contra privatum Civem præſcribi poſſit? nihil ergo Lavardinum juvat oſtentata Præſcriptio.

XXX. *Vigeſimoſeptimò* : Conqueritur, *violari Piſanam Conventionem.*

℟. Piſanâ Conventione nihil aliud contineri, quàm ut Legatis Galliæ honor exhibeatur tanto charaćteri debitus, non verò, ut jure Aſyli gaudeant, præſertim, quando alij Principes ei renuntiârunt. Imò Alexander VII. conſtantiſſimè negavit aućtoritatem ſuam Aſylo præſtare, illúdque ratum habere, ut ex publicis documentis conſtat. Aliud eſt ergo honor legatis debitus, aliud Aſylum, neque hoc ad jura Legatorum pertinere, omnium, qui de hac re ſcripſerunt, teſtimonijs conſtat, patétque alio-

rum

rum Principum exemplo. Deinde Piſana Conventio de Legatis loquitur, qualis Lavardinus non eſt, quando, ut ſuprà jam monui, non ſolius mittentis imperium Legatum faciat, ſed etiam conſenſus Principis, ad quem mittitur.

XXXI. *Vigeſimo octavò:* Multis locis conqueritur Lavardini Orator: *Modernum Pontificem Innocentium malè in Gallos animatum eſſe; idque toto ſui Pontificatûs tempore multis, magníſque exemplis oſtendiſſe.*

℟. Poſſet Innocentius reſpondere, quod olim Elias ſimilis culpæ à Rege poſtulatus: cùm enim illum iſtis verbis Achab alloqueretur: *Tu ne es ille, qui conturbas Iſraël?* Reſpondit: *Non ego turbavi Iſraël, ſed tu, qui dereliquiſti mandatum Domini.* Si Galli juſta peterent, & quæ concedi poſſent, meritò & ante alios audirentur. Cùm verò illa petant, quæ Conſcientia non admittit, quis amabo cauſa repulſæ?

pulsæ? qui petit, an qui negat indigna? permittant Galli aliquem locum Conscientiæ, nec injuriam aut odium putent Regem soli Deo postponi.

Recensebo, de quibus Galli causantur, se à Pontifice exauditos non esse, sitque Lectori judicium, odium an necessitas dici possit, quidquid Pontifex Gallis negavit?

Primò enim Rex Christianissimus Jus Regaliæ propriâ auctoritate ad Ecclesias duplo plures extendit, quàm quæ anteà huic servituti subjectæ erant, imò etiam ad Ecclesiam regularem, qualis fuit Apamiensis, idque contra Lugdunensis Concilij Decreta, contra Præscriptionem immemorialem, contra Leges omnium retrò Galliæ Regum, & deníque contra jus & immunitatem tot Ecclesiarum.

Secundò. Vicarij Generales ab Apamiensi Capitulo Canonicè electi, Regiâ auctoritate operáque Archiepiscopi Tholosani expulsi sunt, aliíque

que intrusi, Canonicis omnibus Regularibus Apamiensis Ecclesiæ direptionibus, carceribus, exilio pulsis, totóque Capitulo illius Ecclesiæ dissipato; unde funestum schisma secutum, durátque in hunc diem.

Tertiò. Nominatio in aliquibus Monasterijs Urbanissarum Sanctimonialium Regi vindicata, suppressis liberis Electionibus, intrusísque Titularibus Abbatissis, unde summa ac plena scandali inter sacras Virgines exorta confusio.

Quartò. Oppressio Cluniacensis Abbatiæ, in qua licèt vi Concordatorum jus eligendi sit penès Religiosos, & ij quendam Patrem Beuveron canonicè elegissent, hoc tamen renuntiare coacto, punitóque longo exilio substitutus est Bullonius Cardinalis, quem nunquam Pontifex adduci potuit, ut confirmaret, quippe contra Canones intrusum, cúmque insigni injuria, damnóque canonicè electi.

Quintò.

Quintò. Extincta quóque sunt Regiâ auctoritate quàm plurima Leprosoria, & loca pia (quorum plurima ad Ordinem S. Lazari spectabant) & Regis jussu invalidorum Xenodochio unita, quod noluit Pontifex ratum habere.

Sextò. Usurpata quóque nominatio Abbatum in quàmplurimis Galliæ Monasterijs, alijsque Provincijs bello quæsitis, cum certa clade Instituti & Disciplinæ Regularis, quod nunquàm Pontifex probavit.

Septimò. Nominati quóque sunt ad vacantes Ecclesias duo ex illis Prælatis, qui anno 1682. Conventui Parisiensi assedêre, novámque & omnibus Ecclesiæ, Galliæque Patribus adversam doctrinam inducere moliti; ac etiam pro Regalia deciderunt, excluso Pontifice, cujus tamen judicio causas majores reservari certissima Patrum Regula est, etiam à Maimburgo, aliisque Gallis admissa. Hos verò à Rege nominatos Episcopos tan-

tanquàm ſuſpectâ, ſacríſque Canonibus adversâ doctrinâ infectos Pontifex reſpuit; unde Galli animum obfirmârunt, ut ne quidem alios Epiſcopos ferè triginta proponerent, ingenti vacantium Eccleſiarum damno.

Octavò. Taceo novam, & Gallicâ pietate indignam perſecutionem, quâ contra Eccleſiæ immunitatem tot inſignes, præclaríque Sacerdotes, & Eccleſiaſticis Dignitatibus aucti, carceribus, proſcriptionibus, exiliiſque puniti ſunt. Hæc nunquam Innocentius probare potuit, & quî poſſet à ſacris Canonibus, ab Eccleſiæ Gallicanæ inſtitutis, & Legibus Divinis, humaníſque adeò aliena? Hinc Gallorum querelæ, qui & Pontificem, & Pontificis Miniſtros, odij acuſant, quòd non velint, quæ non licent quódque non poſſint Regiorum Miniſtrorum cupiditatibus adulari; & Deum, Conſcientiam, Regémque prodere tam turpi ac indignâ conniventiâ.

XXXII.

XXXII. *Ultimò.* Denique ſparſim hic Auctor minatur : (quod etiam Lavardinus in fine Apologiæ ſuæ fecerat) *Si quis reverentiæ & honori defuerit Legato tanti Monarchæ debito, reum illum fore omnium malorum, quæ ex irata, offenſáque Regis Majeſtate provenire poſſint.*

℞. Jam obſervatum eſt, Aſylum non pertinere ad honores ac jura Legatorum, nec Lavardinum poſſe Legatum dici, ſicque nullam juſtam cauſam prætexi Regiæ indignationis. Quòd ſi tamen, ut Lavardinus minatur, Chriſtianiſſimo Regi placuerit armis hanc cauſam finire, & quod jure non potuit, vi ac potentiâ exprimere, nihil aliud Innocentio ſupererit, quàm ut patientiâ Pontifice dignâ, quidquid Regi viſum fuerit, intrepidè patiatur, ſéque non Achillis, aut Hectoris, ſed Piſcatoris ſucceſſorem meminerit, cui, ut gladio abſtineret, à Chriſto imperatum eſt. Non ergo Chriſtianiſſimo Regi, Eccle-

Eccleſiæque Primogenito aut arma, aut acies opponet, ſed reverentiam Pontifici debitam. Dicétque Innocentius, quod olim & in ſimili cauſa Ambroſius: (a) *Meminiſtis, quod lectum eſt, Nabuthem ſanctum virum poſſeſſorem vineæ ſuæ interpellatum petitione Regiâ, ut vineam ſuam daret, reſpondiſſe: abſit ut ego tradam Patrum meorum hæreditatem, ſi ille vineam ſuam non tradidit, nos trademus Eccleſiam Chriſti? Quid igitur reſponſum eſt à me contumaciter? Dixi enim conventus, abſit, ut tradam Chriſti hæreditatem. Reſpondi ego quòd Sacerdotis eſt, quòd Imperatoris eſt, faciat Imperator, priùs eſt, ut animam mihi, quàm fidem auferat. Si à me peteret, quod meum eſſet, id eſt fundum meum, argentum meum, jus hujuſmodi meum, non refragarer; Verùm ea, quæ Divina, non eſſe Imperatoriæ Poteſtatis: ſi Patrimonium meum petitis, invadite: ſi corpus, occurram, vultis in vincula rapere, vultis in mortem? voluptati eſt mihi, non ego*

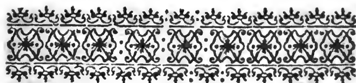
(a) Ambroſ. in Auxent. & epiſt. 33.

ego me vallabo circumfusione populorum, nec altaria tenebo vitam obsecrans, sed pro altaribus gratiùs immolabor. Hæc olim Ambrosius Valentiniano Imperatori. Hæc iterùm Innocentius Ludovico Regi.

FINIS.

REFU-

REFVTATIO TALONIJ REGIJ ADVOCATI

Ex Gallico in Latinum Sermonem translata in gratiam Veritatis.

Ui maledixerit Patri suo, &c. Exod. 21. 17. *Principi populi tui non maledices*. Exod. 22.28. *Verè frustra impugnatur, qui apud impios & infidos impietatis arcessitur, cùm fidei sit magister*. Ambros. in Psal. 118.

COmparuit nuper audax quædam declamatio à Talonio typis vulgata, sententiæque præfixa, quam Parisiense Parlamentum contra Bullam Innocentij XI. dixit; hoc est contra illud Diploma, quo Pontifex Romanus illos omnes anathemate percellit, qui Asyli aut immunitatum (quas Franchitias vocant) prætextu sceleratis, latronibus, proscriptísque patrocinium & securitatem præstant, & illos justitiæ, meritísque pœnis subducunt.

Planè nisi hoc Talonij folium palàm, totáque Lutetiâ visum esset, ac insuper nomen Parlamenti ostentâsset; quis unquam credidisset tam infame scriptum,

tótque

tótque in Romanum Pontificem, sedémque Apostolicam injurijs sparsum sub Rege sapientiâ & Religione præcipuo aut toleratum, aut Advocati Generalis calamo emissum iri, jam annis, studiisque forensibus cani? Constat equidem flagrante juventute multa ab hoc Togato contra Romanam Ecclesiam ex Lanoij scriptis profusa esse, illius, inquam, Lanoij, cui non alius scribendi scopus, quàm ut detraheret Pontificum auctoritati. Cæterùm sperari poterat ætate annis & experientiâ rerum auctâ bilem tandem minutum iri, ardorémque juventutis, quo tam multa contra Sedem Apostolicam inconsultè latraverat. Sed & reverentia non Ecclesiæ tantùm

Gallicanæ debita, ſed toti Catholico Orbi (cujus caput viſibile, Chriſtíq; Vicarium tam indignè invaſerat) & metus quóque omnium animos in ſe provocandi prohibere eum debuit tam pudendo facinore. Nam cùm viginti abhinc annis orationem vulgâſſet erroribus, injuriíſque plenam; continuò Clerus Gallicanus contra illam querelis ſupplicíque ad Regem libello pugnavit, & ſchiſmatis, hæresíſque convicit; quis non crederet cautiùs progreſſurum jam ſemel & tam graviter ictum? & tamen nunquam inſolentius in Pontificem, ſedémque Apoſtolicam, quàm in nupero libello debacchatus eſt, neſcias ſponte ſuâ, nativáque intemperie id fecerit, an ut aulæ blandiretur. Sanè

Sanè in tanti momenti negotio, quódque Europam totam concusserat, nemo non expectabat, ex historijs, legibus, ipsísque visceribus causæ magnum aliquid à Talonio productum iri, & par tam injustæ, vanæque moli sustinendæ. Nam quantis & quàm validis rationibus opus, ut hominibus persuadeas, licere Gallis in alieno Principatu, inque ipsa Metropoli supremâ uti potestate Principe invito? Et tandem jus illud immunitatum & Franchitiarum tantâ contentione à Talonio defensum, quid aliud est, quàm potestas Principem in suis provincijs auctoritate privandi; alienam jurisdictionem invadendi; impunitatem omnibus flagitijs parandi; in

communi totius Orbis Patria (ſic enim Romam Talonius appellat) & in qua ſumma neceſſitas diſciplinæ, leges omnes pervertendi; & denique tot hominum millia, quæ ex toto Orbe Romam conveniunt, ſceleratorum arbitrio & licentiæ exponendi, nullo juſtitiæ præſidio? En tibi egregiam Franchitiarum ideam! & tamen hæc ipſa eſt, cui tanto ſtudio Lavardinus laborat. Si damna & perniciem reputes, quæ ex hoc jure Aſyli proveniunt, omninò concludas, etiamſi aliquâ ratione niteretur, à Rege Chriſtianiſſimo abdicandum eſſe, ídque ad ejus pietatem & juſtitiam pertinere, ne videlicet tot flagitiorum ſe reum conſtituat, quibus uſurpatum hoc privile-
gium,

gium aut cauſam præbet, aut occaſionem.

At Talonius in vulgata nuper invectiva non argumentis, non probationibus cauſam Aſylorum propugnat, nec ſaltem pompâ illâ mendicatæ eruditionis, quam alibi oſtentat: nihil de uſu, nihil de poſſeſſione Regum Galliæ poſt fundatam Monarchiam, nihil, inquam, iſtorum; ſed aut Rethoricis figuris contentus, aut fumo Gallicanæ libertatis, aut declamationibus in aulam Romanam, aut alijs cantilenis toties auditis, totiéſque refutatis; illud unum inculcat repetítque: *Jus Aſyli ad Regem pertinere, nec unquam abdicatum iri.* Quòd ſi tanti privilegij cauſas & rationes quæras; non alias affert, quàm fi-

dem & auctoritatem suam: *Talonius dixit.*

Contendit: *Nec Reges, nec Regum Legatos posse excommunicatione puniri: Ecclesiam S. Ludovici injustè Interdicto suppositam.* Sed nullam rationem adjungit tantæ criminationis; facilius quippe, breviúsqueTalonio visum, si causam non examinaret, non discuteret; sed more sibyllarum oracula proferret nullâ curâ probandi: *Roma potestate suâ abutitur, Roma Galliæ libertates deflorat:* Hæc summa negotij. Quem ergo effectum pariet hæc Talonij Oratio à Gallis tam decantata? non alium credo, quàm ut tripudient hæretici: eruditi contemnant: Catholici, addictíque Romanæ Ecclesiæ indignentur: omnes verò boni

boni infortunium Galliæ deplorent, quæ hominem ferat summo Sacerdoti tam audacter insultantem, tantáque fiduciâ schismati præcinentem, ídque sub illo Rege, cui tanta sapientiæ & æquitatis cura.

Augétque dolorem, quòd illi ipsi, quos rebus Ecclesiasticis Rex Galliæ præfecit, & quorum operâ, consiliísque utitur Romæ, non tantùm non offendantur hujus Advocati petulantiâ, verùm etiam applaudant, exulténtque; imò tam indignæ in Romanam Ecclesiam rebellionis ipsi sint auctores, fabríque calumniarum, quibus tanti Pontificis nomen audent defædare.

Cæterùm injuriæ toto hoc Talonij libello sparsæ, adeò turba-

tim nullóque ordine incedunt, ut ijs componendis nulla mea cura ſuffecerit; fateor enim conatum me eſſe, ut illas diſponerem, quo videlicet clariùs apparere, convincíque poſſint: ſed ut dixi, prævaluit Auctoris confuſio, ut proinde oppugnari à me debeant vago certamine, & prout ſingulæ occurrerint. Niſi fortè omnia ad hæc capita reducas, videlicet *Primò* ad injurias & convitia, quæ impudenter in Pontificem vomit. *Secundò* in querelas, quas de Pontifice malè in Gallias animato ſparſim accumulat. *Tertiò* in ſententias erroneas circa auctoritatem Eccleſiæ Romanæ Matris & Magiſtræ omnium Eccleſiarum. Et *deniq;* in vaniſſimas ratiocinationes, ac puero, quàm

Advo-

Advocato magis dignas, quibus Imaginarium jus Aſyli, & Divino, humanóque juri contrarium, Regi Chriſtianiſſimo vendicare contendit. Hæc merces Talonij; & quamvis nemo unquam Aſſentatorum huc úſque proceſſerit, placuit Talonio illos omnes ſuperare adulandi peritiâ.

Primò igitur Pontifici objectat: *Jam à pluribus annis ſtatuiſſe hoſtem ſe Gallorum profiteri, amicum verò omnium, quibus Galliæ potentia aut odioſa, aut ſuſpecta.*

Vides exordium tam grandis calumniæ: quid porrò à Talonio expectas? ut probet? ut fœdera narret cum Galliæ hoſtibus ab Innocentio percuſſa? ut bella, aut ſaltem machinationes pro-

ducat in Galliæ perniciem? nihil iſtorum; conſtat enim id maximè ab Innocentio hactenùs curatum, *ut* animos Chriſtianorum Principum componeret extinctis diſcordijs, *útque* palàm teſtaretur paternum amorem, & parem amori æſtimationem, quam Chriſtianiſſimo Regi profitetur, nec aliud ab eo fœdus conjunctum, quàm innocens illud, Deóque tam charum, quo delendæ Turcarum potentiæ Chriſtianorum vires ſociavit. En odia & inſidias Innocentij. Illud verum eſt (ſi hoc culpæ dari debet) doluiſſe Pontifici, cùm Regem videret pernicioſis Miniſtrorum conſilijs nimium tribuere, Principem alioquin pium, juſtúmque, quoties ſuis, non aliorum arbitrijs

trijs ageretur. Et verò, quàm benignè, humanéque Regem admonuit, ne permitteret Regaliam quatuor Provinciarum Ecclesijs imponi, quæ semper immunes fuerant hujus servitutis, & quâ tamen ejus Ministri Ecclesias opprimebant, Regio nomine abusi, calcatáque Justitiâ?

Quis autem satis dolorem explicet, quo Sanctissimus Pontifex angebatur, cùm videret tot Episcopos, tótque alios Sacerdotes pietate, Zelóque insignes, toto Regno proscribi, & pænas gravissimas dare, nec aliam ob causam, quàm quòd Romæ obedirent, causámque libertatis Ecclesiasticæ sustinerent; idque exemplo ipsorum Galliæ Antistitum, qui octuaginta ab hinc an-

nis eam constantissimè defenderant; imò quam ipse Petrus de Marca, quamvis alioquin Regi addictissimus, egregijs scriptis agnoverat, oppressus, ut credo, mole veritatis.

Cùm videret Regiâ auctoritate institutum Religiosarum Infantiæ Christi ab Episcopis, à Pontificibus, ab ipsóque Rege approbatum, momento aboleri, nullâ justitiæ, legúmque reverentiâ?

Cùm videret hinc everti Charonense Monasterium, inde in ædibus Urbanissarum perpetuas Antistitas intrudi, idque contra omnes Leges, canonúmque Decreta?

Cùm videret arbitrio Judicum sæcularium & libertatem, & jurisdictionem Ecclesiarum turpissimâ

ſimâ ſervitute damnari; jugúmque Eccleſiæ Gallicanæ ab ijs imponi, quorum vita nimis quàm nota, & ſilentio digna: Eccleſiæ inquam Gallicanæ, quæ cùm ſingulis ferè momentis libertates ſuas jactet, re ipsâ ſæculari Magiſtratui ad pedes jacet, ſervítque miſerrimo ac pudendo ancillatu, Parlamento videlicet rebus ſacris & Eccleſijs imperitante, idq́ue majori faſtu ac dominatu, quàm ipſa Oecumenica Concilia, Romaníque Pontifices.

Cùm videret præcipuas Regni ac devictarum Provinciarum Abbatias in Commendas dari: Epiſcopos ad alienas Eccefias transferri, ſuis, quas primò ſuſceperant, relictis, commiſsíſque alteri & ſubornato Epiſcopo, qui prioris

prioris Episcopi Vicarium agat: cogi Capitula vacante Ecclesiâ, Vicarios eligere, non quos volunt, & quos Conscientia eligendos dictat, sed quos Rex imperat, præscribítque: Canonicos exilio pelli, quotquot Gubernatoribus Provinciarum licèt modestè obnituntur, recusántque Mercenarios Pastores accipere ex aulæ præscripto.

Cùm videret Galliæ Episcopos olim Apostolicæ Sedi majori quàm dici possit, demissionis & reverentiæ sensu addictos, nunc omninò dissimiles sibi in Conventibus annis 1680. & 1682. celebratis classicum aperto bello in Ecclesiam Romanam cecinisse; ac Decreta vulgâsse Apostolicæ Dignitati planè adversa, & ab ijs Decre-

Decretis aliena, quæ Ecclesia Gallicana in Comitijs anni 1616. per Cardinalem Perronium, & anno 1625. in articulis pro reparanda Ecclesiastica Disciplina condiderat. Sed ut credo, alia tunc erat ratio Galliæ Episcoporum; olim enim Conscientiæ stimulis, spiritúque Religionis agebantur: nunc metu & factionibus, aulæque instinctu; quid ergo mirum alijs ex causis alios effectus prodijsse? Ut proinde nonnemo ex Episcopis, qui Parisiensi Conventui assedit, amico suo familiariter, veréque dixerit: *Galliæ Episcopos libertatem, honorem, & Conscientiam in Conventu Parisiensi perdidisse, & nihil prætereà.*

Cùm videret Clerum Gallicanum olim pietate, scientiâ & con-

constantiâ Sacerdotali ante alios florentem: nunc adeò marcuisse, ut malit jura & privilegia Ecclesiarum suarum penitùs deleri, quàm vel vocem, vel querelam emittere memorem pristinæ libertatis. Quid minùs facerent, si mancipia essent?

Cùm denique videret tot Sacerdotes, viròsque doctrinâ insignes, exilijs, carceribus, falsis criminationibus, alijsque modis puniri, ac privari suis beneficijs; ídque nullâ judicij formâ servatâ, ac sæpè suis etiam Episcopis Diœcesanis omnium ignaris, inconsultísque: & si causam quærerent tam sævæ persecutionis; hæc una reddebatur: *Quòd Jansenismum redolerent.* Hoc nimirum crimen est, quo omnes

Inno-

Innocentes laborant; quotquot videlicet Regijs Miniſtris adulari non poſſunt. Nec refert, ſi palàm proteſtentur: *Se Janſenij quinque propoſitiones ex animo averſari.* Nihilominùs rei ſunt, & velint, nolint, oportet, ut inviti ſint Janſeniſtæ, novâ videlicet delicti ſpecie, quando cogunt hæreticos eſſe, etiam qui nolunt. Sed neque hoc ſatis, alia ſubjungunt Janſeniſmo ſupplendo; videlicet eſſe ſeditioſos: eſſe novæ Ethices (Principibus tam charæ) juratos hoſtes: eſſe mille titulis ſuſpectos: eſſe denique, quidquid non ſunt: niſi fortè hoc unum excipias, quòd illis, qui in aula ſunt, & quorum arbitrio Eccleſiæ permittuntur, blandiri non poſſint; hoc unum verúmque deli-

ctum

ctum eſt, quod ne nomine careat, *Janſeniſmum* appellant.

Accuſat Talonius *ſeveritatem Romanæ Inquiſitionis*. Sed ſi ex una parte progreſſus attenderet hujus Tribunalis, quo videlicet ſelectu accuſationes audiantur: quo ſtudio reorum reſponſa: quàm lentè & per moras ſententiæ maturentur: ex altera verò parte, ſi modum animo reputaret, quo Perſonæ Eccleſiaſticæ in Gallijs judicentur, non auditis videlicet reorum reſponſis, non communicatis depoſitionibus; non collatis teſtibus, nec coram conſtitutis; non Epiſcopis conſultis, quorum ſubſunt juriſdictioni & poteſtati; nullo ordine, nullâ formâ judicij; ejecti, proſcripti, ſpoliati, & ſquallidiſſimis cuſto-

custodijs afflicti; nullo commeatu, nullo solatio, nullâ veniæ spe, ac sæpè unius tantùm Jesuitæ delatione oppressi: si hæc inquam omnia cum Romanis Tribunalibus conferret Talonius; fateretur utique (si modò tanta ori, quanta cordi libertas) plumeum Romæ, ferreum in Gallijs jugum portari, & eorum Inquisitionem, quibus res Ecclesiasticæ à Rege committuntur, adeò inclementem, adeò crudelem esse, ut delitiæ sint, quidquid de Italia & Hispanica severitate narratur. Recordetur ergo Talonius, quàm indignis sævísque modis in Gallijs habeantur, quotquot aulæ non placent, & fatebitur, nullam de Romana inquisitione querelam superesse.

Enim-

Enimverò mala & abusus, quæ modò libavimus, & quæ longo ordine narranda superessent, Pontificem Innocentium non latent; nec omisit jam fusis ad Deum lacrymis, jam litteris ad Regem datis, humanitate, paternóque affectu plenis, jam precibus per Nuntios porrectis, remedium aliquod quærere tam pertinacibus morbis. Hoc totum est odium. Hæc persecutio, quæ Pontifici imputatur: quòd gemuerit, quòd rogaverit, quòd monuerit, quòd medelam aptaverit, quòd Immunitati Ecclesiasticæ jam in faciem cadenti brachium porrexerit, quòd Clerum reformari, injustéque oppressis quietem optaverit. Hoc, inquàm, si delictum, & odium vocari debuit,

buit, nemo nocentior Pontifice, nemo Galliæ infensior: at pari ratione & Medicus, cùm infirmo medetur, & Pater cùm filium objurgat emendaturus, inter hostes & persecutores censendi erunt.

Opponit secundo ordine Talonius (si modò Talonij sunt, quæ nullam connexionem habent cum ijs, quæ sequuntur, præcedúntque) *charissimos esse Pontifici, quos constat Jansenij discipulos fuisse, hos laudibus, hos mille favoribus cumulari.*

Non explicat Talonius, qui sint isti Jansenio addicti, & Pontifici Innocentio prædilecti, & consultò tacet, quos non potest indicare, quippe innocentes; & pœnas quoque Calumniatorum veritus, cùm

cùm eum non lateat, enixis verbis, regióque Diplomate prohiberi, ne Janſeniſtæ appellentur, quotquot aut Pontificijs contra Janſenium Decretis ſe ſubmiſerunt, aut à nullo Epiſcoporum hujus criminis damnati ſunt.

Quod verò adjungit Talonius: *Ipſum Pontificem Innocentium Janſeniſtarum partes fovere*; tam petulanter, falſóque dicitur, ut ne quidem reſponſum mereatur; illud potiùs demiror, & Galliam, & Parlamentum ferre tam indignas, enorméſque calumnias non ſolùm toto Regno jactari, verùm etiam ipſius Parlamenti Arreſto præfigi. Hæc nimirum eſt reverentia Romano Pontifici debita? hæc juſtitia Parlamenti tam atrocia ſimulantis? & quid mirum

mirum est, tot Innocentes Episcopos subornatis accusationibus damnari, quando vel in ipsum Pontificem tanta, & tam impunita licentia?

Sed néque satis Pontificem Jansenismi postulâsse, addit Talonius: *Tam segnem esse, inertémque, in Quietistarum erroribus profligandis, ut non somno tantùm, sed lethargo correptus videatur.*

Hæc Talonius notâ Advocatis modestiâ; & tamen palàm est, non potuisse Innocentium majori Zelo & curâ persequi Quietistas, postquàm observati sunt, eorúmque hæresin extinguere. Notum est, quàm severè cum Michaële Molinos hujus hæresis infami Auctore ejúsque Asseclis à Pontifice actum. Illud verum

est, voluisse Innocentium omnium retrò Pontificum, Patrúmque exemplo, ac etiam ex Canonum præscripto discrimen fieri inter hæresis Auctorem, quique huic spontè, obstinatéque adhæserunt; & inter illos, qui licet Religione, ac doctrinâ eximij, primásque Ecclesiæ dignitates meriti; specie tamen pietatis decepti (quam viginti omninò annos egregiè Molinos finxerat) in errorem prolapsi sunt; parati tamen ex Ecclesiæ sententia illos deponere. Noluit, inquam, Innocentius hos cum obstinatis hæreticis eodem fasce involvi; nam etiam in causa Religionis nihil fieri inconsultò debet, cæcóq; impetu & citra rationem, & tamen hæc omnia à Patribus exercita, à Cano-

à Canonibus præſcripta, ſomnus Talonio, & lethargus videntur.

Cùm aliquot abhinc annos Iñocentius errores Caſuiſtarum, qui moralem Theologiam corruperant, ſolemni diplomate damnâſſet; vetuit Parlamentum vulgari, quòd in illo mentio fieret Inquiſitionis. Nunc verò cùm Pontifex cauſam Molinos ejúſque Aſſeclarum maturè, citráque paſſionem expendi vult, nec patitur præcipui meriti Prælatos adverſariorum invidiæ exponi; indignatur Talonius, urgétque Pontificem, & Inquiſitionem inclamat, Tribunal alioquin tam illi exoſum, & tunc præcipuè, cùm non patitur corruptelas opinionum Chriſtianæ Theologiæ adeò funeſtas.

Denique offendunt Advocatum noſtrum, quæ de Pontificis Innnocentij ſanctitate paſſim & ab omnibus celebrantur: *Nec alios tam præclarè de hoc Pontifice ſentire dicit, quàm Janſenij Diſcipulos.*

Quid poſſet vel ipſa invidia, ſi calamum Talonio duceret, ineptius fingere? Oportet enimverò totam Europam ex Janſeniſtis conſtare; tota enim eſt, quæ Modernum Pontificem ſummis laudibus extollit, quæ illum ut Paſtorem agnoſcit ex ſpeciali Dei providentia Eccleſiæ datum: & quæ fatetur, neceſſarium fuiſſe corruptiſſimis hiſce temporibus, ne videretur abbreviata manus Domini, & ſuorum oblita. Interroget Talonius Romam, imò

imò totum Orbem Christianum & veritati testimonium feret. Cùm Sedes Romana vacaret, jam tunc omnium votis dignissimus Pontificatu censebatur, nec spes fefellit, cecidítque major omni exspectatione eventus. Animus ab omni fastu & cupiditate alienus. Familia, & consanguinei non opibus, non honoribus aucti. Ingens domi frugalitas, & par cura sublevandæ Apostolicæ Cameræ ære alieno oppressæ. Pax inter Principes Christianos immensis laboribus parta, profusique Thesauri evertendo Turcarum imperio. Taceo felicissimum belli eventum, infidelibus, non tantùm armis, verùm etiam terrore nominis Christiani & civili bello oppressis. Taceo

Catholicam Religionem Angliæ illatam; Germaniam Turcis purgatam, certæque ruinæ ereptam; Nepotiſmum Româ proſcriptum; morum integritatem ſemper ſibi ſimilem, néque ut fieri ſolet, Principatu & faſtigio corruptam. Conſtantiam Principe dignam, omníque metu majorem, & denique infinita alia, quæ de hoc Pontifice narrari poſſent.

Hæc omnia tam vera & magna ſunt, & Innocentij virtutes tot vocibus & teſtimonijs probant, ut nullis Talonij calumnijs nulláque invidentium arte obſcurari poſſint.

Pergit deinde Talonius ad alia querelarum capita Romano Pontifici objecta, & cui maximè

inſiſtit,

inſiſtit, urgétque, illa eſt; quòd recuſet Innocentius vacantes Epiſcopatus illis conferre, quos Rex nominavit: *Tertiam ferè partem Eccleſiarum Paſtoribus vacare: ſi nolit Pontifex concordatis ſtare, ne Regem quidem illis obſtringi; ut ergo primis Eccleſiæ temporibus Epiſcopos Populus eligebat, ita nunc vice populi poſſe à Rege conſtitui, cùm præcipua populi auctoritas ſit in Reges translata.*

Sic Talonius philoſophatur. Atque utinam quàm Romæ, tam in Gallijs concordata religiosè obſervarentur, ceſſarent utíque tot illi abuſus, injuſtæque uſurpationes, quæ Galliam occupârunt, quæque bonis omnibus tot lacrymas expreſſerunt; quamvis eò tandem proceſsêre, ut facilius

 defleri,

defleri, quàm emendari poſſint.

Sed ut objectis reſpondeam, nego Pontificem eos reſpuiſſe, qui à Rege fuerant optati, modò tamen ijs conditionibus potirentur, quas Concordata, ſacríque Canones requirunt. Nec ad alios virtute Concordatorum id examinare, quàm ad Summum Pontificem pertinet. Quòd ſi abſint neceſſariæ conditiones, tenetur Rex ſpatio trimeſtri alios nominare deſideratis qualitatibus inſtructos. Nec obligari Pontifex poteſt proferre cauſas repulſæ, cùm nullius judicio ſubjaceat. Quamvis enim niſi ob juſtiſſimas cauſas repellere non poſſit à Rege nominatos; id tamen Conſcientiæ illius relinquitur, nec ab ullo Principum ad rationem

repulſæ

repulsæ reddendam, multóque minùs ad indignos admittendos, & pacta violanda constringi potest. Legantur tantùm concordata, & quæ post illam contigêre, ad memoriam revocentur, patebítque jure, an injuriâ Pontifex accusari possit. Quantis laboribus & à Cardinalibus, & à Legatis Galliæ certatum est, ut Renatus Henrici IV. Confessarius Trecensi Episcopatu donaretur, quem illi Rex destinaverat; nec tamen impetrari Bullæ potuerunt, ut videre est in Epistolis Ossati Cardinalis. Nota quóque omnibus est celebris illius Abbatis repulsa, quem cùm Ludovicus XIII. Regnantis Pater infinitis elogijs Pontifici ad Episcopatum obtulisset, nunquam tamen obtineri

potuit, ob quasdam Abbatis actiones Episcopo indignas, & clàm Pontifici notas.

At, inquies, *triginta interim Ecclesiæ ab Innocentio Episcopis privantur.*

Fallitur Talonius, Pontifex enim duos tantùm admittere recusavit, qui videlicet Anno 1682. Conventui Parisiensi interfuerant, subscripserántque omnibus in eo Conventu decretis. At Regij Romæ Ministri sive imperio Regis, sive proprio instinctu negârunt, se alios proponere posse, duobus illis à Pontifice non admissis. Sícque Gallorum est culpa, tot hactenùs Ecclesias vacare. Nolo hîc ad examen revocare illorum imprudentiam, qui Regiam Majestatem nullâ necessita-

te hujusmodi tricis implicârunt. Alij sanè Ministri conati essent, aut Episcoporum, quos Rex nominaverat, innocentiam ostendere, aut culpam elevare, aut aliâ quâvis ratione placare Pontificis animum, ne mutua utriúsque amicitia concideret, & optati à Rege admitterentur. Sed nihil istorum Regijs Ministris placuit, quippe placida & honesta respuentibus, & illa potiùs amplecti paratis, quæ omnia turbare, quàm componere possint.

Sed quidquid de hoc sit, illud saltem negari non potest, virtute Concordatorum jus plenarium Episcopos constituendi ad Sedem Apostolicam devolvi, quoties intra semestre à tempore Vacacationis nemo Pontifici præsen-

tur; tantum ergo abest, damna vacantium Ecclésiarum Pontifici adscribi posse; ut potiùs summa illius moderatio magis magísque appareat, viribus & auctoritati suæ pacem anteferentis.

Quòd ergo tot Ecclesiæ Pastoribus careant, Regiorum Ministrorum culpa est, non Pontificis Romani; nec iste, ut aulici assentatores criminantur, aut odio, aut vindictâ, aut genio Gallis adverso impellitur, sed ex Conscientiæ & justitiæ præscripto. Offerant Galli dignos Episcopali dignitate, & apertis brachijs eos Roma excipiet. Quòd si indignos proponunt, frustrà sperant Pontificem minis & clamoribus permotum iri, multóque minùs

sordidis

fordidis illis,rusticisque convitijs, quæ non puduit Talonium in tantum Pontificem expuere; & quibus nihil aliud effecit, quàm ut indignum se Togâ ostenderet, officióque quo fungitur.

Nec dicat Talonius: *Ideò nominatos à Rege Episcopos Romæ* admissos non esse, quòd non credant Pontificem infallibilem esse, & Concilijs superiorem, nec enim hæc repulsæ unica causa: sed illa potiùs, quòd in eo Conventu, quem collectum esse jactabant Regi cum Pontifice componendo; ausi fuerint causam Regaliæ definire, hoc est illam causam, quam cùm constet ex majoribus, imò maximis esse, sicque Pontifici reservatam; ac insuper per legitimam appella-

tionem ad Apoſtolicam Sedem devolutam; ignorare non poterant, non ad paucos Galliæ Epiſcopos, non Conventum Pariſienſem, ſed ad ſolum Pontificem pertinere. Et cùm oporteret in ea cauſa, in qua de libertate agebatur Eccleſiæ Gallicanæ, vires cum Pontifice, Chriſtíque Vicario conjungere; ipſi potiùs exemplo planè indigno, contra ſuum Protectorem arma ſumere, cauſas expoſtulandi congerere, Pontificiam poteſtatem in arctum cogere, ídque nullâ neceſſitate, nulláque auctoritate conati ſunt; hæ inquam cauſæ fuerunt, ob quas credidit Pontifex vacantes Eccleſias tam timidis, infidíſque Paſtoribus committi non poſſe.

Et

Et verò cui unquam in mentem venisset, adeò Episcopis Parisiensis Conventûs nullam decori, honestíque curam fore, ut eo ipso tempore contra tam sanctum Pontificem talia molirentur; quo ipse nullo sui privato commodo, incommodóque, sed unicè ob libertatem Episcoporum, quatuorque Provinciarum à Regalia exemptionem, cum Rege conflictabatur? Egregiam enimverò occasionem, candídóque marmori incidendam, ob quam videlicet crederent indici bellum Romano Pontifici, ejúsque auctoritatem minui oportere. Sed néque ullum mandatum à Clero Provinciarũ suarum Episcopi acceperant tam grandia & inconcessa tentandi.

Con-

Constat etiam illos ipsos Antistites, qui Parisios convenerant, non liberis suffragijs, sed vi, metúque, & ex aulæ imperio in cætibus Provincialibus electos fuisse. In ipsis quóque Parisiensibus Comitijs nunquam tanti momenti causa discussa, & ad examen revocata, nec etiam Episcopis, aliisque Provinciarum Deputatis libertas dicendi permissa; sed omnia ex Præsidis arbitrio, hoc est, ut ex Palatio jubebantur raptim festinata.

Nolo hîc Parisiensi declarationi, quatuórque propositionibus expendendis immorari, id jam ab alijs factum; ac illis præsertim, qui vanissimas ac plenas imposturis Maimburgi cantilenas (digni videlicet illius Cætûs Protectoris) egregiè refutârunt. Suf-

Sufficit dicere, Episcopos, qui Parisios convenerunt; & Basileensium, & Richerianorum licentiam superâsse, ac graviùs, quàm illi in Pontificis auctoritatem grassatos esse. Basileenses enim in nonnullis tantùm casibus Concilio Pontificem submittebant; at Parisienses nostri in omnibus & semper, adeò ut si Concilium aliquod legitimè congregatum hæresin posteà definiret (ut quondam Ariminense) non posset ex istorum sententia à Pontifice irritum declarari, ejúsque Decreta aboleri. Si priùs Parisienses Episcopi & Gallicanæ Ecclesiæ in Synodo anni 1625. & Conciliorum documenta percurrissent, quàm nuperam Declarationem foras proferrent; utíque

utique intellexiſſet, illam menti Eccleſiæ Gallicanæ, omniúmque Conciliorum è diametro repugnare; quippe cùm Decreta, legéſque Conciliorum vim & auctoritatem nullam habeant, niſi à Pontifice confirmata.

At ex adverſo, ſi quis Deputatorum, qui Pariſijs convenerunt, audaciam animo reputet; meritò dubitare poſſit, non tantùm an Galli, verùm etiam an Catholici ſint, agnoſcántque pro Chriſti Vicario Pontificem Romanum; ſicque ex hac etiam parte meritò Pontifex morari debuit, Bulláſque retinere, donec de illorum fide & religione pleniùs conſtaret.

Cæterùm illud quóque notandum eſt, quod Talonius ex induſtria

ſtria omiſit, videlicet, eo ipſo tempore, quo duos illos ex notatis cauſis Innocentius rejecit, ſimul profeſſum, ſe alios, qui Pariſienſi Conventui non interfuerant, libenter admiſſurum; imò ſequenti poſteà anno Abbatem S. Valerij à Chriſtianiſſimo Rege nominatum ad Eccleſiam Quebekenſem in novo Orbe promovit.

Quid hîc rogo à Pontifice non moderatè, non canonicè, ſummáque prudentiâ factum? & quis eſt Talonius, ut plura à Pontifice petat, quàm in Concordatis comprehendatur? an verò oporteat Pontificem quoslibet, nullóque diſcrimine, digni aut indigni ſint, ad Epiſcopatus recipere? aut fortè examinata, & judicata à Pon-

à Pontifice Talonij examini & judicio, aut alterius Tribunali ſubjaceant? & ſi Pontifex omnes, quotquot illi à Rege exhibentur, acceptare tenetur, quid ergo cauſæ eſt, ut in Concordatis ſtatuatur, ſi Pontifex aliquem reijciat à Rege nominatum, obligari Regem intra tres menſes alium Pontifici offerre? nec verò inſolitum eſt, aliquos à Pontifice repelli; nondum quadraginta anni effluxerunt, cùm ob ſimilem ferè cauſam nunquàm obtineri potuit, ut Petrus de Marca ad Epiſcopatum Conſoranenſem, & poſteà Archiepiſcopatum Tholoſanum priùs admitteretur (quamvis à Rege nominatus, quamvis Gallico Legato omnem lapidem movente) quàm ut ali-

qua

qua purgâſſet, quæ in celebri ſuo libro de Concordia Sacerdotij & Imperij licentiùs contra Romanam Sedem expreſſerat.

Opponit quidem Talonius: *Cardinalem Lotharingiæ in Concilio Tridentino palàm profeſſum eſſe, Pontifici Romano donum infallibilitatis non competere.*

Sed multis rationibus auctoritas, & teſtimonium hujus Cardinalis impugnari poteſt.

Nam primò nec Paulus Servita, nec Pallavicinus in hiſtoria Tridentini Concilij hujus facti meminêre; at utique meminiſſent, nec enim aut ignorare poterant, aut ſilentio prætererire rem tanti momenti, & tam omnibus notam.

Deinde

Deinde Instructio à Lotharingo ad Bretonem Agentem suum data, & quam describit Dupuy, meritò suspecta est, dubiæque fidei, & videtur ab hæreticis corrupta. Quippe Cardinalis in ea testatur: *Concilium Florentinum in Gallijs receptum non esse.* At nullus Catholicorum hoc dixerit, cùm constet ubíque locorum Florentinum receptum esse, si Græcos schismaticos excipias. Basileenses quidem omnibus viribus egerunt, ne Concilium Florentinum indiceretur, & tamen nullus Principum relictis Basileensibus, Florentinum pro Oecumenico non agnovit, illíq; tanquàm legitimo non adhæsit.

Denique ipse Dupuy ad marginem illius instructionis notat,

impe-

imperâsse Agenti suo Cardinalem Lotharingum: *Quæ Pontificem, & Concilij superioritatem spectant, omitterent legere.* Ex quibus colligere licet, pœnituisse Cardinalem, & re maturiùs expensâ emendâsse, quæ irato exciderant.

Sed quidquid de hac instructione sit, recordari omninò debuit Talonius in ultimo Lateranensi Concilio sub Leone X. apertissimè definitum esse: *Concilium Pontifici subesse*, & tamen illa ipsa synodus Lateranensis pro legitima, Oecumenica, & indubitata à Ludovico XII. & Francisco I. Galliæ Regibus, & proprio, & omnium Gallorum nomine recepta est. Sed & Cancellarius Pratensis in illo ipso sermone, quo nomine Francisci

Regis

Regis Parlamento demonſtrat, Concordatum recens cum Pontifice initum Galliæ conducere; illud quóque adjungit: *Certum eſſe, Papam, ſi paucos, raróſque caſus excipias, omni Concilio ſuperiorem eſſe.*

Errat ergo Talonius, ſéque rerum, quas narrat, omninò ignarum oſtendit, cùm audet tam præfidenter aſſerere: *Totam Galliam Baſileenſi ſynodo adhærere in ijs, quæ ſpectant ad Concilij ſupra Pontifices auctoritatem. Totam quoque cum nupero Pariſienſi Conventu ſentire.* At Talonius catenas, exilia, bonorúmque proſcriptiones amoveri faciat, dicendíque, quæ ſentiunt, libertatem Epiſcopis reddi, & continuò videbit, quàm multi nuperam Declarationem

ex

ex corde averſentur, & toti in partes Pontificis tranſeant.

Cæterùm quidquid Theologi privatim opinentur, palàm tamen pauciſſimi auſi ſunt, Pontificis auctoritati litem movere; & inter iſtos paucos duo illi, qui ad Epiſcopatus admiſſi non ſunt, nec priùs admittentur, quàm agnito, correctóque errore. Sed duo iſti facilè veniam impetrâſſent, modò Gallis placuiſſet, minori faſtu, ſtrepitúque rem iſtam aggredi: at avidi turbarum, flammámque accendendi, eò tandem devenerunt, ut jam ſemel accenſam ardentémque, nec velint extinguere, nec etiam poſſint.

Tranſit deinde Talonius ad ingentem Machinam, quâ Ponti-

ficis animum expugnaturum ſe credit. Prædicit: *Niſi Pontifex Bullas ad vacantes Epiſcopatus concedat, etiam illis, quos indignos reputat, fore, ut nihil amplius pecuniæ ex Gallijs Romam deferatur.*

O ſimplicem Talonium, qui tantum Pontificem Advocati calceo metitur! nimis planè Innocentij animum & genium ignorant, quicunque ſperant corrumpi eum poſſe tam vili pretio: non Theſauri, non regna ſufficerent; quantò minùs parum illud argenti, quod ex Gallijs affertur, quódque in tot capita diviſum etiam à ſordidiſſimis vix nomen, aut curam meretur?

At, pergit Talonius, *Pontifice Bullas recuſante, meritò ex parte Regis Chriſtianiſſimi Concordatum abrumpi*

abrumpi posse, reducique Pragmaticam sanctionem?

Sed quia nec aulæ, nec Regis Confessario conduceret Pragmaticam sanctionem, & cum ista liberas electiones Galliæ restitui, ideò Talonius noster modum alium invenit, quo & Concordata, & Pragmatica aboleri possint, & tamen jus eligendi penès Regem constitui: *Electio*, inquit, *Episcoporum olim ad populum pertinebat: at populus non amplius in eo statu est, ut hoc jure gaudere aut potiri possit: exempla quóque suppetunt Regum primæ, secundæq; stirpis, qui certis casibus Episcopos eligebant: cùm ergo Reges sint præcipua & nobilissima populi pars, possíntque tam proprio nomine, quàm Populi agere; succedant ipsi, eligántque Episcopos,*

quos posteà Metropolitanus, aliique Episcopi Provinciales confirment, consecréntque.

En tibi egregiam Gallici Advocati Theologiam! quam qui legit, audítque, meritò suspicari possit, venisse auctorem ex ultima Orbis Brasilia, ubi nulla æquitatis, nulla rationis, nulla juris Divini humaníque notitia. Talonius tantus libertatis Gallicanæ declamator nihil Pragmaticæ sanctioni (in sacris Canonibus, Conciliísque Constantiensi & Basiliensi fundatæ, si electiones spectes) nihil synodo Aurelianensi deferendum censet, quæ Capitulis Cathedralibus unà cum Magnatibus, præcipuísque Civibus Diœcesis jus eligendi restituit. Talonius adeò Canonicis

nicis electionibus adversatur, ut eas etiam impossibiles esse contendat, & quas alij quondam Advocati tanquam præcipuum caput Gallicanæ libertatis omnibus viribus propugnârunt, ipse subversas cupit. Talonius, inquam, non Canonum, non Regiorum edictorum, non Legum in Concilijs sancitarum, non denique libertatis Ecclesiasticæ memor omnia momento deleri optat; tantùm ut in aula mereatur. Jus novum condatur solâ auctoritate, Juríſque prudentiâ Talonij suffultum: Galliæ Concordata uno ictu truncentur, quippe Pontifici propitia, cui jus permittunt indignos repellendi: cesset Pragmatica; nam electiones restituit Capitulis Rege excluso: non se

Pontifex electionibus immiſceat: & denique in locum tot Canonum, tot legum, tot ſanctionum, tot Conciliorum Rex ſolus unúſque ſuccedat, eligátque Epiſcopos; ſic tamen, ut hoc ipſum jus eligendi nullis Concordatis illigetur, & contra omnium retrò Regum exempla ex ſolius Principis arbitrio pendeat. En tibi de rebus Eccleſiaſticis (quarum præcipua pars electio Epiſcoporum) Talonij Ideam! Quis rogo Eccleſiæ Gallicanæ vices non meritò defleat? quæ loco ſacrorum Canonum, loco Pontificis Summi, ex arbitrio, ſomniiſque pendeat Regij Advocati; hoc eſt, hominis ad nutum aulæ faciem moréſque mutantis, cui nulla legum Eccleſiaſticarum peritia

(niſi

(nisi cùm fortè ad Declamationes suas farciendas hincindè aliquid raptímque convasavit) nulla honoris, nulla Conscientiæ, nullâ Edictorum Regiorum cura, sed sola & unica adulandi, aulámque demerendi libido.

Meritò hæc Lectori aliena, nec ad rem spectantia videantur, cùm nihil pertineant ad jus Asyli à Gallicis Legatis expetiti; sed oportuit vestigia Talonij legere.

Jam videamus, quid de Jure Quarteriorum dicat.

Primò ingenti digressione in Bullam Cœnæ vociferatur: *Hâc novam, immensúmque Monarchiam Pontificibus stabiliri. Hâc Parlamenta jure causas Beneficiarias (quoad Possessorium) cognoscendi injustè*

 privari,

privari, ſicut etiam cauſas cum reales, tum perſonales Clericorum.

Quæ de hac nova & univerſali Pontificum Monarchia Talonius exclamat, planè nova ſunt, nec in Bulla fictæ hujus Monarchiæ ulla mentio reperitur. Quòd ſi nomine Monarchiæ ſtatum & Hierarchiam Eccleſiaſticam Talonius intelligat, in qua Parlamentum prohibetur juriſdictionem in cauſas Eccleſiaſticas uſurpare, non video, quis meritò de Bulla Cænæ conqueri poſſit; ſi modò Judices illos ſæculares excipias, quibus & antiqua ambitio in Clericos dominandi, & par cupiditas ex eorum litibus quæſtum faciendi.

Cæterùm ex modo, quo Talonius de Bulla Cænæ loquitur, omninò

omninò apparet, eam Bullam ne quidem lectam ab eo esse, sed tantùm aliorum narratione acceptam.

Primò enim supponit Monarchiam aliquam universalem eâ Bullâ stabiliri, cùm tamen nullius Monarchiæ illic mentio fiat.

Deinde supponit, censurarum, quæ in Bulla Cænæ continentur, primum auctorem Julium II. fuisse: & tamen certum est, hujusmodi & ex similibus causis censuras multis jam priùs annis Urbani V. Pauli II. & Sixti IV. Constitutionibus insertas fuisse. Posteà secuti Julius II. & Paulus III. aliíque Pontifices, quos licèt nemo odij in Gallos accuset, constat tamen eodem modo, ijsdémque solemnitatibus die Jovis

ſancti Bullam Cœnæ, & cenſuras illâ comprehenſas publicâſſe. Nihil ergo apparet, quod in ea Bulla argui poſſit, niſi, ut dixi, illud Talonio intolerandum videatur, quòd Parlamentum Eccleſiaſticis cauſis judicandis arceatur.

Tranſit tandem poſt longas digreſſiones Talonius ad interdictum Eccleſiæ S. Ludovici: *Quod contra omnes regulas, formáſque Canonicas eſſe contendit.*

Sufficeret ad hoc reſpondere, tam ſupremâ auctoritate Pontificem Romæ potiri, quàm Regem Pariſijs; hoc ſolùm diſcrimine, quòd Pontifex Romæ utráque poteſtate, temporali videlicet & ſpiritali fungatur, Rex ſolâ temporali; quæ ergo Pontifex ſemel

Romæ judicavit, ea non Parlamenti, non Talonij, non ullius mortalium, sed Dei solius examini & judicio reservantur.

Cæterùm nulla causa Talonio irascendi ob neglectas Canonum regulas; nam illæ multò severius Romæ, quàm Parisijs, & in Gallijs observantur; átque utinam cùm Regiorum Ministrorum imperio Monasterium Charonense destructum: cùm Institutum Infantiæ Jesu abolitum: cùm Urbanissæ intrusæ: cùm Cisterciensis, Cluniacensis, Trinitariorum Abbatum electiones sublatæ: cùm Regaliæ, aliæque Ecclesiasticæ causæ sæcularium Judicum Tribunalibus submissæ; utinam, inquam, cùm tam multa contra

libertatem Ecclesiarum quotidie fiunt, æquè Galli Canonum, sacrarúmque Regularum, ut Pontifex meminissent.

Cardinalis ergo Vicarius ideò Ecclesiam S. Ludovici interdicto supposuit, quòd Rector, totúmque Ecclesiæ illius Collegium ausum est Lavardinum quantumvis notoriè excommunicatum ad Sacramenta Ecclesiæ, communésque preces recipere. Constabat de Pontificis Bulla jam Regi, jam ministris, ipsique Lavardino, jam priùs notâ, quàm Parisijs discederet; nec potest ignorantiam prætexere, cùm quinque menses post vulgatam Bullam ideò armatus Romam intraverit, ut Asylum quovis modo tueretur, invitóque Pontifice; & in quam-

quamcunque faciem se vertat Lavardinus, nunquam persuadebit se ignorâsse, quæ tot signis ac velut ex industria mundo patefecit. Romam ingreditur bellatoris more, ac victori similis. Vectigalia ad portas solvere recusat. Bellicis instrumentis & apparatu se munit. Palatium Farnesium gladiatoribus, aliisque classiarijs militibus implet: excubiæ, circitores Palatium totâ nocte obambulant; credas arcem aliquam, castrúmque vi expugnatum custodiri; útque tota Roma intelligat Lavardinum non Legatum, sed militem agere, vigiliæ certis horis distinctæ campano ære indicantur. Jam rogo, post tot argumenta violatæ Pontificis Bullæ, quis ampliùs dubi-

tet Lavardinum non incidisse censuras Pontificio diplomate inflictas? & si hæc tam nota & vulgata sunt, ut abscondi non possint, nulláque tergiversatione purgari; quis neget Clerum, Rectorémque Ecclesiæ S. Ludovici, qui Lavardinum ad sacra admiserant, censuras meruisse?

At Lavardinus denuntiatus necdum fuerat.

At Talonium Concordati, & Pragmaticæ reminisci oportuit, ubi expressis verbis notatur: *Cùm quis in rebus sacris, ac participatione Sacramentorum cum notoriè excommunicatis communicaverit, posse interdicto, aut etiam excommunicatione puniri, quamvis nulla denuntiatio præcesserit.* Notorium erat incurrisse Lavardinum Excommuni-

municationem: notorium contra Pontificis voluntatem & edicta jus Asyli usurpâsse, ídque palàm, obstinatéque: néque hoc à Rectore, Collegióque Ecclesiæ S. Ludovici ignorari poterat, quid ergo obstat, ut non potuerint, meruerintque interdicto ligari? nec refugiat Talonius ad locos communes scholarium more, qui Rethoricam discunt; exclamétque in damna ex Interdictis nata; nec enim de Regnorum, aut Provinciarum Interdictis hîc agitur, quæ olim adeò frequentia; sed de interdicto, unius Parochialis Ecclesiæ, ac Romano Pontifici (quippe in Romana urbe) planè subjectæ; & quam Interdicto supponi meruit culpa & inobedientia illius Collegij.

legij. Frustra igitur cavillatur Talonius, nec quicquam reperiet, quod huic interdicto sive formam, sive substantiam spectet, solidè opponat.

At Legatus, aliúsve Regis Minister nec peccat, nec excommunicationem meretur, quoties officio suo fungitur, & Principis mandata exequitur.

Quæro, quam Talonius Religionem profiteatur, & an Evangelio credat? nam si credit, negare utique non potest, illis Evangelij verbis: *Quæcunque ligaveris super terram, erunt ligata & in cælis*, datam esse Pontifici plenam, nulláque exceptione limitatam potestatem ligandi, solvendíque; si ergo Principum Legati, Regiíque Ministri Christiani sunt, si clavi-

clavibus Ecclesiæ perinde ac reliqui fidelium subjecti; si Evangelium eos non excipit; si peccare possunt, etiam cùm Principum suorum mandata exequuntur; quâ ergo ratione sustineri potest, eos puniri ab Ecclesia, & excommunicari non posse? Ergo ex Lavardini & Talonij Theologia poterit aliquis ex Principis sui jussu in Ecclesiæ Prælatum manus injicere, eúmque vitâ privare, poterit patrimonium ac bona Ecclesiæ, ac etiam Jurisdictionem supremam (quæ omnia alia pretio superat) invadere; & tamen quia Principis imperio fecit, censuras effugere à sacris Canonibus latas; at hæc tam absurda sunt, ut hactenùs nunquàm lecta fuerint, nunquàm audita.

Imò

Imò si usum Ecclesiæ, si Canones ipsámque Galliæ historiam evolvas, quàmplurima occurrent Regum exempla, qui sacrorum Communione prohibiti sunt: si ergo Reges excommunicari possunt, quantò magis Regum Legati? Tempus me deficiat, si omnium Græcorum, Germanorúmque Imperatorum, si Angliæ, si Galliæ Regum exempla percurram. Clotharij quóque, Philippi Augusti, utriúsque Henrici III. & IV. notiora sunt, quàm ut negari ab aliquo, aut in alium sensum explicari possint. Etiam qui in Sedem Apostolicam iniquissimi sunt, fateri coguntur, sub initium octavi sæculi Leonem Iconomachum à Gregorio II. excommunicatum esse; eáque oc-

casion

casione Exarchatum Ravennatem in Italia perdidisse. Sic quóque qui maximè se Gallos profitentur, negare haud possunt, Clotharium, Philippum I. & Philippum Augustum Galliæ Reges à Pontifice Romano excommunicatos, coactósque esse, ejectis concubinis, legitimas conjuges Thalamo restituere. Nicolaus I. Lotharium, quòd repudiatâ Teutbergâ legitimâ Conjuge, Waldradam concubinam duxisset: Urbanus II. Philippum in synodo Claremontana: & denique Innocentius III. Philippum Augustum, & hunc quidem tantâ severitate, ut nullus cum eo societatem jungere, nemo publicis edictis ejus nomen, aut Regnum subscribere auderet, sed Diplomata hâc for-

mulâ

mulâ clauderentur: *Regnante Christo.* Plura, qui volet, legat solùm historias Maimburgi (tanti Pontificum accusatoris) illic longo numero exempla Henrici IV. Henrici V. Friderici I. Philippi I. Othonis IV. Friderici II. Conradi I. Imperatorum reperiet, ac multa etiam Angliæ Regum, qui sacris exclusi dedignati non sunt; aut Pontificis, aut hujus Legatorum genibus advolvi, veniámque precari. Et quid Pontifices loquor? Ipse Fulco Archiepiscopus Rhemensis anathema minatus est Carolo simplici Galliarum Regi, si fœdus iniret cum Nortmannis Gente Barbara & Idolis addicta. Verba Fulconis ad Regem scribentis hæc sunt: *Sciatis, quòd si hoc feceritis, & con-*

silijs

filijs nostris non acquieveritis; nunquam me fidelem habebitis, sed & quoscúnque potuero, à vestra fidelitate revocabo, & omnes vestros excommunicans perpetuo anathemate damnabo. Et libro 6. Capitularium (quæ ipsi Reges approbârunt) *capite 249.* Hæc verba leguntur: *Hujus Constitutionis forma servetur, & velut prævaricator Catholicæ fidei execrandum anathema fiat, & à Domino reus existat, quicúnque Regum deinceps Canonis hujus Censuram in quocúnque crediderit esse violandam.*

Constat ergo ipsos Reges hanc in Pontifice potestatem agnovisse, ac veneratos esse. Pænituit peccâsse: veniam aut ipsi, aut per Legatos deprecati sunt: pœnas denique & delicto & scandalo impo-

impoſitas læti velut remedia acceptârunt. Quòd ſi Talonium conſuluiſſent, quid aliud reſponderet, quàm *Cenſuras eſſe ignes fatuos Vaticani, qui in fumum reſolvantur, néque alij, quàm auctori nocere: carceribus, proſcriptionibus, exilijſq; cogendos Sacerdotes Eccleſias pandere, & Sacramenta petentibus dare: Pontificem calumnijs onerandum eſſe nullo falſi, aut veri diſcrimine, modò ut noceant. Denique quoties Pontificum ſententiæ diſpliceant, ab ijs tanquàm ab abuſu ad Parlamentum, ad Concilia ſeu futura, ſeu non futura provocandum eſſe.* Hæc inquam, fuiſſent Talonij ſcelerata conſilia. Sed nihil iſtorum magni illi Monarchæ, quippe alia Principibus, alia Advocatis Conſcientia. Agnoſcebant ſe inſtar

ſtar aliorum mortalium errare poſſe, & ideò non minùs moneri corrigíque ſe patiebantur; neque in eo Majeſtatem ponebant, ut Eccleſiam contemnerent, ejúſque auctoritatem peſſumdarent indignis cavillationibus; ſed in eo potiùs, ut ejus ſe legibus ſubmitterent, ut ſuo exemplo docerent, quàm oporteat Eccleſiæ cenſuras timere; & denique ut omnibus reverentiam Eccleſiæ, ejúſque Capiti, Romano videlicet Pontifici debitam inſpirarent.

Verum quidem eſt, nonnullos Galliæ Epiſcopos, pluſquàm decebat, auctoritatis ſuæ anxios, tenacéſque, ſibi pro prima inſtantia auctoritatem arrogâſſe Reges excommunicandi; unde in

in illa verba contra Gregorium IV. prorupêre: *Si veniret Regem excommunicaturus, ipse Excommunicatus discederet.* Hæc Talonius exaggerat, aptátque suæ causæ; quæ tamen, si aliquis huic Togato pudor, æternâ oblivione delenda, & ex Galliæ annalibus planè oblitteranda fuerant. (a) Qui enim Episcopi Galliæ, ut audeant in Pontificem Romanum, Christíque Vicarium sententias, pœnas, imò anathemata dictare? num ergo Episcopi superiores? num Pontifex non solùm Concilio Oecumenico, verùm etiam tumultuario Episcoporum manipulo subjectus? Hæc tam absurda, támque

(a) Ipse Aimoinus, qui hæc verba Episcoporum recenset: *Præsumptuosos & audaces* vocat. *Aimoinus lib. 5. cap. 14.*

támque indigna, ut pigeat refutare.

Illud ergo verum eſt, conſtátque ex Galliæ hiſtorijs, Capitularibus, Conciliiſque, olim Epiſcopos ſibi, ut dixeram, auctoritatem adſcripſiſſe Reges excommunicandi; cùm verò hâc poteſtate aut factionibus, aut etiam Civilibus bellis abuterentur; ſæpè Pontifices rogati, ut ſoli id facerent. Quòd ſi Talonio otium fuiſſet Clementis VI. aliorúmque Pontificum Diplomata evolvere, ac etiam inſtructionem Caroli IX. ad Paulum IV. pro Regina Navarræ, ſupplicéſque libellos d'Angenes, Perronij, & Oſſati Cardinalium pro Henricis III. & IV. Regibus Galliæ; id ſolum ſufficeret, ut Talonius

continuò fateri cogeretur, agnovisse Reges, se posse à Pontifice Romano excommunicari; & postquàm excommunicati sunt, absolvi postulâsse: ac insuper, ut hâc potestate soli Pontifices, non Episcopi uterentur, enixè rogâsse. Juris etiam Consulti, Advocatíque prioris sæculi, quamvis hæreticorum opinionibus imbuti, quæ tunc Galliam impleverant; quamvis negârint posse primo occupanti Regna exponi, aut interdicto subijci (de quo nulla modò concertatio) semper tamen fassi sunt, posse Principes excommunicari, ídque Theodosij, Leonis, Fridericorum, Regúmque Galliæ exemplis comprobârunt. Hoc ergo tam notum certúmque est, ut inficiari nemo possit.

possit, nisi qui velit Ecclesiam auctoritate suâ privare, illâ, inquam, auctoritate, quæ supra Petram, imò supra Christum, ejúsque Verbum immutabile fundata, non locis, non temporibus, non hominum arbitrio moveri potest, evertíque.

Fixum ergo ratúmque sit, posse Reges, posse Regios Ministros Censuris percelli, etiam cùm Principis mandata exequuntur; siquidem ea ipsa executio cum aliquo delictorum conjuncta sit, quæ Censuras merentur, ut nuper cum Lavardino contigit.

Quæ Talonius narrat de ijs, quæ Neapoli & in Sicilia contigerunt, indigna sunt refutatione, quippe palàm & indubiè falsa.

Conſtat enim nonnullos ex Conſiliarijs ſtatûs, Regiíſque Miniſtris à Nuntio Apoſtolico excommunicatione percuſſos ſacris abſtinuiſſe, útque Natalitia feſta obire poſſent, priùs veniam poſtulâſſe, átque etiam obtinuiſſe, cum clauſula tamen de *Reincidentia*, niſi à Nuntio imperatis obtemperarent. In Sicilia quóque cùm ob violatam Eccleſiaſticam immunitatem, & Vice-Regem, & alios Regis Miniſtros Panormitanus Archiepiſcopus anathemate percuſſiſſet, non priùs abſoluti ſunt, quàm Archiepiſcopum adirent, publicéque ac ſolito ritu veniam poſcerent.

Ea quóque prætereo, quæ de Ignorantia Bullæ, déque ejus publicatione nunquàm in Gallijs facta

facta ab aliquibus recitantur, & ipse quóque Talonius ea tantùm cursim obitérq; perstrinxit. Nam ut eo Pontificis Diplomate ij salutem, qui Romæ morabantur, obligarentur, sufficit illud Romæ promulgatum esse, Romæque pependisse. Nolo hîc quærere, Legatus fuerit, aut non fuerit Lavardinus; quamvis enim multis rationibus evincere possim, non fuisse pro Legato habitum, cùm videlicet non sufficiat aliquem pro Legato mitti, nisi etiam à Principe, ad quem mittitur, pro Legato admittatur: & quoties ipsius Pontificis Nuntij, cùm ad Galliæ limites pervenissent, jussi sunt redire, nec unquàm admissi, non aliâ ratione, quàm quòd Regi non placerent? Sed

ſive Legatus ſit, ſive non ſit Lavardinus, ſufficit jam dicere, non ignorâſſe illum, imò nec ignorare potuiſſe, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ à Pontifice vetitum eſſe, ne quis Jus Franchitiarum, Quarteriorum, & Aſyli prætendere, multóque minùs uſurpare auderet. Scivit hoc Lavardinus; uſurpavit tamen, nec monitus ceſſavit; non celari delictum poterat, non ullo Privilegio purgari; meruit ergo Cenſuras, incurrítque; & quòd poſteà non petitâ, nec impetratâ veniâ, Parochialem S. Ludovici Eccleſiam intraverit, adierítque Sacramenta; contemptus & injuria fuit, Pontificis Eccleſiæque auctoritatem cum faſtu calcantis.

Poſt-

Poſtquàm Talonius nullo fundamento dixit, à Pontifice non poſſe Legatos excommunicari; adjungit, multò minùs potuiſſe ob jus Aſyli & Franchitiarum: *Has enim eſſe jus merè temporale, ſicq́; excommunicationi non ſubiacere, tantóque magis, quòd illud immemoriali præſcriptione in Regem tranſierit.*

Sed primò quærimus ex Talonio, quis Parlamento hanc poteſtatem tribuerit, inter Pontificem Regémque cauſam Romanæ urbis, déque jure Franchitiarum judicandi? num ergò & Pontifex, & Roma, & utriúſque cauſæ ad parlamenti, Regíſque tribunal pertinent, ut ab iſto delegari, ab illo (cui tantùm cauſæ privatorum ſubmittuntur) decidi, finiríque debeant?

Deinde ut rem ex suis principijs examinemus, videndum est, quænam tandem sint illa jura, quæ in Romanam urbem sibi vendicant Legati, quæque eorum rationes; nam si Talonio credimus, potest Rex Galliæ in Romanam urbem supremam sibi auctoritatem asserere; potest Pontificem throno movere. En nova Talonij jura, quæ nec Pithæo, nec alijs (Regiorum in diversos Principatus jurium Collectoribus) in mentem venêre; nam quòd hâc auctoritate in Romanam urbem Rex interim abstineat, gratiæ Talonius & indulgentiæ adscribit, sic tamen, ut quando Regi placuerit, commodúmque fuerit, uti possit hoc jure, Romæque dominari. Potest

test Rex, *inquit*, totâ Româ potiri, nunc aliquâ tantùm ejus parte contentus est, quam Legatis suis cedit, & Quarterium vocant; nam ædes ipsas, Palatiúmque Farnesium quod attinet, in quo Legati morantur; nec Legatorum, nec Regis est, sed Ducis Parmensis. In hoc ergo Quarterio, seu in hac urbis Regione (præter lucrum, quod ex illis, qui huc confugiunt, Legatorum familiæ accedit) contendit Talonius, posse omnibus proscriptis, sicarijs, veneficis, Latronibus, Atheis, sacrilegis, Adulteris, Meretricibus, omnibúsque criminosis stationem & Asylum patere: huc Justitiæ Ministris accessum non esse: neminem hîc capi posse: nec ullum esse tam reum, quem, si huc confugerit,

fugerit, teneatur Legatus petenti Magiſtratui reſtituere, imò quicúnque & cujuſcúnque Magiſtratûs Pontificij imperio hoc ſacrarium intraverit vinciendis reis, poſſe à Legati Miniſtris percuti, occidíque. Hoc ergo eſſe grande illud Gallici Regis privilegium, quod non deleri, non alienari poſſit, & deníque cujus gratiâ Parlamentum humillimè Regi ſupplicat, ne illud violari quovis modo patiatur.

Subit planè animum admiratio, tantos, tantáque ſapientiâ præditos Senatores, quantâ illi gloriantur, qui Pariſienſe Parlamentum componunt, non erubeſcere cauſam tam frivolam, tam novam, tam injuſtam, & omnibus

bus legibus Divinis humanísque contrariam sub oculis totius Europæ sustinere, suámque illi auctoritatem præstare: & saltem moderari decebat, & aliquâ exceptione coërcere; si enim Rex auctoritatem aliquam, & jus præventionis Reos puniendi in certo aliquo, exemptóque urbis Territorio sibi assumeret, novum quidem id esset, nulláque ratione subnixum; ferri tamen utcúnque posset; quippe & delicta in aliquo tandem Territorio punirentur, & totâ Româ publicæ quieti provisum esset. Sed nihil horum, Regis Legatus. Imò quantacúnque sit hujus prætensi juris, aut privilegij injustitia, non desunt Regi nec in aula, nec in Parlamento, nec in ipso Conscientiæ

foro Adulatores, qui, ut illud tueantur, Regíque persuadeant, Caroli Magni, aliorúmque Galliæ Regum & liberalitatem, dum Romanæ urbis dominium concessêre, & modestiam extollunt, cùm tam modicâ urbis parte, quâ videlicet Quarterium extenditur, contenti sunt.

Sed Talonius nec Caroli Magni, nec aliorum donationes, nec alios titulos moratus, vult quorumcúnque criminum reos, ut primùm Legati Quarterium (quo magnus ædium & platearum numerus continetur) attigerint, continuò exemptos fieri, crimen extingui, accusationes cessare, eodémque momento, non examinatâ, non judicatâ, non remissâ causâ, omnium scelerum absolvi. Quòd si

ſi alij Principum Legati eâdem ratione, quâ Lavardinus Romam invehantur triumphantium more, Palatia & Quarteria ſua militaribus ſtationibus impleant, armíſque ut nuper Lavardinus jus Aſyli invadant; & deinde Latronum aliquis aut domum expilet Lavardini, aut aliquem occidat ex ejus domeſticis quanti ab illo ſtrepitus, quantíque clamores? *Aſyla corruptelas eſſe, quæ ferri non poſſint: provocare omne genus flagitia; obſtare naturali, Gentiúmque juri; extirpanda igitur & excindenda eſſe, nec minori ſeveritate è medio tollenda, quàm in Galliæ Regno jura quædam Dominativa ſublata ſint, quamvis longiſſimo & antiquiſſimo uſu jam dudum inolita.*

 Quòd

Quòd si à Talonio quæras, quæ tandem sit ratio, ob quam tantâ contentione, grande hoc privilegium Regi suo asserat? cùm nullam néque in publicis, néque in privatis documentis reperiat, cogitur totam fiduciam suam in possessione duorum Galliæ Legatorum collocare, Pisanáque Conventione, quamvis nihil tale, imò contrarium hæc dicat. Sed singula videamus.

Quæro igitur ex Talonio, fateatur an neget supremam Romanæ urbis Jurisdictionem ad Pontificem pertinere? Non credo equidem negaturum, cùm facilè ex historica narratione convinci possit, ostendíque, multis antè sæculis Pontifices Romano Principatu potitos esse, quàm Stirps, ex

ex qua Moderni Reges prodiêre, thronum conſcenderet. Si ergo ſuprema & Regia Romanæ urbis poteſtas ſemper Pontificum fuit, adeò ut nec Cæſaris, nec alterius Principis dominatum agnoſcat, meritò oſtendere Talonius debet, quî ergo in ipſa urbe Dominatrice, ac Eccleſiaſtici ſtatûs Metropoli Rex Galliæ ſibi hanc Juriſdictionem vindicare poſſit? Certum enim eſt, átque apud ipſos Galliæ Jurisprudentes receptiſſimum, Juribus ſupremæ Juriſdictionis ne centenariâ, imò ne plurium quidem ſæculorum poſſeſſione præſcribi poſſe. Addítque Lebretus Advocatus Generalis in ſuo *de Jure ſupremitatis* Tractatu, omnium jurium, quibus Principes potiun-

potiuntur, præcipuum, maximéque neceſſarium eſſe, jus vitæ & mortis, puniendíque delicta. Si ergo Pontifex ſupremam in toto Eccleſiaſtico ſtatu, ac præcipuè Romana urbe, poteſtatem exercet: ſi hanc ipſam omnes in Pontifice Reges agnoſcunt, & ideò illius Legato primas concedunt: ſi hæc poteſtas præſcribi non poteſt: ſequitur ergo, non poſſe Pontificem hâc poteſtate privari, nec ullam præſcriptionem validam eſſe.

Quòd ſi Talonius negat, Regum Galliæ jura præſcribi, aut alienari poſſe; cur non æquè Pontificum jura? niſi fortè Talonius aliâ lance Galliæ jura, aliâ Pontificis expendi velit. At

ſupremæ

supremæ Jurisdictionis eadem conditio est, in quocúnque sive in Rege, sive in Pontifice reperiatur. Gaudeat Lavardinus, omnésque Galliæ Legati hoc Jure immunitatis, si modò eandem immunitatem Pontificis Legato Parisijs concedant. Quòd si Parisijs negant, quâ rogo conscientiâ hanc Romæ petunt? sunt enim reciproca jura Legatorum, proveniúntque ex Gentium jure, quod idem ubíque est, sicque immunitas à Gallis optata aut omnibus Legatorum, aut nullis debetur. Legat tantùm Talonius Grotij libros de jure belli & pacis, videbítque longè alia esse, quæ de Legatis, eorúmque immunitatibus Jus Gentium disposuit; quàm ipse effinxit, ut posset iniquissima

quiſſima Lavardini poſtulata quovis modo ſuſtinere.

Cùm ergo Pontifex in urbem Romanam ſupremâ juriſdictione gaudeat, & à nullo Principum dependente; cúmque hæc ipſa ſuprema juriſdictio præſcribi nunquam poſſit, & hæc ipſius jurisdictionis præcipua pars ſit, jus reos puniendi; manifeſtè ſequitur, ne hoc quidem jus poſſe præſcribi; adeò ut priùs Jurisdictio adimi Pontifici debeat, quàm poteſtas criminoſos puniendi, capiendíque ubicúnque locorum (intra tamen Pontificis ditionem) reperiantur, ac etiam in ijs urbis Regionibus, quæ Quarteria appellantur; nec poſſe à Principum Legatis Miniſtros Ju-

ſtitiæ

ſtitiæ impediri, multóque minùs puniri, maléque haberi.

Deinde ut Talonij rationes propiùs examinemus. Quæro an hoc Aſyli & Quarterij privilegium velit Talonius annexum eſſe, inſertúmque officio Legati, ſicque omnibus Legatis deberi, an verò ſoli Galliæ Legato? in omnium Principum aulis locum habere, an in ſola Romana? & quia Pontifex Princeps Eccleſiaſticus eſt, & nec voluntatem, nec vires habet, quibus torrentem ſuſtineat Gallicæ Potentiæ; quæro inquam, an ideò præ alijs Principibus hâc ſervitute gravari debeat? Rurſus explicari à Talonio velim, quo tandem titulo hanc Legatorum immunitatem fulciri velit? Privilegij? feudi? belli?

Con-

Conventionis? Concordati? an verò possessionis viginti ferè annis à Legatis usurpatæ? Volui tot titulos consultò numerare, quia in nupera Declamatione nullum Talonius distinctè expressit.

Si ergo hæc Asyli immunitas officium Legati comitatur, sequitur deberi omnibus Legatis, & in omnium principum aulis, quod nunquam Gallia concedet. Si soli Galliæ Legato debetur, quæro quo titulo huic potiùs, quàm alijs Principum Legatis? nullum enim Talonius producit, non Conventionis, non Concordati, non Donationis, non denique Belli; nunquam enim Galliæ Rex Romam expugnavit, reddidítque Pontifici hâc conditione, ut Asylum pateretur. Nec

Nec mihi Pisanam Conventionem objicias; illam enim vix cursim, timidéque Talonius attingit; quippe indignam judicat, quæ huic causæ suffragari possit. Illa enim non de Jure Asylorum, ac Latronum, proscriptorúmque patrocinio agit, sed de Legatorum, & qui illis famulantur, securitate; déqueobservantia Legatis debita, quam Corsi milites violaverant. Imò quamvis Galliæ Legatus eâ occasione usus saltem aream Farnesio palatio addictam peteret, quæ Asylo donaretur, nunquàm Alexander Pontifex id concedere voluit.

Cogitur ergo Talonius totam denique Demonstrationis suæ summam ad Possessionem trium Legatorum referre, quos dicit

hâc immunitate gavisos esse. Sed ex hisce tribus duos Talonio non admitto. Tertius, qui hoc jus palàm usurpavit, est Dux Estreus. Constat gubernante Ecclesiam Clemente Decimo, tam hujus, quàm præsertim odio primi ejus Ministri conspirâsse Principum Legatos, propriáque auctoritate hoc jus Asyli & Quarteriorum occupâsse. Jam quæro ex Talonio, an credat se mundo persuasurum, violentam usurpatámque Possessionem, & tot Pontificum diplomatibus adversam, ac toties damnatam sufficere extinguendis Principum juribus, inducendæque Præscriptioni? & ideò spoliari suâ jurisdictione Pontifices, quia iniquitas temporum, metúsque pejorum coëgit illos ali-

aliquandiu connivere? Et si ita est, cur ergo Ludovicus XIV. Galliæ Rex tot abolita & antiquata jura in integrum restituit, sibíque asseruit, de quibus nullus Galliæ Regum hactenùs cogitaverat?

Nulla ergo præscriptio obtendi potest; sed néque modus accusari, quo Innocentius hoc malum extinguere aggressus est. Quamvis enim jam in ipso limine sui Pontificatûs agnosceret, nullum Romæ aut graviorem abusum vigere, aut remedio digniorem; non ideò tamen illi è medio tollendo inconsultè, abruptímque accinctus est, sed lentè placidéque; jam Rege per Nuntios tentato, jam Legatorum discessu, jam morte expectatâ; nec

priùs visi satellites circa palatium Farnesium, quàm extincto Estreo Legato, conditóque; adeò ut etiam cadaveri reverentia haberetur. Hoc est Galliæ hostem profiteri? hoc, ut causatur Talonius, Regem ex industria irritare? imò hoc ad justitiam, publicámque quietem pertinuit, nec aliud vulgatâ Bullâ, sublatáq; flagitijs securitate ac impunitatis spe (quam Quarteria provocabant non minimam urbis partem complexa) sibi Innocentius proposuit. Imò ne quidem ad vulgandam Bullam processit, nisi priùs per Nuntios & repetitis vicibus monito, rogatóque Rege, dignaretur Legatis, quos Romam destinabat, imperare, ut hâc immunitate & Asylo abstinerent.

En

En tibi Innocentij Pontificis delicta & culpas, ob quas dignum eum censuit Talonius, quem pro Gallorum hoste, Hæreticorum verò præsertim Jansenistarum & Quietistarum Protectore traduceret. Cui unquam in mentem venisset, eo ipso tempore, quo Galliæ Rex tantum Catholicæ Religionis Zelum ostentat, tantúmque ardorem omnes, quotquot in Gallijs hæresin profitentur, ad Ecclesiæ sinum revocandi; reperiri tamen ex Regijs Ministris, qui famosis libellis & calumnijs longè indignissimis famam Romani Pontificis, Sedísque Apostolicæ inquinare audeant?

Evenit ergo aliquid etiam hoc tempore, quod nulla deinceps

Poſteritas credet. Miniſtros videlicet illius Regis, cujus auctoritate Juſtitiam totâ Galliâ florentem videmus; velle tamen, imò extorquere à Romano Pontifice, ut aſylum, tutámque ſtationem omnibus flagitijs, ínque ædibus Legatorum Romæ aperiat: & Pontifice tam injuſtis conatibus adverſante, continuò & Romæ Lavardinum comparere armatum, pugnacémque; & Talonium Pariſijs tot faces, quot calumnias vibrantem in eum Pontificem, quo vix alium ex ijs, qui Eccleſiam gubernârunt, pietate & ſapientiâ ſuperiorem invenias: in eum inquam Pontificem, cui non alia cura, quàm Dei, Eccleſiæque ſibi commiſſæ; cui nulla cumulandi Theſauros, augen-

augendæque familiæ cupiditas, qui se totum, suásque curas & vigilias in id solùm impendit, ut nomen Christianum longè latéque extendat, deleátque Infidelium Potentiam. Qui denique virtutibus suis meruit, ut cum eo Rex Christianissimus vires & amicitiam jungat, exemplóque aliorum Galliæ Regum pietatis & gloriæ suæ partes ducat, studia Romani Pontificis promovere, Sedísque Apostolicæ dignitatem auctoritate suâ fulcire.

Et verò si Galli reverentiam observâssent, & Principi, & Pontifici debitam, sufficere Innocentio poterat sub pœna læsæ Majestatis Asyla & Quarteria prohibere; nunc verò postquam alia rerum facies; quid aliud Ponti-

fex potuit, quàm ut tôllendo abusui tam infami, plenóque periculis totam explicaret Ecclesiæ severitatem? & tamen ne hanc quidem sufficere, imò à Regijs Ministris Calvinistarum more contemni, experientia nimiùm docuit. Quid ergo sufficiet, quando nec Religio suffecit ijs coërcendis, qui tam impia consilia, támque scandalis plena Regi suggessêre?

Restat ut alia percurramus à Talonio objecta: *Non potest*, inquit, *Pontifex esse judex in sua causa.*

Ergo, nec Rex, nec Parlamentum; quòd si nihil hoc aut Regem, aut Parlamentum impedit, ut non possint leges & dicta vulgare, quibus jura cùm utilia, tum honoraria sua tueantur, cur impediant

diant Pontificem? Potuit ergo Pontifex tanquàm Princeps ſupremus Romanæ urbis edictum Bullámque conſcribere, quâ publicæ quieti, juſtitiæque provideret; cúmque & Bulla, & Bullæ executio in ſola Pontificis ditione locum haberet; non opus fuit, illam aut in Gallia promulgari, aut Lavardino inſinuari; nam néque Galliæ Rex Leges ſuas aut Legatis aut exteris, qui in Gallia morantur, promulgari facit, & tamen omnes volentes invitóſque conſtringunt nemine conquerente, Regem non poſſe in cauſa propria judicem eſſe.

Illud verum eſt, velle Gallos, conaríque, ut Pontificem ex Principe ſupremo Feudatarium & Vaſallum Regibus faciant. At

 fieri

fieri hoc non poteſt, cùm poteſtas Pontificis ſive ſpiritualis, ſive temporalis à nullo Principum dependeat, nullíque ſubjecta ſit. Quòd ſi tanta Regibus cura, in juribus ſuis conſervandis etiam malè quæſitis; non minor eſſe debet Romano Pontifici in conſervanda ſpiritali & temporali ſua, & à Deo accepta dignitate; nam quòd hactenùs Pontifex temporalibus armis abſtinuit; non ideò alijs, multóque potentioribus pepercit, orationibus videlicet, lacrymíſque; hæc tot calumnijs, inſultibus, injurijſque oppoſuit; & forſan majori effectu, quàm Adverſarij opinentur, Deo Sanctorum ac præſertim ſui Vicarij injurias plerúmque vindicante,

dicante, Verbo: *Timeat orationem, qui non timuit exhortationem.*

Tandem obijcit Talonius: *Non posse ob jura, causásq; merè temporales quemquam excommunicari.*

Respondeo aliud esse res temporales, aliud crimina, quæ rerũ temporalium intuitu committuntur, quid magis temporale, quàm ipsa pecunia? & tamen quis nescit, tam universalibus Ecclesiæ, quàm particularibus Galliæ Canonibus fures expilatorésque Templorum sacrilegij damnari, ac etiam excommunicatione puniri? & quid in Gallia frequentius, quàm ut ex præscripto novi Codicis cogantur Ecclesiæ Ministri in causis merè temporalibus priùs monitorijs,

deinde censuris & excommunicationibus in Contumaces agere? Demus ergo causam Asyli & Quarteriorum esse merè temporalem: at crimen sacrilegij, quo se obstringunt, quicunque jus illud usurpant, prohiberi, puniríque excommunicationibus potuit.

Cæterùm res ipsa & veritas est, bonorum, juriúmque Ecclesiasticorum usurpationem, unum ex atrocioribus delictis, & sacrilegium esse, mererique excommunicationem. Sic antiqua Galliæ Concilia, quæ solâ Regum auctoritate coacta esse Talonius contendit; sic Caroli Magni, Carolíque Calvi Capitularia loquuntur; quibus omnes, quicunque decimas, Jura, feuda, terras,

ras, proventus & Jurisdictionem Ecclesiarum invaserint, aut aliàs usurpaverint, anathemate puniuntur.

En tibi Galliæ Regum sententiam, quâ res & Jura Ecclesiæ inter res sacras reponuntur, eorúmque usurpatio pro sacrilegio habetur excommunicatione digno. Quòd si feuda & alia Ecclesiæ Dominia ad Episcopos aut Abbates pertinentia rebus sacris adscribuntur; quantò magis suprema Jurisdictio Ecclesiæ Romanæ Christíque Vicario debita? quantóque grandius sacrilegium, si ista rapere aggrediaris? non ergo ut sibi falsò Talonius persuadet, quæstio Asyli & Quarteriorum ad causas pertinet merè politicas, prophanásque, sed ad

causas

causas maximè sacras. Quocunque enim modo suprema Romanæ urbis Jurisdictio ad Pontifices devenerit, constat multis jam sæculis fuisse ab illis possessam; constat quoque eodem momento, quo ad Ecclesiam pervenit, Deóque consecrata fuit, mutâsse naturam, & de profana in sacram evasisse, sicque ex sacrorum Canonum Galliæque Conciliorum sententia, quicúnque sibi illam usurpaverint, anathemate dignos esse.

Quamvis ergo & suprema Romæ, totiúsque Ecclesiastici statûs Jurisdictio, & ingentes Principatus, quibus gaudent Romani Pontifices, à Carolo Magno, aliísque Galliæ Regibus provenisse concederemus (id tamen

men multi in Gallia Auctores non admittunt) negari non potest, ab eo statim momento, quo absolutè, nullóque reservato jure feudi, aut superioritatis Ecclesiæ, Christíque Vicario donata sunt, non posse à quoquam violari, adimíque Romano Pontifici, qui illam tot jam sæculis possedit. Alioquin & sacrilegus erit, quicúnque in res Deo dicatas manus injecerit, & reus anathematis, omniúmque pœnarum, quas hujusmodi usurpatoribus infligunt Galliæ Concilia, quásque in ultimo Diplomate Innocentius repetijt; nec enim novi aliquid decrevit, sed antiquos tantùm Canones revocavit.

Et planè si injustitiam consideres, & ingentia mala, quæ ex Asylis,

lis, & jure Quarteriorum proveniunt, indignum profectò Pontificiâ Dignitate Innocentium dixeris, sacræque Sedis desertorem, si turpissimo metu fractus, jura suæ Ecclesiæ, quæque in depositum accepit, Principum cupiditati exponeret; néque tam grandi abusui delendo totâ auctoritate suâ laboraret.

FINIS.

